

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ ТА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

18 березня 2015 р.

Дніпропетровськ
2015

УДК 336.01:330.1

ББК 65.261:65.1

Р 64

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

С.А. Кузнецова – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, завідувач кафедри міжнародних фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

Члени оргкомітету:

А.Н. Сорочайкін – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри економіки міста та муніципального управління Самарського державного університету;

А.М. Поддєрьогін – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів підприємств Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;

О.М. Колодзєв – доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, завідувач кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету;

О.М. Петрук – доктор економічних наук, професор, директор Інституту обліку та фінансів, завідувач кафедри фінансів Житомирського державного технологічного університету.

Секретар оргкомітету:

В.М. Вареник – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

*За загальною редакцією доктора економічних наук,
професора, академіка АЕНУ С.А. Кузнецової.*

Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки:
Р 64 V Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів: тези доповідей, Дніпропетровськ, 18 березня 2015 р. / за заг. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. – 136 с.

ISBN 978-966-434-337-1

Збірник містить тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки». Проблематику конференції представлено у тезах доповідей за такими розділами: 1. Фінансовий менеджмент в умовах хаотично структурованої економіки; 2. Фінансовий аналіз та фінансовий контроль в хаотично структурованій економіці; 3. Розвиток ринку фінансових послуг в умовах хаотично структурованої економіки; 4. Реформування банківської системи в хаотично структурованій економіці; 5. Фінансові стратегії в умовах хаотично структурованої економіки; 6. Хто такий справжній фінансист в сучасних умовах?

Призначено для наукової спільноти, практиків, державних службовців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів – усіх небайдужих до розвитку державних фінансів України в сучасних умовах хаотичного структурування економіки.

УДК 336.01:330.1

ББК 65.261:65.1

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

ISBN 978-966-434-337-1

© Дніпропетровський університет
імені Альфреда Нобеля, оформлення, 2015

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Білобаченко А.Т. Політика управління позиковим капіталом підприємства	7
Боброва А.К. Застосування дискримінантного аналізу у прогнозуванні банкрутства у Дніпропетровському УТОГ	8
Божко Т.О. Проблеми забезпечення підприємств фінансовими ресурсами	10
Галабуда Н.В. Глобалізація – перспективи розвитку чи жорстока реальність?..	11
Горжанкін М.К. Специфіка діяльності відділення реабілітації змішаного типу для інвалідів та дітей-інвалідів при територіальному центрі соціального обслуговування Баглійського району	12
Дмитренко Ю.А. Проблемы формирования резервных активов государства	13
Долинська І.А. Взаємозв'язок платіжного балансу з показниками грошово-кредитної статистики	14
Кавун В.В. Фінансовий менеджмент як ефективна умова перспективного економічного розвитку: теоретичний аспект	15
Караченко Н.О. Забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві	17
Кікоть О.Ю. Аукціони як механізм реалізації цінних паперів	18
Когут Т.В. Комплексная оценка финансовой безопасности ПАО «Предприятие с иностранными инвестициями «Интеркерама»	19
Колота Ю.Ю. Процес управління прибутковістю на підприємствах в сучасних умовах економічного розвитку	21
Крикливець Я.О. Особливості фінансового менеджменту ПРАТ «Страхова компанія «ДНПРО»	23
Лилик Н.В. Управління борговими зобов'язаннями ТОВ «УКРКОМПЮЗИТ» в сучасних умовах ведення бізнесу	24
Мельник А.В. Особливості діяльності відділення соціальної допомоги вдома при територіальному центрі соціального обслуговування Баглійського району	26
Морока А.Ю. Проблеми та перспективи розвитку медичного страхування в Україні	27
Панчук І.П. Організація управлінського обліку витрат фінансової діяльності через центр відповідальності «фінансові витрати»	28
Парашенко Т.Г. Сучасні проблеми формування інвестиційного портфеля українських підприємств	29
Петько С.М. Гібридні організаційні форми функціонування корпорацій на світових ринках	31
Пилипенко К.О. Специфіка оцінки вартості ТОВ «СТИМУЛ»	32
Рибаченко О.В. Фінансове забезпечення медичних комунальних закладів	33
Семрак В.В. Сутність управління фінансовою безпекою підприємства	35
Степаненко Т.О. Інтегроване управління матеріальними ресурсами як фактор фінансової безпеки підприємства	36
Федорончук О.В. Медичне страхування в Україні	37
Фетисов В.А. Мале та середнє підприємництво	38

Шевцова С.В. Механізм забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві... 41	41
Шкарупа О.А. Основні пріоритети у здійсненні фінансової децентралізації..... 43	43

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТА ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНИЙ ЕКОНОМІЦІ

Гулевич Н.С. Аналіз ймовірності банкрутства ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»..... 44	44
Денисенко В.О. Аналіз фінансового стану ТОВ «Саббіа груп»..... 45	45
Кузнецов А.А. Розвиток управлінського контролю на підприємстві: інформаційний аспект..... 46	46
Макаренко О.І. Особливості управління інвестиційною привабливістю ТДВ «Будівельне Управління «Цивільбуд»..... 48	48
Погрібна В.В. Розвиток фінансового аналізу в хаотично структурованій економіці..... 49	49
Розумнюк І.С. Аналіз рентабельності ПАТ «Укрнафта»..... 50	50
Sergeev E.O. Latvian norms of return on assets..... 51	51
Ситник І.О. Оцінка фінансового стану ТОВ «ДНІПРОАГРОАЛЬЯНС»..... 53	53
Солодка В.І. Аналіз діяльності «Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство» Дніпропетровської обласної ради» (DIA)..... 55	55
Стасік А.А. Аналіз фінансової стійкості ТОВ «БУДСЕРВІС ДНІПРО»..... 57	57
Сьоміна Т.О. Вплив техніко-економічних показників на фінансовий стан ТОВ АП «Восход»..... 59	59
Федевич Н.С. Аналіз фінансової стійкості ПП «КОТРИС»..... 60	60
Чередниченко Т.Г. Аналіз прибутковості ПАТ «Дніпровагонрембуд»..... 62	62

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Вакуліч М.М. Сучасні методи оцінки інвестиційного клімату економіки України: критичний аналіз та можливі перспективи..... 64	64
Вареник В.М. Методи визначення бюджетної безпеки України..... 65	65
Загатнюк І.С. Іпотечний ринок, його стан в Україні..... 67	67
Климова В.О. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні..... 69	69
Ковтуненко І.В. Інструменти грошово-кредитної політики у 2015 році..... 70	70
Лис Н.П. Чинники формування конкурентного середовища на страховому ринку України..... 71	71
Ліпич М.А. Аналіз сезонних аномалій на фондовому ринку України..... 72	72
Мірошниченко Я.В. Фінансові ризики Пенсійного фонду України..... 73	73
Макоткіна О.В. Аналіз грошово-кредитної політики України..... 75	75
Перова Д.В. Роль страхування в розвитку економіки України..... 76	76
Продоус В.А. Особливості функціонування ринку фінансових послуг..... 77	77
Сазанова А.В. Доцільність інвестування в дорогоцінні метали в умовах фінансової кризи..... 78	78
Чернцова І.М. Недержавне пенсійне забезпечення в умовах фінансово нестійкої пенсійної системи..... 79	79
Шендрик А.М. Проблеми сучасного державного фінансування..... 80	80

РОЗДІЛ 4. РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Гарцуева Е.С. Основные проблемы развития банковской системы Украины в условиях хаотично структурированной экономики.....	82
Дегтяр Р.С. Проблеми управління ризиками банку.....	83
Євтушенко О.А. Проблеми банківської системи України.....	84
Жорняк І.В. Підходи до управління проблемними кредитами комерційного банку.....	85
Забашта О.О. Механізм управління фінансовою стійкістю банку.....	86
Зуєва О.В. Оцінювання фінансового потенціалу як основа фінансового планування банку.....	87
Корсун В.О. Проблеми розвитку банківської депозитної діяльності.....	88
Місяць Н.О. Щодо відкритої валютної позиції банку.....	89
Пестовська З.С. Плюси й мінуси девальвації гривні для банківської системи України.....	91
Розман О.В. Краудфандинг як інструмент інтернет-банкінгу.....	92
Романов А.І. Сучасний стан та перспективи розвитку ПАТ КБ «ПриватБанк» в умовах кризи.....	94
Сидоренко О.В. Реформування банківської системи в хаотично структурованій економіці.....	95
Сливка І.В. Управління фінансовою безпекою КБ «Фінанси та кредит».....	96
Солонець К.А. Стратегія розвитку банківської системи України.....	97
Тафейчук К.С. Передумови та можливості залучення кредитних ресурсів банків у ТОВ НПК «Техмет».....	98
Третьяк Д.Б. Сценарій для гривні.....	100
Хмілевський О.В. Оцінка кредитоспроможності позичальника банку.....	101
Шорбан Н.О. Причини виникнення проблемних кредитів у банківській діяльності.....	102

РОЗДІЛ 5. ФІНАНСОВІ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Андресенко М.І. Перспективи розвитку біржової торгівлі аграрною продукцією в Україні.....	104
Бабко Т.М. Розробка фінансової стратегії підприємства в сучасних умовах економічного розвитку.....	105
Бігун О.І. Перспективи розвитку «ДТЕК ДНІПРООБЛЕНЕРГО» в сучасних умовах нестабільності економічного середовища.....	106
Vatamaniuk O.S. The Role of the Large Taxpayers in the National Economy.....	108
Гапичева В.І. Фінансові стратегії у поєднанні із теорією хаосу.....	109
Герус Ю.В. Лікарняні каси як перспективний напрям фінансового забезпечення медичного страхування.....	110
Гладчук К.М. Тенденції 2014о року на світовому ринку IPO.....	111
Зомчак Л.М. Економічна теорія складності в контексті дослідження фінансових систем.....	112
Зубріліна В.В. Напрями оптимізації структури видатків місцевих бюджетів... ..	113

Козарезенко Л.В. Роль бюджетної політики в розвитку людського потенціалу	114
Кузнецов К.А. Ідентифікація споживчого кошика та споживчого набору в національній економіці	116
Маркович І.Б. Характеристика світових фінансово-економічних викликів національній економіці	117
Омельяненко В.А. Розробка стратегії фінансування космічної галузі України в умовах державно-приватного партнерства	118
Ружинська В.В. Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу та шляхи їх вирішення	119
Струтинська І.В. Проблема логістичної інфраструктури регіону – стратегічне питання в умовах хаотично структурованої економіки	120
Черевко О.І. Трансфертне ціноутворення в умовах сучасної економіки	121
Чернявський П.А. Розробка інвестиційної стратегії підприємства	122
Шаповал Ю.І. До питання ефективності санкцій проти РФ	124

РОЗДІЛ 6. ХТО ТАКИЙ СПРАВЖНІЙ ФІНАНСИСТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ?

Кавун В.В., Павлов В.С., Макоткіна О.В. Професійна самореалізація майбутніх фінансистів: алхімік фінансів Джордж Сорос	125
Перова Д.В., Погрібна В.В., Шимкович Т.М., Івченко Є.І. Професія фінансиста для України: сучасні вимоги та особливості професійної підготовки	129

*А.Т. Білобабченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля*

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Існуючий стан фінансового сектору світової економіки свідчить, що банківська система є основним гравцем на грошовому ринку і, тому, глобалізація та інтеграція сучасного суспільства, які сприяли формуванню принципово нових вимог до фінансових систем окремих держав і міжнародних фінансових інститутів, зумовили необхідність її вдосконалення. Таким чином, сучасне завдання фінансових ринків – забезпечити можливість основним гравцям оперативно реагувати на зміни у зовнішній і внутрішньому середовищі (зокрема, через облік впливу випадковостей на розвиток суспільства та економіки) [1, с. 10].

Для будь-якого підприємства принципове значення має віддача у формі прибутку використання як власних, так і позикових коштів. Якщо підприємство у своїй діяльності використовує як власний, так і залучений капітал, тоді дохідність власного капіталу може бути підвищена за рахунок банківських кредитів. Політика залучення позикових засобів є частиною загальної фінансової стратегії [2, с.32].

Процес формування залучення позикових коштів включає десять основних етапів. На першому етапі проводиться аналіз залучення і використання позикових коштів у попередньому періоді. На другому етапі визначаються цілі залучення позикових засобів у майбутньому періоді. Визначення граничного обсягу залучення позикових засобів проводиться на третьому етапі політики управління позиковим капіталом. На четвертому етапі проводиться оцінка вартості залучення позикового капіталу, яка проводиться в розрізі різних форм позикового капіталу, що залучається підприємством із зовнішніх і внутрішніх джерел. На наступному, п'ятому етапі, визначається співвідношення обсягу позикових засобів, що залучаються на коротко- і довгостроковій основі. На шостому етапі відбувається визначення форм залучення позикових засобів. Сьомий етап передбачає визначення складу основних кредиторів. На восьмому етапі відбувається формування ефективних умов залучення кредитів. До числа найважливіших із цих умов належать: термін надання кредиту; ставка відсотка за кредит; умови виплати суми відсотка; умови виплати основної суми боргу; інші умови, пов'язані з одержанням кредиту. Забезпечення ефективного використання залучених кредитів є завданням керівництва підприємства на дев'ятому етапі. Критері-

ем такої ефективності виступають показники оборотності та рентабельності позикового капіталу. І останній, десятий етап, передбачає забезпечення своєчасних розрахунків за отримані кредити.

Для оцінки ефективності використання позикових коштів розраховується система аналітичних показників, серед яких найважливішими є:

- коефіцієнт концентрації залученого капіталу;
- коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів);
- коефіцієнт співвідношення між довгостроковим і короткостроковим залученим капіталом;
- коефіцієнт залучених коштів;
- узагальнюючий коефіцієнт фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, політика управління позиковим капіталом необхідна для пошуку альтернативних джерел фінансування підприємства при мінімальних витратах з метою підвищення ефективності його функціонування.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Развитие государственных финансов в условиях хаотичного структурирования экономики: монография / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецовой. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

2. Kuznetsova, S. (2013). Фінансовий менеджмент (Financial Management). Book, Alfred Nobel University, Ukraine.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.К. Боброва,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ЗАСТОСУВАННЯ ДИСКРИМІНАНТНОГО АНАЛІЗУ У ПРОГНОЗУВАННІ БАНКРУТСТВА У ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ УТОГ

Неузгодженість на рівні державних фінансів теоретико-методологічних та організаційних засад формування бюджетної, митної, страхової, грошово-кредитної, боргової, податкової й інвестиційної політики України з існуючим нормативним регламентуванням ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні обумовила розбалансованість на рівні приватних фінансів, зокрема, порушення цілісності системи фінансового менеджменту та облікової системи економічних суб'єктів. Посилення інтеграційних та глобалізаційних процесів в світовій та національній економіці характеризуються необхідністю перегляду традиційних підходів до інформатизації державних та приватних фінансів. [1, с. 25] Тому актуальним є застосування нових методів управління приватними фінансами, і саме дискримінантного аналізу.

Дніпропетровське учбово-виробничого підприємство Українського товариства глухих (УТОГ) створено рішенням Кабінету міністрів України 6 листопада 1997 року [2].

Дніпропетровське УТОГ виробляє робочий одяг, до основних товарів відносяться: костюми робочі, куртки, рукавиці, брюки, наволочки, простирадла, підковдри, халати, краватки, спідниці, жилети, рушники, напівкомбінезони [3].

Результати попереднього аналізу фінансового стану Дніпропетровського УТОГ дозволили зробити висновок про достатню забезпеченість підприємства майном та налагоджений ринок збуту, про що свідчить його прибуткова діяльність. За результатами горизонтального та вертикального аналізу балансу Дніпропетровського УТОГ протягом 2011-2014 років спостерігаємо незначні зміни як в абсолютному, так і відносному вимірах. Негативним є збільшення дебіторської заборгованості, а позитивним можна вважати нарощення власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку. За результатами горизонтального та вертикального аналізу звіту про фінансові результати констатуємо наявність чистого прибутку, однак спостерігаємо поступове скорочення чистого прибутку, що обумовлено зменшенням як доходів, так і витрат.

За результатами застосування методів дискримінантного аналізу з метою визначення ймовірності банкрутства Дніпропетровського УТОГ зроблено висновок про стійкий фінансовий стан та мінімальну ймовірність банкрутства.

Розбіжність в отриманих результатах проведеного аналізу ймовірності банкрутства Дніпропетровського УТОГ, з одного боку, пояснюється проблемами застосування моделей дискримінантного аналізу в умовах української економіки, з іншого, потребує більш глибокого ґрунтового аналізу з метою визначення слабких місць та розробки пропозицій стосовно їх усунення.

З метою забезпечення більшої об'єктивності результатів аналізу на основі застосування зарубіжних моделей прогнозування загрози критичної неплатоспроможності необхідно: поєднувати в процесі аналізу кількісні та якісні критерії, що сигналізують про потенційну загрозу банкрутства; враховувати особливості розвитку економічних циклів у певній галузі при визначенні індикаторів кризових явищ на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Переліку підприємств (об'єднань) і організацій Українського товариства сліпих і Українського товариства глухих, які звільняються від сплати збору до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення» від 6 листопада 1997 р. N 1240 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1058.996.0>
3. Офіційний сайт Дніпропетровського учбово-виробничого підприємства Українського товариства глухих // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dnipr-tov-gluhyh.business-guide.com.ua/

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Сучасні умови трансформації економічної системи України та проблеми виходу її з кризи потребують вчасного формування та використання фінансового капіталу для забезпечення розширеного відтворення. Це особливо актуально для промислових підприємств, які відчувають нестачу фінансових ресурсів в умовах загострення конкурентної боротьби на ринку. Однією з основоположних проблем світової економіки є проблема недостатності інвестиційних ресурсів та боротьби за їхнє ефективне використання. Тому, однією з вагомих причин, яка стримує збільшення зовнішніх джерел фінансування для здійснення інвестиційних проєктів в умовах перехідної економіки, є високі ризики вкладання інвестиційних ресурсів, що можуть призвести до недоотримання запланованого прибутку чи втрати вкладених коштів [1, с. 86].

Отже, дослідження проблеми залучення фінансових ресурсів потребує, перш за все, їх ідентифікації та інтерпретації.

Фінансові ресурси підприємства – це всі кошти підприємства, накопичені в процесі розподілу і перерозподілу виручки та прибутку, акумульовані в цільових джерелах і перетворені у відповідну матеріальну форму, або призначені для здійснення певних витрат для забезпечення безперервності розширеного відтворення [2, с. 63 – 68].

Відомо, що для поліпшення фінансового добробуту підприємства необхідне раціональне використання наявних фінансових ресурсів.

Однією з функцій фінансового залучення ресурсів на підприємствах виступає управління своєчасним формуванням усіх видів фінансових ресурсів, а також систематичний пошук резервів накопичення фінансових ресурсів, особливо власних, для забезпечення належного фінансового стану та стійкої, стабільної роботи підприємства. Це передбачає стимулювання поповнення фінансових ресурсів, насамперед грошових коштів.

За наслідком кризових явищ економічного розвитку підприємств у останні роки стала гостра нестача фінансових ресурсів, що істотно позначилося на ефективності господарювання. Це пов'язано з помірним розвитком інвестиційного клімату в країні. Головним завданням для покращення інвестиційного клімату в Україні можна виділити: підготовку необхідної правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентоспроможності вітчизняної економіки, а також створення умов для зацікавлення національних інвесторів вкладати кошти та використовувати прибутки всередині країни, не вивозячи їх за кордон [3, с. 110].

Таким чином, для забезпечення промислових підприємств фінансовими ресурсами необхідно розробити стратегію диверсифікації залучення фінансового капіталу: орієнтуватися на банківські кредити, емісію цінних паперів, розробку інвестиційних проєктів для залучення коштів інвесторів.

Список використаних джерел

1. Вакуліч М.М. Аналіз методів оцінювання інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 85–88.
2. Кузнецова С.А. Парадигма управління грошовими потоками в хаотично структурованій економіці / С.А. Кузнецова // Академічний огляд. Економіка та підприємництво: науково-практичний журнал. – 2012/1. – № 1. – С. 63–68.
3. Мельник О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством / О. Мельник // Галицький економічний вісник. – 2012. – №3(36). – С. 108–116.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

Н.В. Галабуда,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЧИ ЖОРСТОКА РЕАЛЬНОСТІ?

Глобалізація – це процес поглиблення інтеграції та співпраці національних економік різних країн світу. Цей процес у різних куточках планети сприймається по-різному: одні країни, здебільшого високорозвинуті, розглядають його як благо, а інші країни, переважно менш розвинені, зі специфічними культурними аспектами, релігіями та звичаями, глобалізацію сприймають як посягання на щось «святе», загрозу існуванню їхньої держави.

Щоб дослідити вплив глобалізації на економіку різних країн, було здійснено аналіз позитивних і негативних чинників. Необхідно звернути увагу й на позиції руху антиглобалістів, адже не можна судити про якесь явище лише із однієї точки зору, а необхідно формувати комплексне уявлення про нього.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних та суспільних відносин, що виникають чи зазнають впливу внаслідок глобалізаційних процесів.

Предметом дослідження є глобалізація як явище та економічний процес.

Досліджуючи процес глобалізації, можна стверджувати, що економічна глобалізація – це процес створення «світу без кордонів». Завдяки їй можливості людства невпинно зростають, створюються умови для максимально ефективного задоволення його потреб. Глобалізація веде до поглиблення спеціалізації та міжнародного поділу праці, сприяє вільній торгівлі та підвищенню конкуренції на світовому ринку, розвитку транснаціональних корпорацій, а отже, й до підвищення рівня життя населення, підвищення ступеня інтеграції національних економік у світову економіку. Проте процес глобалізації спричиняє й руйнівні наслідки переважно в країнах, що розвиваються. Він сприяє «вдпливу умів» із таких країн.

Унаслідок існування негативних чинників глобалізації виник рух антиглобалістів, який має декілька течій. Антиглобалісти вважають, що глобалізація є посяганням на свободу й права людини та нав'язуванням певних соціаль-

них стандартів, порушенням правил їхніх релігій та звичаїв. Часто можна почути заяви про те, що за допомогою глобалізації створюється суспільство, яке є калікою суспільства США, наприклад, популяризуючи американські товари. В Україні доволі поширеним є рух антиглобалістів, які називають себе «Чорним комітетом», який є послідовником «Чорного блоку».

Отже, можна зробити висновок, що не можна говорити про однозначний вплив на світову економіку глобалізації. Проте необхідно шукати шляхи уникнення прояву її негативних чинників на країни та спрямовувати сили на підвищення позитивного впливу.

Список використаних джерел

1. Pettinger T. Economics: [Електронний ресурс] / T. Pettinger // Costs and benefits of globalisation. – Режим доступу: <http://www.economicshelp.org/blog/81/trade/costs-and-benefits-of-globalisation/>
2. Spahr R. VOX CEPR's Polisy Portal: [Електронний ресурс] / R.Spahr// Is globalisation risky? – Режим доступу: <http://www.voxeu.org/article/globalisation-and-risks-trends-and-crises>
3. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / О.А. Грішнова. – К.: Знання, 2004. – 535 с.
4. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручник / О.І. Рогач. – К.: Либідь, 2005. – 720 с.
5. Трофименко М.В. Сутність антиглобалістського руху / М.В. Трофименко // Віче. – 2010. – № 14. – С. 26–29.

*Науковий керівник: Ю.В. Кудряк,
асистент.*

**М.К. Горжанкін,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЗМІШАНОГО ТИПУ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ ТА ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ ПРИ ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БАГЛІЙСЬКОГО РАЙОНУ

На сучасному етапі соціальний захист – важливий напрям діяльності держави. Тому фінансування цієї групи витрат в достатньому обсязі та забезпечення надання суспільних витрат громадянам України є актуальною проблемою.

Територіальний центр – організація, що створена для забезпечення різних видів соціальних послуг самотнім непрацездатним громадянам, пенсіонерам, інвалідам старше 18 років та іншим соціально незахищеним верствам населення, спрямованих на підтримку їх життєдіяльності, соціальної активності і повноцінного життя .

На прикладі відділення Баглійського району реабілітації змішаного типу для інвалідів та дітей-інвалідів з розумовою відсталістю в м. Дніпродзержинськ, яке функціонує при територіальному центрі розглянемо кількісні показники.

У відділенні на реабілітації знаходяться 30 вихованців. Соціальна реабілітація у відділенні виконується в комплексі з педагогічною, психоло-

гічною, медичною та трудовою реабілітацією. За 2014 рік інвалідам було надано 11325 послуг; дітям-інвалідам – 26846 послуг. Всього – 38171 послуг. Придбано медикаментів на суму 1666,00 грн.; вихованці відділення протягом року отримували дворазове гаряче харчування на загальну суму – 22959,40 грн., вартість одного обіду складає 10 грн. на день [1].

Але головною проблемою для розвитку і покращення функціонування територіального центру соціального обслуговування – являється фінансування. Наприклад, у 2014 році, в кошторисі було заплановано 351694,00 грн., касові видатки складають – 3396224,61 грн. [2].

Отже, у зв'язку з нестабільною ситуацією в країні, необхідно вжити комплексні заходи щодо збільшення фінансування. Наприклад: збільшення фінансування з місцевого бюджету, збільшення вартості платних послуг, а також розвиток благодійності у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Програма соціального захисту населення Баглійського району. Затверджено Баглійською районною радою у м. Дніпродзержинськ 22.03.2013 Рішення № 116-17/VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dndz.gov.ua/?id=6268>

2. Про внесення змін до рішення районної у місті ради від 22.03.2013 № 132-17/VI «Про територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Баглійського району». Рішення № 229-26/ VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dndz.gov.ua/?id=10461>

*Науковий керівник: О.А. Євтушенко,
старший викладач.*

**Ю.А. Дмитренко,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля**

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЗЕРВНЫХ АКТИВОВ ГОСУДАРСТВА

На данный момент вопрос золотовалютных резервов является весьма актуальным, так как от их объема зависит стабильность национальной валюты и способность соответствовать вызовам финансового кризиса.

Необходимым условием существования и функционирования любого государства является формирование золотовалютных резервов, так как они обеспечивают выполнение им ряда важнейших функций: позволяют проводить независимую от внешних факторов денежно-кредитную политику путем стабилизации и регулирования курса национальной валюты. Кроме того, золотовалютные резервы при необходимости могут быть направлены на погашение государством внешнего долга, поддерживая уверенность иностранных партнеров в способности государства выполнять свои обязательства и создавая условия для развития внешней торговли.

Мотив предосторожности предусматривает создание резервов определенного вида актива для предотвращения возникновения неопределенностей в будущем. Существуют основные риски, которыми управляет

центральный банк в процессе своей деятельности: риск дефолта страны; курсовой риск.

Учет всех факторов, влияющих на состояние и объемы официальных золотовалютных резервов страны, является необходимым элементом валютной политики для обеспечения адекватных действий центрального банка на внутреннем и внешнем валютном рынках в соответствии с реальными потребностями и задач развития национальной экономики [1, с. 218].

Управление официальными золотовалютными резервами по качественным показателям предполагает выбор между различными компонентами резервов и установление оптимального соотношения между ними. Это означает, что кроме абсолютной величины резервов важно также то, какая доля в них принадлежит иностранной валюте, резервной позиции в МВФ, СДР и золотому запасу.

Таким образом, можно сделать вывод, что регулирование золотовалютных резервов страны должно обеспечивать дефицит платежного баланса страны, влияние на обменный курс национальной валюты и на динамику объема денежной массы для соблюдения ценовой стабильности в государстве. На сегодняшний день возникает проблема поиска новых источников пополнения золотовалютных резервов.

Список использованных источников

1. Чабаненко І.Л. Золотовалютні резерви: проблеми формування та управління / І.Л. Чабаненко, В.Є.Фіногєєва // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – 2012. – №2. – Т.1 – с. 217–220. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/4484/48.pdf?sequence=1>

*Научный руководитель: О.А.Евтушенко,
старший преподаватель.*

І.А. Долинська,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ З ПОКАЗНИКАМИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ СТАТИСТИКИ

Аналізується методологічний взаємозв'язок даних платіжного балансу з показниками грошово-кредитної статистики. Стан українського платіжного балансу в сучасній економіці, порівнюючи з платіжним балансом попередніх років. На основі наведеного аналізу [1, 2] зроблено висновок про те, що суміщення макроекономічних показників дозволяє отримати таку необхідну в умовах фінансової кризи інформацію про структуру та прибутковність залучених і використаних національних та іноземних фінансових ресурсів, а також ступінь залежності стану грошово-кредитної системи країни від зовнішніх фінансових ресурсів.

Поєднання показників платіжного балансу з грошово-кредитною статистикою відкриває нові можливості для макроекономічного аналізу, який включає:

- аналіз структури залучених та використаних іноземних і національних фінансових ресурсів і степені їх прибутковості;
- послідовне дослідження залежності стану грошово-кредитної системи країни від зовнішніх фінансових ресурсів і розкриття джерел фінансування балансу доходів і витрат держави;
- між секторне відстеження кругообігу фінансових потоків з одного інституційного сектора в інший, що дозволяє не тільки аналізувати їх джерела та напрями використання, але і визначати інституційну структуру зростання національної економіки.

Прогнози на майбутнє в Україні стосовно інвестиційного клімату та фінансових показників. Перелік негативних змін в бізнес-кліматі України стає все меншим. Дві основні проблеми: військові дії на Сході України та відсутність ефективних дій Президента та Уряду України щодо проведення реформ.

Висвітливши основний показник зовнішньоекономічної діяльності країни, зокрема платіжний баланс, можна зробити висновок, що хоча стан платіжного балансу є досить не успішний, але існує ряд факторів за допомогою яких можна покращити його становище. Адже у 2011 році сальдо балансу було активне, що показує можливість держави нарощувати золотовалютні резерви, а також скоріше розрахуватися за своїми зовнішніми зобов'язаннями. Таким чином на платіжний баланс впливають наступні макроекономічні чинники – показники національного макроекономічного регулювання (національний дохід, рівень відсоткових ставок, об'єм грошової емісії) та зовнішньоекономічні (обмінний курс, стан золотовалютних резервів, торговий стан). Через події на сході України є негативний вплив на інвестиційну діяльність та саме показники платіжного балансу України.

Список використаних джерел

1. СБА Індекс інвестиційної привабливості: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eba.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=7&Itemid=13&lang=uk
2. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

*Науковий керівник: І.В. Барилюк,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.В. Кавун,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЕФЕКТИВНА УМОВА ПЕРСПЕКТИВНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Однією з центральних ланок ринкової економіки України є діяльність підприємств, так як отримуваний прибуток є базою для розрахунку розміру податку на прибуток, що поступає до бюджету. Отриманню більшого розміру прибутку сприяє якісна сформована фінансова політика. Складовим елементом останньої є фінансовий менеджмент, який у більшості випадків

відсутній на підприємствах України [1, с. 184]. Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища. [1, с. 7]. Фінансовий менеджмент – це процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта та оптимізації обороту його грошових коштів, а також – це система принципів, засобів та форма організації грошових відносин підприємства, спрямована на управління його фінансово-господарською діяльністю.

Фінансовий менеджмент – форма управління процесами фінансування діяльності підприємства за допомогою методів та важелів фінансового механізму або мистецтво управління фінансовою діяльністю.

Об'єктом управління фінансового менеджменту є організація грошового обігу, постачання фінансовими коштами та інвестиційними цінностями, основними та оборотними засобами, організація фінансової роботи.

Суб'єктом управління фінансового менеджменту є загальний вид діяльності, який відображає відношення людей в фінансовій роботі.

Принципи організації фінансового менеджменту – це планування, прогнозування, регулювання, координація, стимулювання, контроль та аналіз. В умовах ринкової економіки фінансовий менеджер стає однією з ключових фігур на підприємстві. Він відповідає за постановку проблем фінансового характеру, аналіз доцільності вибору того чи іншого способу їх рішення, а іноді за прийняття кінцевого рішення вибору найбільш прийняттого варіанту дії, здійснює оперативну фінансову діяльність, контролює грошові потоки підприємства.

Таким чином, фінансовий менеджмент повинен мати такі напрями [1, с. 184]:

1. Визначення із засобами фінансового забезпечення реалізації стратегічних цілей компанії.
2. Вміння оцінювати і прогнозувати фінансовий стан компаній та вартість бізнесу.
3. Застосування найбільш доцільних схем інвестування.
4. Підвищення кваліфікації спеціалістів у розв'язанні стратегічних та оперативних фінансових проблем.
5. Вміння робити оптимальний вибір джерел фінансування розвитку бізнесу.
6. Використання можливих стратегічних напрямів розвитку фінансових відділів у рамках бізнесу.

Список використаних джерел

1. Мамченко С.Ю. Зарубіжний досвід організації фінансового менеджменту на підприємстві / С.Ю. Мамченко, Л.В. Козина. – Київ // Фінанси, грошовий обіг та кредит. – 2010. – С. 184.
2. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища. Відповідно, розглядаючи питання побудови ефективної фінансової системи, слід, перш за все, виходити з особливостей сучасної економіки, провідною з яких є її нестабільність на світовому і національному рівнях. [1, с. 7] В умовах хаотично структурованої економіки підприємства здійснюють свою фінансово-господарську діяльність перебуваючи під впливом як внутрішніх так і зовнішніх чинників, що призводять до фінансової кризи на підприємстві чи можуть стати причиною банкрутства. Тому основною метою діяльності підприємства є досягнення фінансової рівноваги, як найважливішого фактора забезпечення фінансової стабільності, оскільки зростання можливостей щодо забезпечення приросту власних фінансових ресурсів означає підвищення фінансової стійкості та приводить до зростання ринкової вартості підприємства.

Фінансова рівновага передбачає, що грошові надходження підприємства дорівнюють або перевищують потребу в капіталі для виконання поточних платіжних зобов'язань.

Рівняння фінансової рівноваги можна подати в такому вигляді (базова модель): початковий стан резервів ліквідності + виручка від реалізації продукції + надходження від інвестиційної діяльності + надходження від фінансової діяльності = поточні виплати в рамках операційної діяльності + інвестиції + погашення заборгованості (основна сума, відсотки) + виплата дивідендів + кінцевий обсяг резервів [2].

Фінансова рівновага підприємства – це відповідність обсягів формування та використання (споживання) власних фінансових ресурсів. Така фінансова рівновага досягається оптимізацією співвідношення між часткою коштів, що капіталізуються, і тією їх часткою, що спрямовується на споживання, а також узгодження джерел формування та напрямів використання власних фінансових ресурсів, встановлення оптимального співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами формування власних фінансових ресурсів. [3]

Фінансова рівновага – це агрегований показник, тому досягнення фінансової рівноваги значною мірою залежить від ефективності облікової політики підприємства, політики формування та розподілу прибутку підприємства, амортизаційної, дивідендної, емісійної політики тощо. [4]

Фінансова рівновага порушується, якщо неправильно розраховано строки залучення та використання капіталу або якщо вони порушені в результаті погіршення умов діяльності підприємства.

Таким чином, ключовим моментом у формуванні механізму фінансової рівноваги є такий стан економічної системи, коли в процесі функ-

ціонування, що характеризується нестійким розширенням фінансового протиріччя векторів дохідності, ліквідності та ростом підприємства, забезпечуються їх рівновага й економічна безпека. Проводження постійної діагностики фінансового стану підприємства сприятиме дотриманню рівноважного стану за умови економічного зростання підприємства.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Управління фінансовою санацією підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/78/81/>
3. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/821/>
4. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Білик М.Д., Павловська О. В., Питуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.srines.com/book_1316_chapter_52_8.1_Sut_fnansovo_stablnost_ta_stijkost.html

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.Ю. Кікоть, здобувач
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

АУКЦІОНИ ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Актуальність проблеми. В сучасній ринковій економіці емітенти цінних паперів потребують ефективних механізмів їх розміщення. Одним з найбільш розповсюджених механізмів реалізації цінних паперів виступають аукціони.

Мета роботи. Метою даної роботи є розкриття сутності та особливостей функціонування аукціонів як механізму реалізації цінних паперів.

Викладення основного матеріалу дослідження. Однією з найважливіших проблем емітента цінних паперів виступає встановлення ціни емісії. Емісія цінних паперів характеризується асиметричністю інформації – потенційні покупці володіють значно більшою інформацією, ніж емітент, стосовно максимальної ціни, яку вони готові сплатити за відповідний пакет цінних паперів. Таким чином, емітент повинен вибрати такий реалізаційний механізм, який би вирішував проблему встановлення ціни, за умови асиметричної інформації, найкращим чином. Одним з найбільш успішних та широко вживаних механізмів встановлення цін, в цих умовах, виступають різноманітні аукціони.

Основними поняттями аукціонної торгівлі виступають: «продавець», «об'єкт торгів», «учасники аукціону», «правила проведення аукціону», «аукціонні торги», «переможець аукціону», «ціна реалізації», «реалізація

об'єкту торгів». До основних ознак аукціонів можна віднести: «дефіцитність об'єкту торгів», «загальновідомі правила проведення торгів», «публічність», «конкурентність», «ціноутворення», «встановлення ринкової рівноваги».

Аукціон – це економічні відносини між емітентом, посередником та покупцями, які передбачають, що емітент або найнятий ним посередник організовує у визначеному місті, у визначений час та за наперед визначеними та оголошеними правилами публічні конкурентні торги серед потенційних покупців, спрямовані на реалізацію дефіцитного випуску цінних паперів за максимально можливою ціною (цінами) покупцю-переможцю (або покупцям-переможцям), який запропонував в ході торгів найбільшу ціну.

В результаті проведеного дослідженнями визначили понятійний апарат аукціонної торгівлі. Також, ми виділили та охарактеризували визначальні ознаки аукціонів. На цій основі ми запропонували загальне визначення аукціону. Запропоноване нами визначення узагальнює великий клас реалізаційних механізмів, які, використовуючи безпосередню конкуренцію учасників торгів, дозволяють встановити ціну та реалізувати випуск цінних паперів в умовах асиметричної інформації.

*Науковий керівник: М.І. Діба,
доктор економічних наук, професор.*

Т.В. Когут,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

КОМПЛЕКСНАЯ ОЦЕНКА ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПАО «ПРЕДПРИЯТИЕ С ИНОСТРАННЫМИ ИНВЕСТИЦИЯМИ «ИНТЕРКЕРАМА»

В современных условиях недостаточного структурирования, глобализации и интеграции общества, нестабильности и распространения кризисных явлений в экономике страны актуальным являются вопросы управления финансовой безопасности страны. Важность изучения вопроса обуславливается тем, что финансовая деятельность формирует финансовое обеспечение операционной и инвестиционной деятельности предприятия, повышения конкурентоспособности продукции, а также обеспечения стойкого его функционирования.

Проблема оценки финансовой безопасности предприятия исследовалась многими учеными, но, несмотря на острую потребность анализа и определение отдельных характеристик финансовой безопасности предприятия, вопросы оценки финансовой безопасности предприятия остаются нерешенными.

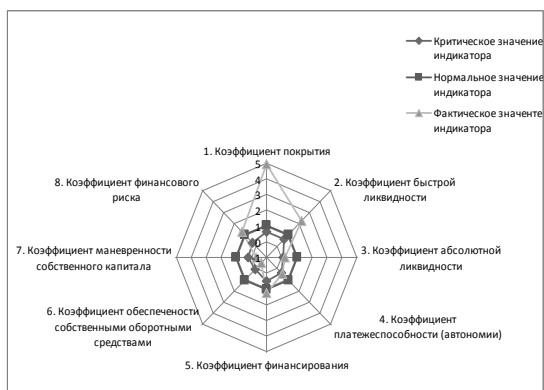
Определение «финансовая безопасность предприятия» описывается учеными в двух аспектах: как состояние защищенности интересов предприятия; как состояние эффективного использования ресурсов предприятия.

Учитывая опыт отечественных и зарубежных экономистов, предложена интегральная балльная оценка финансовой устойчивости, которая наиболее полно охватывает все разнообразие показателей финансовой устойчивости.

Проиллюстрируем данный метод, используя данные ПАО «Предприятие с иностранными инвестициями «Интеркерама». Для построения диаграммы индикаторов уровня финансовой безопасности были определены нормированные значения соответствующих показателей. Диаграмма индикаторов финансовой безопасности предприятия представлена на рис. 1.

Интегральный показатель уровня финансовой безопасности определим с помощью метода рейтинговой оценки.

Апробация предложенного подхода к оценке уровня безопасности проведена на базе предприятия ПАО «Предприятие с иностранными инвестициями «Интеркерама». Сумма баллов, рассчитанная по предприятию, составила 30, что соответствует II классу (26 – 35 баллов). Таким образом, уровень финансовой безопасности ПАО «Предприятие с иностранными инвестициями «Интеркерама» можно оценить как удовлетворительный, но близкий к предкризисному.

Рис. 1. Диаграмма индикаторов финансовой экономической безопасности ПАО «Предприятие с иностранными инвестициями «Интеркерама»

Проведенный анализ финансово-хозяйственной деятельности и расчет интегральной оценки финансовой безопасности предприятия показал, что общий уровень финансовой безопасности находится почти в предкризисном состоянии. На современном этапе развития экономики финансовая безопасность предприятий заслуживает особого внимания.

Список использованных источников

1. Kuznetsova, S. (2013). Финансовый менеджмент (Financial Management). Book, Alfred Nobel University, Ukraine.
2. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-центр, Эльг, 2008. – 784 с.

3. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи / О.А. Кириченко // Финансовые рынки и ценные бумаги, 2009. – № 16. – 2009. – С. 22–28.

4. Підхормий О.М. Індикатори оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання / О.М. Підхормий, Л.С. Яструбецька // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць.

*Научний керівитель: В.Н. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

Ю.Ю. Колота,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

В умовах становлення ринкових відносин розвиток сучасного бізнесу відбувається під суттєвим впливом нестабільної економіки, тому за своєю метою концепції фінансового менеджменту, як зазначила Кузнецова С.А., повинні давати керівництву можливості прогнозувати та ефективно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі суб'єкта управління [1, с.18]. Актуальність питань управління прибутком особливо важлива для українських підприємств у даний час.

Прибуток підприємства – головна ціль підприємницької діяльності. Отримання високого рівня прибутку є цілком очевидним мотивом підприємницької діяльності не тільки для власників підприємства, але також і для решти його персоналу. Прибутки (доходи) як фінансові результати відображаються у П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати».

Особливістю прибутку в умовах ринку є не накопичення його в грошовій формі, а як витрати на інвестиції та інновації. Повертаючись через них, він забезпечує економічне зростання підприємства та підвищення його конкурентоздатності.

Прибуток тісно пов'язаний з обсягом випущеної продукції, адже чим більше ми зможемо виробити продукції, тим більше ми зможемо продати чи реалізувати цю продукцію, що тим самим може збільшити частину прибутку. Визначальним також є собівартість та операційні витрати.

Для ефективного управління прибутком треба сформувати дієву систему управління прибутком підприємства, яка розглядається як суцільність взаємопов'язаних елементів, кожний з яких виконує певну роботу, спільна дія котрих за певних умов забезпечує досягнення механізму отримання прибутку заданої величини.

В останній час організаційне управління прибутком підприємства базується на формуванні більш ефективних структурних підрозділів підприємства – центрів відповідальності. Вихідним моментом створення системи управління прибутком, на основі виділення центрів відповідальності, є персоніфікація відповідальності за прийняті рішення. Для кожного з центрів

відповідальності визначаються цілі, складаються плани, ведеться облік результатів, оцінюється діяльність керівників і співробітників [2].

Новим підходом до прийняття управлінських рішень в області управління прибутком є ситуаційний підхід, який концентрується на тому, що придатність різних методів управління визначається різною ситуацією. Прибуток настільки складний, інтегральний, багатогранний економічний об'єкт, що залежить від впливу великої кількості факторів, що система формування і розподілу прибутку має враховувати всі перераховані вище підходи, однак особливу увагу слід приділити комплексному, системному і ситуаційному підходам. Це зумовлено складністю входження в ринкові відносини і необхідністю врахування крім основних факторів виробництва, ризикових ситуацій і зовнішніх загроз .

Стосовно політики управління розподілом прибутку підприємства, то вона повинна відображати основні вимоги загальної стратегії розвитку підприємства, забезпечувати підвищення його ринкової ціни, формувати необхідні обсяги інвестиційних ресурсів, забезпечувати матеріальні інтереси власників і працівників.

Управління підприємством повинно спрямовувати зусилля на інновації і розвиток, здатність до змін і модернізацію, активне використання людського капіталу та інформаційних технологій. Тому для проведення модернізації діяльності підприємства шляхом інноваційних нововведень, з метою подальшого росту прибутковості, підприємстві необхідно залучати інвестиції. На думку міжнародних аналітиків, однією з найбільших проблем економіки України є необхідність поліпшення діяльності суспільних інститутів. Рівень бюрократизму та урядового регулювання бізнесу в Україні бізнесмени вважають одним із найвищих у світі. Тому інвестори переживають стосовно захисту прав власності та мінімізації ризиків у залученні коштів і стимулюванні інвестиційної діяльності в країні.

Типовою для багатьох підприємств є проблема неефективного управління ризиками (запізнена їх ідентифікація і нейтралізація) та швидкого виявлення і використання додаткових шансів поліпшення діяльності. Наслідком цього може бути зменшення потенціалу розвитку та фінансова криза.

На підставі проведених досліджень можна зробити висновок, що прибуток підприємства повною мірою піддається управлінським діям, оснований на певних принципах і наукових підходах. Це ще раз підкреслює, що для управління прибутком підприємства як економічним об'єктом, який має велике значення для підприємства і покликаний виконувати стимулюючу функцію в його діяльності, необхідно застосувати дієві інструменти управління.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія / С.А. Кузнецова // Академічний огляд. – 2011. – № 1. – С. 32–37.
2. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві / Л.О. Денисенко, Ю.О. Кучерявенко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2014. – № 1. – С. 145–153.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПРАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ДНІПРО»

Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища. Відповідно, розглядаючи питання побудови ефективної фінансової системи, слід, перш за все, виходити з особливостей сучасної економіки, провідною з яких є її нестабільність на світовому і національному рівнях [1, с. 7]. Саме тому, діяльність будь-якого підприємства спрямована на завоювання чи збереження в умовах хаотичного структуривання економіки достойної конкурентної позиції, що передбачає не тільки аналіз і оцінку досягнутих результатів, а й планування майбутньої діяльності. Успішна реалізація таких планів забезпечує досягнення відповідної конкурентної позиції на ринку та сприяє подальшому економічному зростанню підприємства. Проте будь-яка компанія стикається з ризиками, а діяльність страхової компанії напряму пов'язана з ризиками [2].

Для уникнення ризиків та мінімізації збитків потрібно дослідити причини виникнення ризику, його сутність та шляхи подолання. ПрАТ «Страхова компанія «Дніпро» – це фінансово стійка, надійна компанія, де працюють 177 кваліфікованих фахівців, що мають практичний досвід як у страхуванні, так і в питаннях врегулювання збитків по страхових подіях. Компанія надає страхові послуги на підставі 15 ліцензій на здійснення страхової діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. До основних видів страхування, які пропонує компанія відносяться: майно, автомобілі, вантажі та вантажоперевезення, сільськогосподарські ризики, цивільна відповідальність, медицина і здоров'я.

В умовах хаотично структурованої економіки страхування відіграє важливу роль, тому що по-перше: це ефективний інструмент від можливих ризиків, по-друге: одне з основних джерел інвестиційного капіталу. Для ефективної економічної діяльності ПрАТ «Страхова компанія «Дніпро» потрібно правильно сформувати страховий портфель та визначити розмір страхового тарифу. Слід врахувати, що страховий портфель повинен бути збалансованим і враховувати динаміку зміни навколишнього середовища, тому дуже важливим є оцінка прийнятих на страхування ризиків. Це дозволить компанії бути компанії фінансово стійкою, мінімізувати ризики та матеріальні збитки. Проаналізувавши фінансову звітність ПрАТ «Страхова компанія «Дніпро» можна зробити висновок, що статутний капітал становить 11026 тис.грн в 2014 році, потреби залучення додаткових коштів немає, тому компанія не бере банківських кредитів. Сума зобов'язань за 2014 рік становить 772,0 тис.грн., з них 460,0 тис.грн. – податкові зобов'язання.

Розвиток страхового ринку України, з урахуванням світового досвіду відповідно до національних особливостей, забезпечить успішне здійснен-

ня економічних реформ, стабільний розвиток національної економіки, входження України до системи світових господарських зв'язків, розвиток світової економіки та міжнародних відносин [3].

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент [Електронний ресурс] / В.М. Шелудько. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/103109-rozdl-12-fnansove-planuvannya.html>
3. Завада О. Розвиток страхового ринку України: Інтернет-журнал про страхування / О. Завада [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://forinsurer.com>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

Н.В. Лилик,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

УПРАВЛІННЯ БОРГОВОМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ТОВ «УКРКОМПОЗИТ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

В сучасних умовах господарювання підприємства часто не мають достатньо фінансових ресурсів для проведення ефективної операційної діяльності та змушені покривати дефіцит обігових коштів. Однією з основоположних проблем світової економіки є проблема недостатності інвестиційних ресурсів та боротьби за їхнє ефективне використання [1, с. 255 – 256]. Тому, однією з вагомих причин, яка стримує збільшення зовнішніх джерел фінансування для здійснення інвестиційних проектів в умовах перехідної економіки, є високі ризики вкладання інвестиційних ресурсів, що можуть призвести до недоотримання запланованого прибутку чи втрати вкладених коштів [2, с. 86]. Тому проблема утворення, накопичення та погашення боргових зобов'язань суб'єктів господарювання є надзвичайно актуальною.

Фінансові ресурси підприємства – це всі кошти підприємства, накопичені в процесі розподілу і перерозподілу виручки та прибутку, акумульовані в цільових джерелах і перетворені у відповідну матеріальну форму, або призначені для здійснення певних витрат для забезпечення безперервності розширеного відтворення [3, с. 63 – 68].

Об'єктом дослідження є ТОВ «УКРКОМПОЗИТ». Основним напрямком роботи компанії є проектування і виробництво склопластикових виробів. На основі даних балансу було проведено оцінку боргових зобов'язань підприємства.

Таблиця 1

Склад боргових зобов'язань ТОВ «УКРКОМПОЗИТ»

Назва статті	На кінець 2013 р.	На 30.09. 2014 р.	Питома вага на 2013 р	Питома вага на 30.09.2014
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні зобов'язання	186,30	845,30	133,36	54,93
– короткострокові кредити банків	0,00	39,50	0,00	2,57
– кредиторська заборгованість	139,80	473,40	100,07	30,76
– інші поточні зобов'язання	46,50	332,40	33,29	21,60
Баланс	139,70	1 538,90	100,00	100,00

За даними таблиці помітно, що всю частину зобов'язань складають поточні зобов'язання. Лівову частину поточних зобов'язань займає кредиторська заборгованість.

Таблиця 2

Фінансові показники діяльності ТОВ «УКРКОМПОЗИТ»

Назва	31.12.2013 р.	30.09.2014 р.
Показники ліквідності		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,010	0,000
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	0,750	1,786
Власний оборотний капітал	-46,600	664,200
Показники фінансової стійкості		
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,334	0,451
Коефіцієнт фінансової залежності	-2,998	2,219
Коефіцієнт заборгованості	1,334	0,549
Показники прибутковості		
Рентабельність активів	-687,473	88,181
Рентабельність власного капіталу	2 060,944	228,779
Рентабельність продажу	0,000	61,848
Рентабельність чистих активів	2 060,944	228,779
Рентабельність оборотних активів	-687,473	135,690

Отже, за даними показників ліквідності ТОВ «УКРКОМПОЗИТ» являється неліквідним та не здатним погасити свої боргові зобов'язання. Фінансова стійкість підприємства має тенденцію до покращення, але не відповідає необхідним критеріям. Отже, за даними показників прибутковості, діяльність ТОВ «УКРКОМПОЗИТ» є рентабельною, а тому є попит на продукцію і підприємство являється прибутковим.

Список використаних джерел

1. Мазур А.В. Деякі питання обліку зобов'язань підприємства / А.В. Мазур // Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів. 2011. – № 4. – С. 255–256.
2. Вакулич М.М. Аналіз методів оцінювання інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки / М.М. Вакулич // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 85–88.
3. Кузнецова С.А. Парадигма управління грошовими потоками в хаотично структурованій економіці / С. А. Кузнецова // Академічний огляд. – 2012/1. – № 1. – С. 63–68.

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

А.В. Мельник,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ВДОМА ПРИ ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БАГЛІЙСЬКОГО РАЙОНУ

В умовах нестабільної ситуації в країні, велику роль відіграють територіальні центри соціального обслуговування. Тому що їх робота спрямована на надання необхідної інформації та соціально-медичної допомоги літнім людям, хворим та інвалідам.

Для більш детального ознайомлення розглянемо відділення Баглійського району соціальної допомоги вдома в м. Дніпродзержинськ, яке функціонує при територіальному центрі. Утворюється для обслуговування (надання соціальних послуг) самотнім непрацездатним громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з частковою втратою рухової активності і потребують сторонньої допомоги в домашніх умовах згідно з медичним висновком.

Відділення Баглійського району соціальної допомоги вдома в м. Дніпродзержинськ обслуговує 780 самотніх непрацездатних громадян, в т.ч. на платній основі – 138 чол. (36973,95). За 2014 рік було надано 159842 соціальних послуг [1]. Немобільним пенсіонерам та інвалідам надаються транспортні послуги для доставки їх у лікарні міста, області, будинки-інтернати. У відділенні соціально-побутової адаптації пенсіонерів щомісяця проходять адаптацію 25 чол. Самотніх громадян похилого віку, інвалідів та малозабезпечених пенсіонерів, які забезпечуються безкоштовним гарячим одноразовим харчуванням. За 2014 рік оздоровилося 275 чол.

На утримання територіального центру у 2014 році в кошторисі було заплановано 351694,00 грн., касові видатки складають – 3396224,61 грн. [2].

Отже, для покращення роботи відділення соціальної допомоги вдома необхідно збільшення фінансування для залучення більшої кількості кваліфікованих робітників (із-за низької заробітної плати, великих вимог і фі-

зичного й психологічного навантаження спостерігається брак кадрів), удосконалення економічно-господарської бази, збільшення швидкості виконання пропонованих послуг та розширення їх переліку. Залучення фахівців (лікарів, педагогів, психологів, аніматорів для соціально-побутової адаптації, проведення комплексу соціальних і медичних заходів, соціально-психологічної адаптації, консультації лікарів та інших фахівців, відпочинку, заходів, організації дозвілля, заходів, спрямованих на підтримання життєдіяльності і соціальної активності), так і волонтерів.

Список використаних джерел

1. Програма соціального захисту населення Баглійського району. Затверджено Баглійською районною радою у м. Дніпродзержинськ 22.03.2013 Рішення № 116-17/VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dndz.gov.ua/?id=6268>

2. Про внесення змін до рішення районної у місті ради від 22.03.2013 № 132-17/VI «Про територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Баглійського району». Рішення № 229-26/ VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dndz.gov.ua/?id=10461>

*Науковий керівник: О.А. Євтушенко,
старший викладач.*

А.Ю. Морока,
*Дніпропетровський технікум зварювання та електроніки
імені Є.О. Патона*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність медичного страхування як додаткового джерела фінансування медичних закладів в Україні безсумнівно потрібне. Необхідність його впровадження активно підкреслювалася в численних нормативно-правових документах, як Президента України, так і уряду.

Першочерговим завданням на загальнодержавному рівні виступає пошук нових шляхів фінансування системи охорони здоров'я.

Метою даного дослідження є окреслення основних проблем розвитку медичного страхування в Україні, визначення основних перспектив його розвитку.

Страхова медицина охоплює фінансування наукових досліджень, підготовку медичних кадрів, витрати на розвиток матеріально-технічної бази лікувальних закладів, надання медичної допомоги населенню. Вона базується на таких принципах, як економічна і соціальна захищеність середніх і малозабезпечених верств населення, гарантованість прав кожного громадянина на якісну медичну допомогу, обов'язковість внесків як фізичних, так і юридичних осіб.

Важливим елементом системи страхової медицини є медичне страхування, що поділяється на: обов'язкове та добровільне медичне страхування.

В роботі розглянуто аналіз та особливості розвитку медичного страхування в Україні, а також складено рейтинг провідних страхових компаній України за добровільним медичним страхуванням за показниками (страхові премії; страхові виплати; рівень виплат).

Таким чином, з проаналізованих даних можна зробити висновок, що для підняття медичного страхування в Україні, необхідна повна реструктуризація всіх верств органів охорони здоров'я, ефективне фінансування клінік і розвиток медичної інфраструктури по всій Україні.

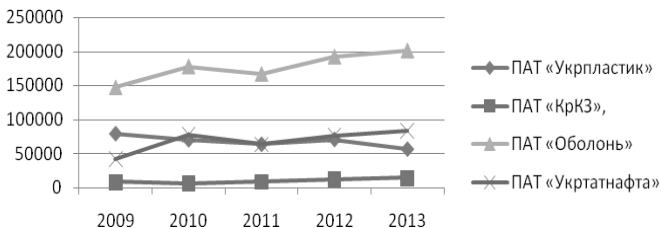
Науковий керівник: І.М. Єршоміна, спеціаліст II категорії, викладач фінансово-економічних дисциплін.

**І.П. Панчук, здобувач,
Національний університет водного господарства
та природокористування**

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ЦЕНТР ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ «ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ»

Підприємство, самостійно обираючи облікову політику, визначає форми бухгалтерського, податкового та управлінського обліку, визначає правила та способи обробки облікової інформації, що в подальшому впливають на організацію управління підприємством, яке здійснюється через децентралізацію його функцій.

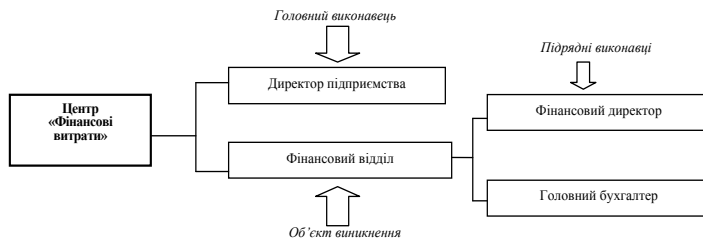
В управлінському обліку зазвичай виокремлюють чотири типи центрів відповідальності (ЦВ): доходів, витрат, прибутку та інвестицій. Проте у жодному з них показники фінансово діяльності недостатньо контролюються. Динаміка зростання витрат фінансової діяльності промислових підприємств (рис. 1), зумовлює необхідність їх мінімізації через прийняття ефективних управлінських рішень.

Рис. 1. Динаміка фінансових витрат промислових підприємств, тис. грн

З цієї метою промисловим підприємствам варто підвищити якість організації управлінського обліку через виокремлення у ЦВ «Витрати» структурно – підзвітного ЦВ «Фінансові витрати». Об'єктом виникнення таких витрат виступатиме фінансовий відділ промислового підприємства (рис. 2),

керівник якого спільно з директором нести будуть відповідальність за отримані результати.

Рис. 2. Місця виникнення фінансових витрат за ЦВ «Фінансові витрати» у підсистемі управлінського обліку

Отже, на фінансовий відділ у підсистемі управлінського обліку покладатимуться функціональні обов'язки з обліку, планування, аналізу та контролю фінансових витрат у межах їх видів за рахунками бухгалтерського обліку.

*Науковий керівник: С.О. Левицька,
доктор економічних наук, професор.*

**Т.Г. Паращенко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасному економічному середовищі важливим аспектом функціонування підприємства є його інвестиційна діяльність. З метою максимізації прибутку і мінімізації ризику керівництво підприємства формує інвестиційний портфель підприємства, що дозволяє диверсифікувати інвестиційні вкладення. Фінансування інвестиційного портфелю підприємства забезпечується інвестиційними ресурсами. Тому актуальним є дослідження проблем формування інвестиційних портфелів сучасних підприємств в Україні.

Основним завданням портфельного інвестування є поліпшення умов інвестування шляхом надання сукупності фінансових активів таких інвестиційних характеристик, які були б недосяжні з позиції окремо взятої інвестиції і можливі тільки при їх комбінації.

Інвестиційний портфель підприємства – це сформована згідно з інвестиційними цілями інвестора сукупність об'єктів реального і фінансового інвестування, призначена для здійснення інвестиційної діяльності і розглядаються як цілісний об'єкт управління [1].

Важливим джерелом залучених інвестиційних ресурсів є внески вітчизняних та зарубіжних інвесторів. Сучасні процеси зростання невизначеності при формуванні інвестиційного портфелю пов'язані із загальними

тенденціями (економічна криза) і системними причинами, визначеними раніше [2, с. 22-38] й визначають необхідність якісного дослідження ризиків і доходності кожного потенційного об'єкта інвестування. За цих умов важливою задачею є обрання перспективних напрямків інвестування з огляду, в першу чергу, на необхідність забезпечення доходності інвестиційного портфелю в цілому. Портфель є ефективним, якщо ніякий інший портфель не забезпечує більш високу очікувану прибутковість при тому ж рівні очікуваного ризику, або більш низький ризик при тому ж рівні прибутковості.

На практиці більшість керуючих портфелями намагаються стратегічно правильно розподілити кошти за класами активів і також намагаються знайти окремі активи з заниженою або завищеною ціною. Сучасні підходи до формування інвестиційного портфеля фінансистів інвестора, від вирішення яких залежить в цілому інвестиційна діяльність, не будуть ефективними без врахування синхронізації надходження та уникнення дефіциту інвестиційних ресурсів відповідно до потреб інвестиційної діяльності підприємства, забезпечення повного використання інвестиційних ресурсів, формування структури інвестиційних ресурсів враховуючи всі стадії життєвого циклу інвестиційного проекту, мінімізації втрат у процесі формування інвестиційних ресурсів та врахування темпів інфляції у процесі формування інвестиційних ресурсів.

Сьогодні в Україні існують проблеми інвестування, які потрібно негайно вирішувати. Це, перш за все, відсутність можливості ведення нормальних статистичних рядів за більшістю фінансових інструментів, що призводить до неможливості застосування класичних західних методик.

Крім того, існує і проблема оптимального досягнення цілей інвестування. Для постановки задачі формування портфеля інвестору необхідно дати чітке визначення доходності та надійності, а також спрогнозувати їх динаміку на найближчу перспективу.

В оцінці ситуацій з вирішенням проблем, які мають безпосереднє відношення до інвестування, експерти не відзначили зрушень в жодному з напрямів за останні 3 роки.

Список використаних джерел

1. Інвестиційний портфель у системі фінансових інструментів підприємства/ Л.О. Салткіна // Наукові праці Національного університету харчових технологій . – 2013. – № 50. – С. 212–220.
2. Кузнецова С.А. Фінансова система та інформатизація суспільства: взаємозв'язок та особливості розвитку / С.А. Кузнецова // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 2 (10). – С. 78.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

ГІБРИДНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ НА СВІТОВИХ РИНКАХ

Сучасний динамічний розвиток підприємництва створив ідею соціальної відповідальності бізнесу, що призвело до появи нових гібридних організаційно-правових форм корпорацій. Мета створення гібридних форм полягає в полегшенні для підприємців здійснення їхньої соціальної місії, що сприяє розширенню можливостей комерційної діяльності та джерел фінансування. Наприклад, в США функціонують узаконені законодавством нові організаційні форми, які мають назву «корпорації суспільної вигоди» («Benefit Corporations»). Метою нового утворення є об'єднання комерційних та некомерційних інтересів діяльності відповідальних установ [2].

Зазначимо, що проблема в дослідженні нових організаційних форм соціально відповідального бізнесу, а також соціального підприємництва, ще не набула широкого дослідження серед фахівців та науковців. На сьогодні дана проблематика перебуває в стані обговорення серед практиків, журналістів, вчених у наукових фахових виданнях, але, слід відмітити, що із зазначеної проблематики існує невелика кількість наукових досліджень, тому що гібридні організаційні форми корпорацій мають нетривалу історію і викликають зацікавленість наукового світу. Їх дослідження почалися на початку 21 століття, у післякризовий період (2007–2008рр) .

Наукові розвідки у вивченні нових (гібридних) організаційних форм корпорацій нашли своє віддзеркалення в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: Б.Каммінгс, Р.Андре, Д.Брекман Рейзер, Б.Халсі, І.Васильчук та ін.

Так, І.П.Васильчук на підставі аналізу публікацій, дослідила основні характеристики нової організаційної форми соціального підприємства та виокремила серед них найбільш важливі, а саме – можливість досягати одночасно фінансових і нефінансових цілей, розширення фідуціарних обов'язків директорів, прозорість, підзвітність. Причому, звертається увага на головну відмінність корпорації суспільної вигоди від традиційної корпорації – це законом визначене зобов'язання сприяти суспільним інтересам [1].

Будучи новим класом корпорації, корпорація суспільної вигоди створює матеріальний позитивний вплив на суспільство і навколишнє середовище; розширює фідуціарні обов'язки вимагати розгляду нефінансових інтересів при прийнятті рішень; звітує про свою загальну соціальну та екологічну діяльність з використанням визнаних стандартів третіх осіб [2].

До того ж, основними характеристиками корпорації суспільної вигоди визначено: 1) Мета (створення загального позитивного ефекту для суспільств; оприлюднення даних щодо досягнення суспільно-корисних цілей (наприклад, 50 % прибутку на благодійність); створення суспільного бла-

га в інтересах корпорації суспільної вигоди. 2) Обов'язки керівництва (прийняття рішень в інтересах корпорації; враховування ефекту впливу від прийнятих рішень на всіх зацікавлених осіб: акціонерів, співробітників, постачальників, клієнтів, місцеву спільноту, навколишнє середовище. 3) Прозорість (щорічна публікація звітів у відповідності до визначених стандартів, звітування й оцінювання соціальних та екологічних показників. 4) Підзвітність керівництва корпорації (акціонерам; громадськості шляхом оприлюднення інформації про виконання місії на веб-сайтах). 5) Право на позов зі сторони акціонерів та директорів. Застосовується при умові: порушення або недосягнення загальної або конкретної суспільної користі; порушення обов'язків або стандартів поведінки окремими сторонами. 6) Зміна керівництва / Призначення (відбувається за умови мінімальної кількості голосів, що складає 2/3 у більшості штатів США). 7) Оподаткування (корпорації суспільної вигоди оподатковуються за загальними правилами та нормами визначених для традиційних корпорацій, прийнятих у кожному окремому штаті США [2].

Список використаних джерел

1. Васильчук І.П. Корпорація суспільної вигоди (Benefit Corporation) як нова організаційно-правова форма соціально відповідального підприємництва [Текст] / І.П. Васильчук // Економіка розвитку. – 2014. – № 4. – С. 43–47.
2. Benefit corporation [Electronic resource]. – Access mode: [http://en.wikipedia.org/wiki/Benefit corporation](http://en.wikipedia.org/wiki/Benefit_corporation)

*Науковий керівник: Т.В.Кальченко,
доктор економічних наук, професор.*

К.О. Пилипенко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

СПЕЦИФІКА ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ТОВ «СТИМУЛ»

Комплексним критерієм сталого розвитку підприємства є його вартість, оскільки вона відображає сукупну характеристику фінансових показників діяльності підприємства та забезпечує інтереси різних учасників ринкових відносин. Як справедливо зазначила Кузнецова С.А., сучасна фінансова криза, вплив якої відчуває зараз весь світ показав неготовність переважної більшості підприємств до функціонування в нестабільних умовах зовнішнього і внутрішнього економічного середовища [1, с. 9]. Тому вартісна оцінка підприємства повинна стати невіддільним інструментом управління власністю.

Підприємство ТОВ «СТИМУЛ» станом на кінець 2013 року має загальний розмір капіталу 30525,0 тис. грн. За останні роки спостерігаємо його збільшення на 23048,1 тис. грн. порівняно з 2011 роком та на 19374,6 тис. грн. відносно 2012 року. Основну частку у валюті балансу підприємства станом на кінець звітного року займає позиковий капітал, його розмір становить 25343,0 тис. грн. або 83% від сукупного капіталу.

Підприємство є фінансове залежним, оскільки вважають, що нижня межа коефіцієнта концентрації власного капіталу 0,5, а в нашому випадку в 2013р. – 0,17. Керівництву підприємства необхідно збільшувати вартість власного та зменшувати вартість позикового капіталу, так як від цього залежить його фінансована стійкість та конкурентоспроможність. Досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування [2, с. 130].

Відмічено, що основним споживачем виробів, ТОВ кондитерської фабрики «СТИМУЛ», є жителі України. Основними конкурентами ТОВ кондитерської фабрики «СТИМУЛ» на ринку є Кондитерская Корпорация ROSHEN, ЗАТ «АВК», ЗАТ «ВО «Конті», Корпорация «Бісквіт-шоколад», ПАТ «Полтава-кондитер», Nestle, Корпорация «Бісквіт-шоколад».

Особливістю процесу оцінки вартості підприємства, поза сумнівом, є її ринковий характер. Отже, оцінка вартості підприємства не обмежується обліком лише одних витрат на створення або придбання оцінюваного об'єкту, вона обов'язково враховує всю сукупність ринкових чинників: чинник часу, чинник ризику, рівень і модель конкуренції, економічні особливості оцінюваного об'єкту, а також макро- і мікроекономічне середовище.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Валдайцев С.В. Оцінка бізнесу та управління вартістю підприємства: навчальний посібник для вузів / С.В. Валдайцев. – GUMER-INFO. – 2007. – 720 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор*

О.В. Рибаченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНИХ КОМУНАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Визнаючи безумовну методичну та практичну цінність напрацьованих щодо формування системи фінансового моніторингу, слід зазначити відносно низький рівень якості фінансового моніторингу в Україні. [1, с. 39] Цей факт стає причиною низького рівня фінансування медичних комунальних закладів державою.

До підприємств, що належать до комунальної власності відносять зокрема медичні заклади. Згідно зі статтю 16 Закону України про охорону здоров'я «мережа державних і комунальних закладів охорони здоров'я формується з урахуванням потреб населення у медичному обслуговуван-

ні, необхідності забезпечення належної якості такого обслуговування, своєчасності, доступності для громадян, ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів» [2].

Правове та фінансове забезпечення діяльності медичної галузі є досить складною соціально-економічною та фінансово-правовою проблемою будь-якої країни світу, незалежно від рівня економічного розвитку, джерел фінансування та структури охорони здоров'я.

Основними формами фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні є: бюджетне фінансування, добровільне медичне страхування, самофінансування і кредитування, також планується впровадження обов'язкового медичного страхування[3]. Забезпечення належних темпів розвитку охорони здоров'я в Україні та наближення її до євростандартів вимагають пошуків нових підходів до функціонування галузі, фінансування системи за рахунок різних джерел: кошти місцевих бюджетів, державні кошти, платні послуги, благодійництво, спонсорство, меценатство.

Традиційно найвагомішим джерелом фінансового забезпечення охорони здоров'я є кошти державного та місцевих бюджетів, тоді як кошти, отримані з інших джерел, – лише додатковий фінансовий ресурс. Тому основною формою фінансового забезпечення охорони здоров'я виступає бюджетне фінансування.

Ефективне функціонування галузі охорони здоров'я неможливе без належного її фінансового забезпечення. Проте, просте збільшення бюджетних витрат на охорону здоров'я не підвищить ефективності її фінансування без дієвого реформування самої галузі та удосконалення методів управління нею[4]. На сьогодні реорганізація чи реформа медичної галузі є необхідною умовою для вирішення фінансових проблем та забезпечення необхідними коштами як самого населення, так і медичних закладів з персоналом.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
3. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення» від 27.01.2010 року № 70/2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/70/2010>
4. Медико-демографічна ситуація та організація медичної допомоги населенню у 2010 році: підсумки діяльності системи охорони здоров'я та реалізація Програми економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”. – К.: МОЗ України, 2011. – 104 с. Режим доступу <http://moz.gov.ua/docfiles/>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна ситуація в світовій економіці зумовлена конфліктами між країнами та поширенням процесів, що дестабілізують економіку. Кількісні та якісні втрати діючих підприємств, спричинені прямо чи опосередковано впливом таких негативних процесів зовнішнього та внутрішнього характеру, можуть становити значну загрозу подальшій стабільній роботі національних підприємств та його розвитку.

Суб'єкти господарювання змушені пристосовуватись до умов середовища та швидкості зміни напрямку їх впливу [1, с.15]. А тому виникає потреба в забезпеченні необхідних заходів та створенні стійкої системи управління з метою надання можливості підприємствам якомога меншою мірою відчувати негативні результати дестабілізаційних факторів економічної та політичної ситуацій внутрішнього та міжнародного рівня на результатах своєї господарської діяльності.

Фінансова безпека підприємства входить складовим елементом до системи економічної безпеки. Кризові явища економіки та малопередбачувані дестабілізаційні процеси, що мають місце останнім часом зумовлюють підвищення інтересу науковців до засобів та показників оцінки економічної та фінансової безпеки, структурних елементів та механізмів управління й забезпечення фінансової безпеки підприємств. Значна кількість праць присвячених цим питанням [1, с.63, 2], що є в даний час в економічній науці розкриває різноманіття поглядів та не пов'язує процес забезпечення з механізмом управління фінансовою безпекою. Хоча саме комплексний підхід до даної проблеми може забезпечити підприємствам досягнення високих показників фінансової безпеки.

За ринкових умов господарювання фінанси є рушієм будь-якої економічної системи, тому саме фінансова безпека є провідною й вирішальною, адже являє собою засіб захисту від можливих фінансових витрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів.

Фінансову безпеку підприємства можна характеризувати як сформовану систему пріоритетних збалансованих фінансових інтересів підприємства, що потребує захисту в процесі його фінансової діяльності. Слід приділяти особливу увагу пріоритетним фінансовим інтересам, що відіграють найважливішу роль в забезпеченні фінансового розвитку підприємства, та які мають бути збалансовані з інтересами інших суб'єктів його фінансових відносин.

Головна мета фінансової безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому [3, с.112]. До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать: забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства; за-

безпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу суб'єкта господарювання; досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством; досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу; мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища; якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства; забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства; ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич та ін.) за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – С. 7.
2. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія // Академічний огляд. – 2011. – № 1. – С. 32–38.
3. Булгакова С. Бюджетний ризик: сутність, класифікація, фактори / С. Булгакова, І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2010. – №1. – С. 59–68.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**Т.О. Степаненко, аспірантка,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана**

ІНТЕГРОВАНЕ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні надскладні перетворення в економіці, зростаюча криза фінансування та ресурсного забезпечення висувають нові вимоги до методичних та організаційних засад управління підприємством. Значна увага відводиться саме таким методам управління ресурсним забезпеченням, які сприяють підвищенню конкурентоздатності підприємства та забезпечують його фінансову безпеку в умовах ризику та невизначеності.

Фінансова безпека характеризує захищеність підприємства від впливу негативних факторів та забезпечується фінансовою ефективністю, високою конкурентоспроможністю, здатністю самостійно фінансувати ресурси та підтримувати належний рівень ділової активності.

На фінансову безпеку підприємства впливають дві великі групи факторів: об'єктивні обставини (стан фінансової кон'юнктури, рівень накопиченого та техніко-технологічного розвитку, форс-мажорні обставини) та суб'єктивні впливи (рівень ефективності роботи внутрішньої підсистеми).

За авторським визначенням, інтегроване управління матеріальними ресурсами – це раціональне поєднання методичної, техніко-технологічної та економічної складових матеріаловідного ланцюга з метою забезпечення ритмічності виробництва та отримання максимального економічного вигаду при мінімальних витратах. Результатом впровадження інтегрованого управління матеріальними ресурсами є така структура системи матеріального забезпечення, в якій відсутнє дублювання функцій і процесів, сформоване цілісне сприйняття системи менеджменту, забезпечений ефективний контроль та регулювання потоків матеріальних та фінансових ресурсів.

Інтегроване управління матеріальними ресурсами підприємства дозволяє підвищити рівень системної ефективності підприємства на основі оптимізації використання матеріальних ресурсів та підвищення гнучкості всіх підсистем, задіяних в процесі матеріально-технічного постачання.

Інтеграція в управлінні матеріальними ресурсами охоплює всі процеси на підприємстві і вимагає як методичних, так і організаційних та інформаційних зрушень та дозволяє удосконалити весь комплекс взаємозв'язків і взаємодій елементів системи, тим самим мінімувати зайві витрати та оптимізувати розподіл фінансових коштів.

Таким чином, впровадження інтегрованого управління забезпечує внутрішню економічну ефективність та належну фінансову безпеку на підприємстві.

*Науковий керівник: С.М. Клименко,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.В. Федорчук,
Львівський національний університет імені Івана Франка

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Все більшого поширення в Україні набувають популярні за кордоном заходи соціального захисту працівників організацій та підприємств, серед яких і медичне страхування.

Метою даної статті є дослідження основних проблем та перспектив розвитку медичного страхування в Україні.

Медична галузь в Україні не має багато можливостей для розвитку, оскільки Державний бюджет не в змозі забезпечити навіть половини її потреб.

Кінець 2013 та початок 2014 років стали каталізатором соціально-культурних змін в українському суспільстві, які серйозно вплинули на їх цінності та пріоритети. Ринок, який за даної ситуації набирає все більших масштабів – це медичне страхування, оскільки люди не перестають лікуватися і прагнуть отримати якісні послуги, частіше в приватних клініках і за своєю ініціативою.

В економічному аспекті стан, ефективність та перспективи розвитку системи охорони здоров'я значною мірою залежать від системи фінансування цієї галузі економіки. Наразі є три основні види фінансування охро-

ни здоров'я: державне (бюджетне), соціальне страхування та приватне медичне страхування [1].

Науковці з'ясували, що маючи медичну страховку, людина може двічі менше перебувати на лікарняному, оскільки лікування проводиться своєчасно та ефективно. Для українців зменшення періоду лікарняних могло б привести до зростання ВВП приблизно на 20 млрд. щорічно. Проте добровільним медичним страхуванням в Україні користуються не більше, ніж 3 % населення. За оцінкою Ліги страхових організацій 40% страхових премій припадає на корпоративне добровільне медичне страхування [2].

Сьогодні Україна перебуває на стадії впровадження загальнообов'язкового державного соціального страхування. Передбачається реформування системи охорони здоров'я. Окремим завданням для МОЗ України Уряд визначив ухвалення до кінця 2016 року закону про медичне страхування [3].

Сучасне страхування в Україні розвивається інертним шляхом та пасивно слідує за коливаннями макроекономічної кон'юнктури. Це підтверджується тривалим зниженням частки страхових платежів у ВВП України: у 2008 році вона становила 1,7 %, а за підсумками 2014 року – менше 1 %. Даний показник у 5 разів менший, ніж у Європі [4].

На сьогодні українців, які не мають страховки близько 95 %. А отже є великі можливості до розвитку системи медичного страхування. Комплекс заходів у цій сфері має бути підкріплений нормативно-правовою базою, удосконаленням податкової політики, поінформованістю і страховиків, і осіб, які мають намір отримати страховки, перепідготовкою кадрів та потужним фінансовим підтримкам.

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д. Страхування: підручник / В.Д. Базилевич. – К.: Знання-Прес, 2008. – 1019 с.
2. Добровільне медичне страхування: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/massmedia/41915/>
3. Реформування системи охорони здоров'я: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20141211_f.html
4. Фориншурер – страхування в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.forinsurer.com

*Науковий керівник: Ю.В. Кудряк,
асистент.*

**В.А. Фетисов, аспірант,
Белгородський державний національний дослідний університет,
Російська Федерація**

МАЛЕ ТА СЕРЕДНЄ ПІДПРИЄМНИЦТВО

Політика держави, орієнтована на надання допомоги і сприяння розвитку малого підприємництва, дає значні результати в досягненні збалансованого економічного зростання. Підтримка бізнесу – це мета будівництва

держави з розвинутою конкурентоздатною економікою. Підтримка даної сфери економіки віднесена до найважливіших завдань розвинених країн.

Малий бізнес – важливий елемент ринкових відносин, без якого не може гармонійно розвиватися держава.

При бурхливому розвитку малого бізнесу буде змінюватися структура суспільства, розвиток малого бізнесу спровокує зростання середнього класу, буде розвиватися ініціативність, громадяни будуть брати відповідальність за результат своєї праці на себе.

Мале підприємництво сприяє в державі рішенню ряду задач:

- створенню нових робочих місць, у тому числі у виробничій і інноваційній сферах;

- насиченню регіональних і місцевих ринків товарами і послугами вітчизняного виробництва;

- розвитку господарських зв'язків і економічної інтеграції;

- формуванню соціального шару приватних власників і, тим самим, середнього класу, що сприяє стійкості суспільства.

Для цього необхідно сформувати чітку і єдину державну політику підтримки малого і середнього підприємництва.

В числі основних цілей та принципів державної політики з розвитку суб'єктів МСП можна виділити введення спеціальних податкових режимів, спрощення правил ведення податкового, бухгалтерського обліку і статистичної звітності, форм податкових декларацій з окремих податків і зборів, встановлення пільгового порядку приватизації державного і муніципального майна, спеціальних форм участі у процедурах розміщення замовлень на поставку товарів та виконання послуг для державних і муніципальних потреб.

МСП – це локомотив економіки. Особливо це стосується середнього бізнесу, який потенційно здатний на прориви в розвитку ринків. Але поки що «локомотив» не такий сильний і потужний. Частка МСБ в ВВП Росії продовжує становити близько 21%, на Україні – 12%. Аналогічний показник у Великобританії, Німеччині, Франції знаходиться в діапазоні 50-60%, а в Італії становить більше 80% (рис. 1).

Не варто забувати, що не всі починання підприємців є успішними. Можна виділити вісім стадій малого бізнесу (рис. 2).

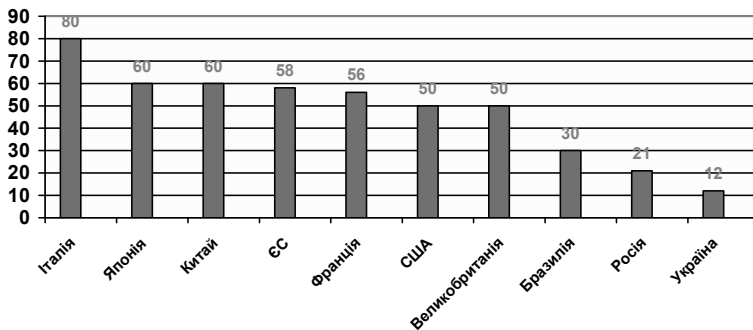

Рис. 1. Яка частка МСП у ВВП

Наведемо коротку характеристику кожної стадії.

Вибір напрямку діяльності та формування ідеї (окремі особи і групи осіб переконаються в існуванні перспективної можливості для того, щоб почати малий бізнес. Створення концепції і висування ідей, реалізація яких може перетворити можливість у дійсність).

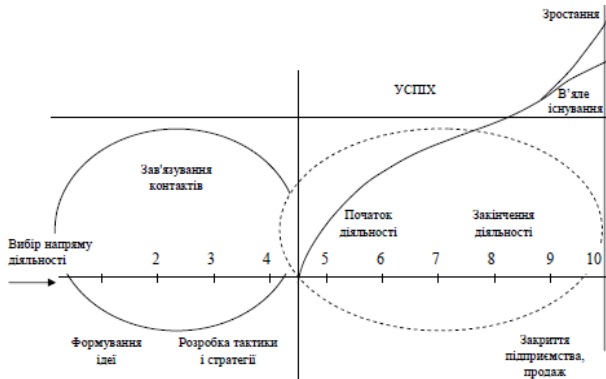

Рис. 2. Стадії розвитку підприємництва

Зав'язування контактів – реалізація нових ідей вимагає, як правило, підтримки з боку тих, хто має фінансові ресурси, ресурси знань, зв'язки і підприємницький досвід.

Розробка тактики і стратегії (план маркетингу) – проведення проектного аналізу і розрахунків, яке дозволяє переконатися, що проект може бути здійсненим і має маркетинго-ринкову перспективу.

Початок діяльності – починається боротьба за виживання з великими витратами ресурсів і енергії. Складний період розвитку, коли майбутнє підприємство під сумнівом, тому що витрати на цих стадіях перевищують доходи.

Закінчення діяльності – стадія «переляку» через некваліфіковане проектування й оцінку ринкових можливостей підприємства. Часто фірма припиняє свою діяльність, тому що вона безперспективна. Окремі фірми повертаються до формулювання нової ідеї і роблять спробу втілити її в життя. Припинення діяльності – це не банкрутство.

В'яле існування – більшість нових підприємств зупиняються в розвитку, у тому числі через відсутність довгострокової місії, задовольняються досягнутим обсягом і існують при мінімальному числі працівників.

Зростання – в окремих випадках при наявності інноваційного проекту, кваліфікованого сегментування ринку і позитивної кон'юнктури деякі підприємства успішно минають період млявого існування і починають швидко зростати.

Закриття підприємства, продаж – далеко не всі створені підприємства мають потенційні можливості зростання в силу помилковості ідеї, а також через недостатню готовність підприємця до бізнесу, у тому числі не-

кваліфікованого управлінського рішення. Підприємства закриваються або їх перепродають [1].

Розвиток цього сектора багато в чому визначає подальший розвиток економіки країни. Система державної підтримки повинна і надалі вдосконалюватися, наприклад, створення умов для розвитку нових напрямків діяльності, забезпечення доступу до кредитних ресурсів, поліпшення системи спеціальних податкових режимів. Необхідно не заважати бізнесу, а дати йому більше прав і можливостей на ринку і тоді може він і буде тим поштовхом, який допоможе вивести економіку з нестабільності і рецесії.

Список використаних джерел

1. Іщенко О.А. Концепція створення регіональних бізнес-інкубаторів сфери послуг / О.А. Іщенко // Економіка пром-сті. – 2005. – № 4. – С. 43–51.
2. Показатели мероприятий поддержки предпринимательства в субъектах РФ // Федеральный портал малого и среднего предпринимательства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://smb.gov.ru/statistics/navy/report/>
3. Развитие малого и среднего предпринимательства. Сравнительный анализ российского и международного опыта. // МСП Банк [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mspsbank.ru>

С.В. Шевцова,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища. Відповідно, розглядаючи питання побудови ефективної фінансової системи, слід, перш за все, виходити з особливостей сучасної економіки, провідною з яких є її нестабільність на світовому і національному рівнях [1, 7].

Саме тому, актуальним стає питання стосовно забезпечення сталого та продуктивного функціонування підприємств. Порушення фінансової рівноваги на підприємстві є причиною неплатоспроможності підприємства, руйнування стратегічного потенціалу та загрози його фінансовій безпеці, та є важливим індикатором потенціалу фінансової рівноваги господарюючого суб'єкта.

Фінансова рівновага підприємства – це відповідність обсягів формування та використання власних фінансових ресурсів. Порушення фінансової рівноваги є наслідком незбалансованості активів і зобов'язань за термінами, відсутності чистого оборотного капіталу і наявності протиріч між ліквідністю – рентабельністю і фінансовою стабільністю – ліквідністю. Звідси випливає необхідність діагностики фінансової рівноваги господарюючого суб'єкта як одного з основних критеріїв вибору його фінансової стратегії [2].

Сучасне становище вимагає від підприємства проводити постійну діагностику його фінансового стану, адже лише за умов дотримання рівноваж-

ного стану можливе економічне зростання підприємства. Таким чином, фінансова рівновага є важливою складовою забезпечення ефективної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, яка зумовлює рівень їх фінансової стійкості та платоспроможності на основі формування оптимальної структури капіталу та його ефективного використання.

При дослідженні питань, пов'язаних із забезпеченням достатнього рівня фінансової стійкості у стратегічній перспективі підприємства, найчастіше оперують категорією «стратегічна фінансова стійкість». Ключовою характеристикою даної категорії є здатність не лише забезпечувати фінансово-економічну стійкість тривалий час в умовах нестабільної ринкової кон'юнктури, а й збільшувати вартість капіталу підприємства. [3]

Досягнення фінансової рівноваги є пріоритетним завданням фінансового менеджменту, адекватне вирішення якого відбувається шляхом забезпечення ефективного функціонування ряду важливих підсистем управління: фінансовими результатами, платоспроможністю, діловою активністю, фінансовою стійкістю та безпекою промислового підприємства, що сприяє його стійкому економічному розвитку.

За різних умов, в яких функціонує підприємство, для досягнення фінансової стабільності воно проходить різні етапи. Так, в умовах кризи підприємство може досягати фінансової стабільності за такими етапами:

- 1) ліквідація поточної неплатоспроможності підприємства;
- 2) відновлення фінансової стійкості (фінансової рівноваги у короткостроковому періоді);
- 3) забезпечення фінансової рівноваги у довгостроковому періоді. [4]

У підприємства, що має низький рівень фінансової стійкості, спостерігається спад ділової активності, рентабельності й віддачі наявних активів. Збитковість фінансово-господарської діяльності свідчить про те, що підприємство перебуває під загрозою банкрутства. Однак це не означає, що будь-яке збиткове підприємство негайно збанкрутує. Збитковість може бути тимчасовою, і не виключено, що керівництво й менеджери підприємства знайдуть ефективні рішення й виведуть підприємство з фінансової кризи. Проте і наявність високої фінансової стійкості не гарантує від банкрутства.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві / О.О.Терещенко. – К: КНЕУ, 2011. – 268 с.
3. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: / підручник/ Г.І. Кіндрацька. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2010. – 406 с.
4. Подольська, В.О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства / В.О. Подольська, О.О. Оржинська // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації: зб. наук. праць. – 2009. – № 4(35). – С. 136–142.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ У ЗДІЙСНЕННІ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Протягом останніх двох десятиріч більшість країн світу виявляють глибоке зацікавлення у здійсненні децентралізації управління. У розвинутих країнах децентралізація є ефективним інструментом, що застосовується для реалізації урядом своїх повноважень, з метою надання суспільних послуг у найбільш ефективний спосіб. За даними Світового банку, 63 із 75 країн, що розвиваються, у середині 1990-х рр. здійснили кроки у напрямку децентралізації.

Загальне поняття фінансової децентралізації включає політичні, економічні та інституціональні аспекти міжбюджетних відносин і охоплює широкі сфери діяльності – від ефективності функціонування державних інститутів та розвитку стабільної фінансової інфраструктури до вдосконалення механізмів фінансових трансфертів та підтримки системи соціального страхування.

Фінансова децентралізація, що лежить в основі міцного та ефективного самоврядування, означає передачу частини прав і зобов'язань від центральних органів влади (у тому числі фінансових) до регіональних чи місцевих (виборних), а останні мають право на проведення самостійної політики, реалізації найактуальніших її пріоритетів (на визначеній території). Фінансова децентралізація включає не тільки перегляд структури податків і трансфертів, впорядкування видаткових повноважень, але й зміну ролі та місця органів управління в економіці.

Фінансова децентралізація полегшує співпрацю органів місцевого самоврядування з приватним сектором, за якої обидві сторони можуть бути реальними партнерами. Це підвищує ефективність діяльності недержавних структур, зменшує видатки місцевих бюджетів на виконання невластивих їм завдань, заохочує підприємців, громадські організації, приватні фонди вкладати кошти в розвиток місцевої інфраструктури.

Для здійснення політики фінансової децентралізації необхідне прискорення бюджетної реформи. Нова система місцевих фінансів та міжбюджетних відносин буде в змозі виконувати свої функції лише за умови стабільності закріплення доходів, покращення економічної ситуації у країні в цілому та в регіонах, зокрема, стабільності системи оподаткування, бюджетних механізмів (процедур і формул). Без дотримання цих умов важко говорити про стабільність і прогнозованість відносин у цій сфері.

Тому для подальшого провадження політики фінансової децентралізації центральному уряду потрібно належним чином розмежувати і відповідальність, і ресурси, визначивши систему міжбюджетного регулювання, яка базувалася б на взаємоузгоджених і належним чином зафіксованих принципах, прозорих і зрозумілих усім учасникам міжбюджетних відносин.

Науковий керівник: О.В. Брежнева-Єрмоленко,
кандидат економічних наук, доцент.

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТА ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Н.С. Гулевич,

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ СТРІЛОЧНИЙ ЗАВОД»

Поняття банкрутства характеризує неспроможність підприємства (організації) задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди [1, с. 82]. Одна з перших ознак руху до банкрутства – спад прибутковості фірми нижче за вартість її капіталу; вкладання коштів у таку фірму стає не вигідним. Кредитори (власники облігацій та інші) одержують певні суми, визначені кредитними угодами, але відносна вигідність їхніх вкладень у дану фірму зменшується, а у зв'язку зі спадом вартості акціонерного капіталу падає й ціна акцій, збільшується ризик неповернення коштів, у фірми виникають труднощі з готівкою, особливо якщо кредитори не пролонгують кредитні угоди на наступний період і фірма змушена буде виплатити не тільки відсотки, а й суму основного боргу. Може виникнути криза ліквідності і фірма увійде в стан «технічної неплатоспроможності» [2]. Це явище можна вже розглядати як банкрутство.

Досліджуючи підприємство ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод» [3], визначимо ймовірність його банкрутства за моделлю Альтмана (табл. 1).

Таблиця 1

Прогнозування банкрутства ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод»

Найменування	Значення показника	
	2012 рік	2013 рік
X1	0,389	0,464
X2	0,92	0,92
X3	0,097	0,068
X4	15,14	14,47
X5	1,07	0,486
Коефіцієнт Альтмана	12,27	11,21

Бачимо, що коефіцієнт за 2012 складає 12,27, а за 2013 11,21. Якщо $Z < 1,23$, то підприємство вважається банкрутом, якщо $Z < 1,81$ – ймовір-

ність банкрутства становить від 80 до 100%, якщо $Z = 1,81-2,77$ – середня ймовірність краху підприємства від 35 до 50 %, якщо $Z = 2,77-2,99$ – ймовірність банкрутства від 15 до 20 %, якщо $Z > 2,99$ – ситуація на підприємстві стабільна, ризик неплатоспроможності протягом найближчих двох років вкрай малий. Досліджуючи ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод» бачимо, що за 2 роки коефіцієнти вище від 2,99. Це значить, що ймовірність банкрутства дуже мала, підприємство фінансово стійке і веде стабільну фінансову політику. В цілому підприємству банкрутство не загрожує.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С. А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Кузнецова С.А. Ликвидность задолженности компаний: новый инструментарий финансового анализа / С.А. Кузнецова // Основы экономики, управления и права. – 2014. – № 4 (16). – С. 63–67.
3. Річна фінансова звітність ПАТ «Дніпропетровський стрілочний завод». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/participant/14367980>

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

В.О. Денисенко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «САББІА ГРУП»

На поточний час методологія проведення аналізу фінансового стану підприємства фахівцями з економічною підготовкою освоєна на достатньому рівні. Питанням оцінки фінансового стану присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених, однак існують розбіжності щодо рекомендованих меж коефіцієнтів, їх назв та ін. Часто фінансовий аналіз коефіцієнтів носить статистичний характер, так як не зроблені висновки щодо головних причин погіршення фінансового стану підприємства та не опрацьовані рекомендації щодо його оптимізації. Причина цього – не цілком чітке уявлення щодо взаємозв'язків й закономірностей, присутніх економіці підприємства. Процес проведення фінансового аналізу, як і будь-який інший складний процес, повинен мати певний алгоритм, спрямований на виявлення причин погіршення стану підприємства й важелів його оптимізації. Проблеми й утруднення, що виникають у фінансовому стані підприємства в основному зумовлюються низькою ліквідністю (дефіцитом коштів) та низькою рентабельністю вкладеного у підприємство капіталу. Низька ліквідність пов'язана з незадовільними показниками ліквідності, значною величиною кредиторської заборгованості (перед бюджетом, персоналом, поставщиками і ін.).

Власних коштів у структурі капіталу ТОВ «Саббіа груп» приблизно 15%. Цей коефіцієнт свідчить про нестабільну фінансову структуру коштів. Дебіторська заборгованість у вартості майна становить приблизно 60% і змінюється на 36%. Високий рівень цього коефіцієнта небажаний, оскільки мобілізують грошові кошти, що знаходяться на рахунках дебіторів.

Традиційно вважають [1,2, 4] коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш точною характеристикою ліквідності в сучасних умовах. Він показує, що підприємство не зможе погасити свою короткострокову заборгованість за рахунок найбільш ліквідної частини активів підприємства – грошових коштів.

Коефіцієнт термінової ліквідності також показує неможливість підприємства погасити свою короткострокову заборгованість, за рахунок грошових коштів на рахунку, повернення коштів за своїми короткостроковими вкладеннями і повернення дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує, що у підприємства достатньо коштів, які можуть бути використані для погашення його короткострокових зобов'язань. Оборотних коштів достатньо для погашення короткострокових зобов'язань, але перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями не більше, ніж удвічі, свідчить про досить раціональній структурі капіталу.

Коефіцієнт, що характеризує питому вагу запасів в сумі короткострокових зобов'язань, показує, що 0,01% короткострокових зобов'язань підприємство може погасити, реалізувавши матеріальні та товарні цінності.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Герасимчук З.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович. – Луцьк: Вид-во «Надтир'я», 2009. – 409 с.
3. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Зав. ЦСТУ. Від 28.07.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>
4. Кузнецова С.А. Ликвидность задолженности компаний: новый инструментарий финансового анализа / С.А. Кузнецова // Основы экономики, управления и права. – 2014. – № 4 (16). – С. 63–67.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**А.А. Кузнецов,
кандидат економічних наук,
директор ПП Консалтингова фірма «Мінімакс»**

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Розвиток управлінського контролю слід проводити в компіляції з загальною інформатизацією системи управління. Це дасть змогу удосконали-

ти та зробити більш ефективним систему документообігу, ефективно розподілити працю між виконавцями.

З огляду на сучасні тенденції функціонування системи управління [1, 2, 3], аргументованим є виокремлювати незалежну службу, в обов'язки якої буде входити організація нагляду та моніторингу через надання рекомендацій щодо вдосконалення системи бухгалтерського обліку й системи внутрішнього контролю на підприємстві, розробку та впровадження відповідних внутрішніх нормативних документів та перевірку ступеня забезпечення встановленого рівня якості діяльності компанії за всіма напрямки.

Найбільш всеохоплюючим та дієвим, з огляду на практичне застосування [4, 5, 6], є побудова внутрішнього аудиту як елементу загального механізму контролю якості облікової інформації, що використовується під час оцінки бухгалтерських звітів з визначенням конкретних завдань внутрішнього аудиту, формулюванням теоретичних та практичних засад, правил встановлення та контролю зон ризиків.

Наступним етапом є формулювання концептуальної основи розвитку управлінського контролю на підприємстві за визначеними напрямками:

1) поглиблення та уточнення елементів функціональної складової внутрішнього аудиту;

2) формулювання детермінант організації внутрішнього аудиту;

3) формулювання змісту завдань та обсягів діяльності внутрішнього аудиту в залежності від визначених факторів впливу на організацію управлінського контролю специфіки підприємства;

4) дослідження аудиторського ризику при виконанні завдань управлінського контролю.

Таким чином, підґрунтям для розвитку управлінського контролю виступають, по-перше, необхідність врахування ступеню конфіденційності інформації різного рівня деталізації та узагальнення, що притаманний в більшому чи меншому обсязі усім без винятку компаніям, та, по-друге, потреба в контролюванні менеджерами системи бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю з огляду на спроможність цих систем формувати та надавати системі управління інформацію визначеного рівня якості на постійній основі.

Список використаних джерел

1. Jayanthi K. Audit Committee Quality and Internal Control: An Empirical Analysis / K. Jayanthi // *The Accounting Review*. – 2005. – Vol. 80. – № 2. – P. 649–675.

2. Кузнецова С.А. Комплексна оцінка якості бухгалтерського обліку / С.А. Кузнецова // *Економіка і регіон. Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. – 2008. – № 2 (17). – С. 95–97.

3. Merchant K. A. Management control systems: performance measurement, evaluation and incentives / K. A. Merchant, W.A. Vander Stede. – Pearson Education, 2007. – 368 p.

4. Biao X. Earnings management and corporate governance: the role of the board and the audit committee / Xie Biao, Wallace N. Davidson, Peter J. DaDalt // *Journal of corporate finance*. – 2003. – P. 295–316.

5. Кузнецова С.А. Концепція облікової інформації для управління / С.А. Кузнецова // *Економіка і регіон. Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. – 2007. – № 4 (15). – С. 184–187.

О.І. Макаренко,
Дніпропетровський університети імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ТДВ « БУДІВЕЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ «ЦИВІЛЬБУД »

Інвестиційна привабливість підприємства це сукупність характеристик його внутрішнього середовища та зовнішнього середовища, що свідчать про доцільність вкладення коштів в нього [1, с. 12]. Але так як підприємство практично не може впливати на зовнішнє середовище: політичну ситуацію, досконалість законодавства, розвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, достатнє інформаційне забезпечення та ін., то для підприємства управління інвестиційною привабливістю підприємства зводиться до управління його внутрішнім середовищем.

При управлінні інвестиційною привабливістю слід враховувати для кого підприємство повинно бути привабливим, так як різні групи інвесторів надають перевагу різним оціночним показникам [2, с. 9]. Так, фінансово-кредитні установи надають перевагу оцінюванню фінансового стану; дрібні інвестори, а відповідно і фонди спільного інвестування, – показникам віддачі акціонерного капіталу; стратегічні інвестори вважають за потрібне бути обізнаними не тільки з цими двома аспектами діяльності, а й із становищем внутрішнього середовища підприємства, переважно з його слабкими сторонами, бо їх подолання в подальшому потребуватиме вкладення нових коштів у відтворювальні процеси чи реструктуризацію.

Підприємство ТДВ « Будівельне Управління «Цивільбуд » має майже позитиву фінансову динаміку на кінець 2013 року, про що свідчить коефіцієнт автономії який на кінець 2013 року має значення 0,5, що є нормою і говорить про що підприємство має значну фінансову стійкість та є не залежним від кредиторів. Вважають, що в підприємства з високою часткою власного капіталу кредитори швидше вкладають кошти, оскільки вони мають можливість погасити борги за рахунок власних коштів. Ще одним показником фінансової стійкості підприємства є коефіцієнт фінансової залежності який на кінець звітного періоду становить 1,2 що свідчить про те що власники підприємства майже самі його фінансують. Але коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень показує що на початку звітного періоду всі необоротні активи були профінансовані за рахунок власних коштів. До кінця року ситуація дещо змінилася і свідчить те що 4,1% була профінансована власниками підприємства.

Проаналізувавши фінансові показники «Будівельного Управління «Цивільбуд » можна зробити висновок, що для інвесторів які надають пе-

ревагу оцінюванню фінансового стану при виборі інвестування дане підприємство є привабливим.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич та ін.) за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – С. 9.
2. Донцов С.С. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия / С.С. Донцов // Финансовый менеджмент. – 2005. – № 3. – С. 78–84.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

В.В. Погрібна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сучасний рівень тенденції розвитку економіки, яка є складною динамічною системою, не в змозі своєчасно одержувати досконале уявлення про неї. Світ змінюється динамічно, нелінійно, допускаючи хаотичні процеси, тому стан розвитку кінця ХХ і початку ХХІ століть називають “епоху бифуркацій” або періодом кризи сучасної цивілізації [1].

Характерним для хаотично структурованої економіки є виникнення дисонансу в розвитку організаційної та інституційної структур, що обумовлює високий рівень диференціації фінансових потоків та утворення їх складних форм, які вимагають нових управлінських рішень [2].

Вітчизняна наукова думка вже має теоретичні та практичні надбання у питаннях розробки економіко-математичних моделей на різних рівнях аналізу фінансової системи.

В умовах хаотично структурованої економіки, зростає практичне значення застосування в процесі дослідження фінансової системи теорії хаосу. Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища [3, с. 7].

Зокрема, використання стандартних методів кореляційного та спектрального аналізу для систем з хаотичною поведінкою не дозволяє, відрізнити їх від шумових систем та провести їх класифікацію. Вирішення впливів сигналів нелінійних систем можливо на основі впровадження фрактального аналізу фінансового ринку, що дозволяє моделювати поведінку системи у майбутньому [2].

Список використаних джерел

1. Валлерстайн И. Конец знакомого мира. Социологии ХХІ века: пер. с англ. / И. Валлерстайн. – Москва, 2003. – С. 5.

2. Корнєєв М.В. Фінансова економіка в соціально-економічній типології країн / М.В. Корнєєв, Д.М. Дмитренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28–29 жовтня 2010 р.)

3. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

4. Кузнецова С.А. Сінергія інформації в бізнесі: навчальний посібник / С.А. Кузнецова. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 120 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**І.С. Розумнюк,
Університетський коледж
Київського університету імені Бориса Грінченка**

АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПАТ «УКРНАФТА»

В умовах фінансово-економічної кризи досить важливим питанням дослідження є оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання, зокрема його рентабельності, тому рентабельність підприємства постійно має бути об'єктом ретельного фінансового аналізу. За методичне підґрунтя такого аналізу на підприємстві беруть модель формування та використання прибутку.

Незважаючи на те, що абсолютна сума прибутку, отримана підприємством, у тому числі прибуток від основної діяльності, є надто важливим показником, однак він не може характеризувати рівень ефективності господарювання. Більшу суму прибутку матиме підприємство, яке володіє більшим капіталом, використовує більше живої і матеріалізованої праці, більше виробляє та реалізовує продукції [1, с. 95].

У загальному розумінні рентабельність – це виражений у відсотках відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективність виробництва окремих видів продукції, або дохідність підприємств, організацій, установ у цілому, як суб'єктів господарської діяльності.

Є досить багато показників рентабельності, зумовлено це тим що існують різні варіанти обчислень прибутку. Основні показники за допомогою яких здійснюється аналіз фінансового стану підприємства: рентабельність продажів, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність інвестицій, рентабельність продукції, темпи приросту власного капіталу [2].

За допомогою них було досліджено нафтову промисловість, а саме ПАТ «Укрнафта» за 2011–2013 рр. Можна стверджувати, що рентабельність мала тенденцію до зниження. Найбільше на це вплинув індикатор – співвідношення сплачених відсотків і прибутку. В 2012 році у порівнянні

з 2011 роком воно зросло на 0,088, що є негативною тенденцією для підприємства, оскільки, більшу частину ефекту «з'їдає ціна кредиту». В 2013 році в порівнянні з 2012 роком цей індикатор зріс на 1,711, що є негативною тенденцією, оскільки, сплачених відсотків за кредити і позики на одиницю прибутку стало більше.

При аналізі шляхів підвищення рентабельності важливо розрізняти вплив зовнішніх та внутрішніх факторів. Підприємства насамперед звертають увагу на проблеми контролю за змінами зовнішніх факторів і намагаються знизити їх вагомість. Оскільки, основним внутрішнім фактором, який визначає рентабельність підприємства є прибуток, то головним напрямком визначення резервів підвищення рентабельності підприємства є саме визначення резервів збільшення прибутку підприємства.

Основними джерелами резервів збільшення суми прибутку є збільшення обсягу реалізації продукції, зниження її собівартості, підвищення якості товарної продукції, реалізація її на більш вигідних ринках збуту, тощо[3].

Отже, вдосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства, підвищення його прибутковості потребують систематичної оцінки в динаміці формування та використання чистого прибутку підприємства, аналізу основних факторів, які впливають на формування чистого прибутку.

Список використаних джерел

1. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник / вид. 8-ме, перероблене та доповнене / А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2013. – 95 с.
2. Поддєрьогін А.М. Показники фінансового стану підприємства / А.М. Поддєрьогін. – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/73/85/>
3. Аналіз рентабельності підприємства з використанням моделі Дюпона // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/15060913/ekonomika/analiz_rentabelnosti_pidpriyemstva_vikoristannyam_modeli_dyupona

*Науковий керівник: Т.В. Ганущак,
кандидат економічних наук, доцент.*

**E.O. Sergeev,
Doctoral Candidate
Daugavpils University, Latvia**

LATVIAN NORMS OF RETURN ON ASSETS

The return on assets is calculated as a ratio of net profit or losses after taxes to average annual value of assets and is expressed in percent.

It seems appropriate to use calculated average geometric values and median values for negative numbers as Latvian normative branch values of return on assets and to set normative expert limitation recommended by N. Kostyuchenko – 5%.

The table shows average geometric values (AGV), median values (MV), standard deviation ranges (SDR) from the average branch values with the lower limits (LL), the upper limits (UL) and normative branch values (NBV).

Latvian norms of return on assets

Branch	AGV/MV	SDR		NBV
		LL	UL	
Crop, animal production and hunting	2,267	0,06	4,47	≥5,00
Forestry and logging	8,637	5,00	12,27	≥8,64
Fishing	7,575	3,35	11,80	≥7,58
Mining and quarrying	6,347	4,66	8,04	≥6,35
Manufacture of food products	0,655	-1,13	2,44	≥5,00
Manufacture of beverages	1,235	0,48	2,00	≥5,00
Manufacture of textiles	0,912	-4,02	5,84	≥5,00
Manufacture of wear	0,540	-1,90	2,98	≥5,00
Manufacture of leather products	11,820	4,12	19,52	≥11,82
Manufacture of wood products	6,590	2,80	10,38	≥6,59
Manufacture of paper products	3,265	0,27	6,26	≥5,00
Manufacture of chemical products	-3,961	-7,66	-0,27	≥5,00
Manufacture of pharmaceutical preparations	9,379	6,67	12,09	≥9,38
Manufacture of rubber and plastic products	1,188	-3,13	5,51	≥5,00
Manufacture of mineral products	-2,474	-6,51	1,57	≥5,00
Manufacture of metals	-3,333	-20,00	13,34	≥5,00
Manufacture of metal products	3,312	-0,54	7,17	≥5,00
Manufacture of electronic products	19,663	15,78	23,55	≥19,66
Manufacture of electrical equipment	6,946	0,25	13,64	≥6,95
Manufacture of other equipment	3,080	0,92	5,24	≥5,00
Manufacture of cars and trailers	9,096	3,04	15,15	≥9,10
Manufacture of other transport	-1,458	-3,80	0,88	≥5,00
Manufacture of furniture	-0,173	-6,13	5,78	≥5,00
Other manufacturing	6,504	5,49	7,52	≥6,50
Repair and installation of equipment	7,000	3,85	10,15	≥7,00
Electricity, gas and steam supply	2,702	-3,84	9,24	≥5,00
Water collection, treatment and supply	-0,048	-0,64	0,55	≥5,00
Sewerage	0,043	-0,16	0,25	≥5,00
Waste collection, treatment and removal	1,202	0,09	2,31	≥5,00
Civil engineering	2,434	0,37	4,49	≥5,00
Specialised construction activities	0,299	-3,81	4,41	≥5,00
Wholesale and retail trade of cars	0,968	-2,72	4,66	≥5,00
Wholesale trade	3,807	0,80	6,81	≥5,00
Retail trade	0,571	-2,19	3,34	≥5,00
Land transport	2,025	-0,96	5,01	≥5,00
Water transport	-4,122	-8,13	-0,12	≥5,00
Support activities for transportation	5,113	4,03	6,20	≥5,11
Accommodation and food service activities	-4,999	-8,11	-1,88	≥5,00

Table

Branch	AGV/MV	SDR		NBV
		LL	UL	
Publishing activities	-0,864	-4,36	2,63	≥5,00
Film production and sound recording	5,637	1,56	9,72	≥5,64
Broadcasting activities	-6,805	-10,13	-3,48	≥5,00
Telecommunications	9,073	7,58	10,56	≥9,07
Computer programming	8,923	3,59	14,26	≥8,92
Information service activities	11,750	8,87	14,63	≥11,75
Financial service activities	0,507	-1,64	2,65	≥5,00
Insurance activities	3,231	0,63	5,83	≥5,00
Real estate activities	-3,271	-5,11	-1,44	≥5,00
Legal and accounting activities	4,140	0,75	7,53	≥5,00
Management consultancy activities	1,094	0,44	1,75	≥5,00
Technical testing	5,588	3,53	7,65	≥5,59
Scientific research and development	2,248	-3,62	8,12	≥5,00
Advertising and market research	2,499	0,06	4,94	≥5,00
Other professional activities	3,926	1,85	6,00	≥5,00
Rental and leasing activities	1,721	-3,74	7,18	≥5,00
Travel agency activities	1,455	-1,46	4,37	≥5,00
Security and investigation activities	1,743	0,81	2,68	≥5,00
Services to buildings	2,398	0,45	4,34	≥5,00
Education	5,688	4,11	7,27	≥5,69
Human health activities	1,593	-0,12	3,30	≥5,00
Social work activities	0,062	-6,84	6,97	≥5,00
Creative activities and art	1,107	-2,32	4,53	≥5,00
Libraries, archives and museums activities	-0,208	-4,39	3,97	≥5,00
Gambling and betting activities	16,587	-0,51	33,68	≥16,59
Sport, amusement and recreation activities	-3,897	-6,97	-0,83	≥5,00

Source: Calculated for the years 2009–2013 according to www.csb.gov.lv

*Scientific Adviser: A.A. Chaplinska,
Doctor of Economics, Docent.*

І.О. Ситник,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ДНПРОАГРОАЛЬЯНС»

Україна має всі необхідні передумови для вирощування високих врожаїв зернових культур. Для цього є всі без винятку передумови. У 2013

маркетинговому році сільське господарство показало свої сильні сторони. Україна експортувала рекордні 32,3 млн. т. зерна. За даними групи компаній «Зерно ЮА», з цим показником Україна посіла третє місце серед найбільших світових експортерів збіжжя [1]. Сільськогосподарське виробництво формує 16–22% національного доходу країни [2].

Як відомо, аграрна промисловість в Україні – одна з провідних галузей. Україна стоїть на 11 місці у списку найбільших виробників зернових культур у світі [3]. Це свідчить про актуальність підприємств, що займаються сільським господарством.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпроагроальянс» – відносно молода компанія, почала свою діяльність наприкінці 2006 року.

ТОВ «Дніпроагроальянс» здійснює вирощування зернових та технічних культур. Розмір земельної ділянки підприємства становить 3000 га, основний вид діяльності – вирощування та виробництво пшениці (близько 1,3 тис. т), кукурудзи (0,20 тис. т), соняшників (2,20 тис. т), сої (0,10 тис. т), рапса озимого (0,70 тис. т) та інших культур. За минулий рік доход підприємства ТОВ «Дніпроагроальянс» становив більше ніж 21 млн. грн. Що свідчить про досить успішну діяльність підприємства.

У ході аналізу фінансового стану ТОВ «Дніпроагроальянс» було виявлено, що в структурі необоротні активи на кінець періоду суттєво знизились. Це відбулося за зниження основних засобів, але нематеріальні активи дещо підвищились є порівнянні с початком періоду. Вартість джерел коштів підприємства за період збільшилася, це відбулося за рахунок приросту як власного, так і позикового капіталу. Власний капітал підприємства зріс за рахунок нерозподіленого прибутку та резервного капіталу.

В аналізованому періоді ТОВ «Дніпроагроальянс» не володіє достатньою фінансовою стійкістю. Можна зробити висновок про погіршення фінансової стійкості. Негативною тенденцією в зміні фінансового стану підприємства є зменшення показників наявності джерел формування запасів і забезпеченості запасів джерелами формування. Всі відносні показники фінансової стійкості відповідають нормативним значенням, а коефіцієнт швидкої ліквідності значно вище нормативних значень [3, с. 243].

Коефіцієнт автономії не перевищує мінімально допустиме 0,5. Зменшення коефіцієнту співвідношення позикових і власних коштів також підтверджує зменшення залежності підприємства від позикового капіталу. Коефіцієнт маневреності значно знижений ніж мінімально допустиме значення 0,5. Для росту значення цього показника необхідно збільшення власного оборотного капіталу більш високими темпами у порівнянні з ростом власного капіталу. Коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами значно перевищує нормативне значення 0,6 – 0,8. Коефіцієнт автономії джерел формування запасів дорівнює 0,42 на початок періоду, а на кінець збільшується на 0,08. Це означає, що єдиним джерелом формування запасів є власний капітал.

Таким чином, для поліпшення фінансового стану ТОВ «Дніпроагроальянс» необхідно вжити таких заходів: проаналізувати доцільність використання основних засобів, ті які не використовуються продати, вивільнені

кошти спрямувати їх на збільшення грошових коштів на рахунку підприємства, розрахунки та на закупку запасів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт «Зерно» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zerno-ua.com/>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Фінанси: навчальний посібник / С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич; за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. – 384 с.

*Науковий керівник: О.А. Євтушенко,
старший викладач.*

В.І. Солодка,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ІНВЕСТИЦІЙНЕ АГЕНТСТВО» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ» (DIA)

Наростання диспропорційності й нерівномірності світових бізнес-процесів, диференціація у рівнях розвитку держав внаслідок посилення нееквівалентності міждержавного обміну, свідоме обмеження державами-технологічними лідерами дифузії технологічних здобутків та загострення конкурентної боротьби за фактори виробництва і розподіл світових ринків є об'єктивними реаліями сьогодення. Здобутки і прогалини глобалізації диференційовано екстраполюються на національне підґрунтя в залежності від рівня конкурентоспроможності і стійкості національних економік, що визначається ефективністю державного менеджменту. Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування [1, с. 130].

«Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство» Дніпропетровської обласної ради» (DIA) створено з ініціативи Губернатора в 2011 р. для надання підтримки в реалізації інвестиційних проектів приватного бізнесу на території Дніпропетровського регіону.

Це – спеціалізована структура для надання безкоштовних консультаційних послуг потенційним і діючим інвесторам. DIA – це ключовий інструмент для їх системної підтримки, який дозволяє потенційним партнерам Дніпропетровщини комплексно оцінити можливості ведення бізнесу в регіоні та успішно розпочати його.

DIA надає потенційним інвесторам інформацію про існуючу в регіоні інфраструктуру, наявних і планованих до введення потужностей і мережах. Демонструє майданчики для можливого будівництва та розміщення

підприємств і виробництв. Надає компетентні консультації з приводу термінів і процедур прийняття рішень місцевими органами влади, інвесторам професійну і якісну підтримку при отриманні погоджень та проходженні дозвільних процедур, і т. д. [2]

DIA надає такий аспект послуг, серед яких: створення перспективних інвестиційних проектів, відповідно до потреб регіону та зацікавленістю потенційних інвесторів; формування та надання первинної аналітичної інформації, необхідної для прийняття рішень про інвестування; здійснює первинний підбір майданчика відповідно до потреб інвесторів та інвестиційних проектів; розробляє та надає «Дорожні карти» по дозвільним процедурам інвестиційних проектів; надає адміністративну підтримку інвестора; забезпечує інвестору консультування і прискорення процесу проходження дозвільних процедур; допомагає у виборі потенційних партнерів компетентних в різних аспектах розвитку інвестиційного проекту (проекткування, будівництво, трудові ресурси, інші можливі бізнес-партнери) [2].

Аналіз фінансової діяльності показав, що сумарний бюджет портфеля проектів DIA становить понад \$ 3 млрд. На сьогоднішній момент підприємством вже реалізовано 10 проектів – \$ 91200000 (1322 робочих місця). Проекти на супроводі – 9 проектів – \$ 602 500 000. (796 робочих місць). Це проекти в таких галузях, як будівництво і сільське господарство, а також хімічна промисловість, електроенергетика, гірнична справа. Проекти у промоції – 22 проектів – \$ 1 610 млн. У розробці – 11 проектів (бюджет проектів уточнюється). [2]

Також підприємством створено аналітичні бази на допомогу інвестору, серед яких:

1. База інвестиційних майданчиків для ведення бізнесу. Представлені 400 ділянок сумарною площею 13,8 тис. Га.
2. База ресурсів корисних копалин. Містить 32 види ресурсів / 355 покладів корисних копалин.
3. Довідник компетенцій – база компаній та організацій Дніпропетровської області. Містить понад 100 представників різних сфер діяльності.
4. Презентаційні та аналітичні матеріали з оглядом можливостей і потенціалу регіону.

Серед проектів DIA є ті, які знаходяться в розробці:

1. Організація та проведення презентацій регіону та DIA на світових інвестиційних майданчиках (у США, Німеччині, Австрії, Бельгії, Франції, Японії).

2. Участь у міжнародних форумах, конференціях, виставкових акціях, як в Україні, так і за її межами.

Таким чином, Дніпропетровська обласна державна адміністрація та обласна рада, місцеві органи влади та самоуправління, Дніпропетровське інвестиційне агентство працюють з інвесторами і є зацікавленими у формуванні відносин з інвесторами стосовно вкладання коштів в регіон. Вони допомагають інвестору використовувати та реалізовувати інвестиції для створення та розвитку бізнесу.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Офіційний сайт «Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство» Дніпропетровської обласної ради» (DIA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dia.dp.ua/ua/investments/about-us/>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.А. Стасік,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «БУДСЕРВІС ДНІПРО»

Актуальні світові тенденції в економіці та суспільстві висувають принципово нові вимоги до монетарної політики і фінансової системи в цілому. Сучасна фінансова криза, вплив якої відчуває зараз весь світ, показав неготовність переважної більшості фінансових інститутів до функціонування в нестабільних умовах зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. Більше того, незаперечним є нездатність передбачити й прогнозувати фінансові кризи як з боку сучасних міжнародних і державних інститутів, так і з боку переважної більшості вчених та експертів. [1, с. 9] Саме тому, необхідним є постійне проведення аналізу фінансової стійкості підприємствами як на макро- так і на макрорівнях.

Предметом діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «БУДСЕРВІС ДНІПРО» є проектування, будівництво та ремонт об'єктів промислового, житлового та культурно-побутового призначення, виробництво будматеріалів та деталей, санітарно-технічного обладнання; проведення монтажних, електро- та газозварювальних робіт, обслуговування охоронно-пожежної сигналізації тощо.

«Ризик – це потенційна небезпека втрати ресурсів або недоотримання доходів у порівнянні із запланованим рівнем або з альтернативним варіантом» [2].

Вивчення фінансового стану підприємства слід проводити також з визначення відповідності чи невідповідності джерел для формування запасів і витрат. При цьому можлива різна ступінь охоплення джерел. У табл. 1 представлені результати аналізу абсолютних показників фінансової стійкості.

Таблиця 1

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «БУДСЕРВІС ДНІПРО»

№ з/п	Показник	На 01.01.2013	На 01.01.2014	Зміни за рік (+,-)
1	Власний капітал	403	444	41

№ з/п	Показник	На 01.01.2013	На 01.01.2014	Зміни за рік (+,-)
2	Необоротні активи	284	204	-81
3	Наявність власних оборотних активів	119	240	122
4	Довгострокові зобов'язання	0	0	0
5	Власні і довгострокові джерела формування запасів	119	240	122
6	Короткострокові кредити	730	324	-406
7	Загальна величина джерел для формування запасів (ряд ряд.6)	849	564	-285
8	Запаси	137	103	-34
9	Надлишок(+),нестача (-) власних оборотних коштів	-18	137	155
10	Надлишок (+),нестача (-) власних і позикових коштів для формування запасів (ряд.5 – ряд.8)	-18	137	155
11	Надлишок (+),нестача (-) загальної суми коштів для формування запасів (ряд.7 – ряд.8)	712	461	-251
12	Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0,0,1)	(1,1,1)	-

Дані табл. 1 свідчать про зростання стабільності фінансового стану підприємства. За аналізований рік відбулося зменшення загальної величини запасів на 34 тис. грн., та зменшення необоротних активів – на -81 тис. грн. Власні оборотні активи збільшилися на 122 тис. грн. Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів зменшилася на 285 тис. грн. в основному за рахунок позикових джерел. За рахунок джерел власних і позикових коштів покривається вся вартість запасів і витрат, і явно перевищує їх величину. Залучення нових позикових коштів підприємство не потребує.

Таким чином, аналіз показав, що підприємство платоспроможне в часі, є дотримання умов фінансової рівноваги між власними та залученими коштами. За рахунок джерел власних і позикових коштів покривається вся вартість запасів і витрат, і явно перевищує їх величину. Залучення нових позикових коштів підприємство не потребує.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

Науковий керівник: В.М. Вареник, кандидат економічних наук, доцент.

Т.О. Сьоміна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ВПЛИВ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ТОВ АП «ВОСХОД»

Актуальні світові тенденції в економіці та суспільстві висувають принципово нові вимоги до монетарної політики і фінансової системи в цілому. Сучасна фінансова криза, вплив якої відчуває зараз весь світ, показав неготовність переважної більшості фінансових інститутів до функціонування в нестабільних умовах зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. Більше того, незаперечним є нездатність передбачити й прогнозувати фінансові кризи як з боку сучасних міжнародних і державних інститутів, так і з боку переважної більшості вчених та експертів. [1, с. 9] Саме тому, важливим постає питання аналізу впливу техніко-економічних показників на фінансовий стан підприємства.

Техніко-економічний аналіз – це, в основному, внутрішньогосподарський аналіз. У процесі такого аналізу досліджується діяльність усіх структурних підрозділів підприємства, служб, цехів, дільниць, бригад і окремих робочих місць. Джерелом інформації для такого аналізу є планово-нормативні дані, матеріали оперативного, бухгалтерського обліку, позаоблікові дані. [2]

Дослідження діяльності ТОВ АП «Восход» за період 2011-2013 рр. аоказали, що обсяг виробництва в діючих оптових цінах має тенденцію до зростання. Так у 2013 році проти попереднього року рівень показника збільшився в 2,9 рази (+5613,2 тис. грн.), а проти 2011 року в 2,4 рази (+4968,2 тис. грн.). Така тенденція зумовлена збільшенням обсягу виробництва у натуральному вимірі при одночасному зростанні цін реалізації. В 2013 році ТОВ АП «Восход» отримали велике замовлення на виготовлення продукції від корпорації «АКСОН», що спричинило до значного зростання обсягів виробництва і реалізації. Покращення технічного забезпечення (придбання нового обладнання) зумовило зменшення чисельності персоналу в 2013 році проти 2011 року на 5 осіб (-12,2 %). При цьому чисельність робітників зменшилася за вказаний період на 7,7 %, а кількість керівників та службовців – на 20,0 %, або на 3 особи.

Загальні витрати на виробництво продукції збільшилися в 2013 році проти 2011 в 2,17 раз (+3742,8 тис. грн.), що зумовлено збільшенням обсягів виробництва. Доцільно відмітити високий рівень витрат в розрахунку на 1 грн. товарної продукції – в 2011 та 2012 роках даний показник перевищував одиницю, що спричиняло збитковість діяльності підприємства. Така

тенденція спричинила низький рівень рентабельності – менше 0. Отримання великого замовлення на виготовлення продукції в 2013 році не тільки дозволило збільшити обсяги виробництва, але й зумовило зростання ефективності роботи та отримання прибутків.

Загальна величина активів та фінансових ресурсів підприємства в 2013 році збільшилася на 772 тис. грн., або на 50,0 % проти рівня 2011 року. В частині активів збільшення зумовлено зростанням вартості основних засобів (необоротних активів) на 138,9 тис. грн., при одночасному збільшенні оборотних активів на 632 тис. грн. або на 56,0 %. В структурі активів також відбулися структурні зрушення в бік зростання частки оборотних активів на 2,9 відсоткових пунктів.

Фінансові ресурси підприємства представлені власним капіталом та залученими короткостроковими зобов'язаннями. В 2013 році порівняно з 2011 роком як власні кошти зменшилися на 9,7 %, а величина короткострокових пасивів зросла більше ніж вдвічі. Коефіцієнт абсолютної ліквідності має тенденцію до зростання, але в 2011 та 2012 роках його значення було нижче нормативних значень, що вказує на недостатню суму грошових коштів на рахунках підприємства. В 2013 році даний показник значно підвищився, за рахунок значних грошових коштів на рахунках підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2013 році свідчить про спроможність підприємства погасити короткострокові зобов'язання у разі критичного стану. Це свідчить про те, що на підприємстві кредиторські зобов'язання забезпечені поточними активами.

Отже, покращення техніко-економічних показників сприяє укріпленню фінансового стану підприємства та його ліквідності.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

2. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 556 с. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000171/inx.php>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Н.С. Федевич,
Дніпропетровський університети імені Альфреда Нобеля**

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПП «КОТРИС»

Як справедливо наголошено, фінансова криза, наслідки якої відчуває зараз весь світ, засвідчила неготовність переважної більшості держав на макрорівні та економічних суб'єктів на мікрорівні до функціонування в неста-

більшому зовнішньому середовищі. [1, с. 5] Підприємствам неодмінно слід приділяти належну увагу своїй фінансовій безпеці.

А.О.Єпіфанов зазначає, що недостатня увага до проблем забезпечення безпеки діяльності може навіть при високій прибутковості бізнесу призвести до того, що суб'єкт підприємництва стане вкрай уразливим до різного виду ризиків, а в майбутньому може спричинити його банкрутство. З іншого боку, зростання бізнесу викликає значну залежність від зовнішніх джерел фінансування, що може призвести до поступової втрати самостійності при прийнятті управлінських рішень та негативно відобразитись на його фінансовій стабільності. [2, с. 26] Так як втрата фінансової стабільності підприємством є серйозною загрозою для його фінансової безпеки, я вважаю, важливо проаналізувати стан фінансової стійкості на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом мого дослідження є ПП "КоТріс". Підприємство займається наданням інформаційно-консультаційної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності при отриманні ліцензій на види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

На основі даних балансу було проведено оцінку трикомпонентного показника фінансової стійкості (табл. 1) та розрахунки коефіцієнтів автономії, маневреності, співвідношення позикових та власних коштів.

Таблиця 1

Показники	На початок періоду	На кінець періоду	Зміни
Власні оборотні кошти	45,5	48,8	3,3
Власні і довгострокові джерела формування запасів	45,5	48,8	3,3
Загальна величина джерел для формування запасів	99,7	68,7	-31
Надлишок (недолік) власних коштів для формування запасів	45,5	48,8	3,3
Надлишок (недолік) власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів	45,5	48,8	3,3
Надлишок (недолік) загальної величини коштів для формування запасів	99,7	68,7	-31
Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості	(1,1,1)	(1,1,1)	

З таблиці 1 видно, що як на початок, так і на кінець періоду спостерігається абсолютна фінансова стійкість. За усіма джерелами формування запасів спостерігається надлишок коштів. Значення показників наявності власних оборотних коштів і джерел формування запасів рівні, тому що у підприємства відсутні довгострокові зобов'язання.

Коефіцієнт автономії склав 0,76 на початок і кінець досліджуваного періоду. Значення показника значно перевищує мінімально допустиме 0,5, що вказує на зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів. за

проаналізований період він збільшився на 0,01 і склав 3,13. Це також свідчить про те, що підприємство не є залежним від позик.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу підвищився на 0,05 і склав 0,27. Цей показник значно нижче мінімально допустиме значення 0,5. Підприємство не може досить вільно маневрувати капіталом, проте спостерігається позитивна тенденція.

Отже аналіз показав, що фінансова стійкість в цілому перебуває у задовільному стані, що не може не відбиватись позитивно на фінансовій безпеці підприємства.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Фінансова безпека підприємств і банківських установ [Текст]: монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова [А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін]. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 295 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

Т.Г. Чердиченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ПАТ «ДНІПРОВАГОНРЕМБУД»

Мета аналізу прибутковості – оцінити здатність підприємства приносити дохід на вкладені в поточну діяльність засоби. Аналіз прибутковості виконується на підставі звіту про фінансові результати, переведеного з наростаючого підсумку в звіт за інтервал. Аналіз прибутковості необхідно починати з загальної характеристики прибутковості окремих напрямків діяльності підприємства, а також опису динаміки зміни прибутковості протягом аналізованого періоду [1, с. 15; 2, с.9]

Чистий прибуток аналізованого підприємства на початок 2013 року становив 1015,6 тис.грн., а на кінець року – 790,0 тис.грн. або на 22,2% менше. Це негативно характеризує прибутковість підприємства. Проаналізувавши рентабельність основного капіталу ми бачимо, що у звітному періоді він зріс порівняно з минулим періодом з 0,223 до 0,309, що позитивно характеризує тенденції у прибутковості підприємства.

Проведений в ході дослідження аналіз дозволяє зробити висновок, що значення прибутку полягає в тому, що він відбиває кінцевий фінансовий результат. Разом з тим на величину прибутку, його динаміку впливають фактори, що як залежні, так і не залежні від зусиль підприємства. Якщо підприємство прагне підвищити рівень прибутковості, йому, звісно, слід або скоротити витрати, або збільшити чистий дохід.

Це можна зробити завдяки:

- продажу продукції за вищими цінами;

- продажу більших обсягів прибуткової продукції;
- зменшення собівартості реалізованої продукції, а також рівня адміністративних витрат і витрат на збут.

Список використаних джерел

1. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: навчальний посібник / ред. Г.В. Савицької. – К.: Знання, 2009. – 654с.
2. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

М.М. Вакулич,
*кандидат економічних наук, старший викладач,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля*

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА МОЖЛИВІ ПЕРСПЕКТИВИ

Події в Україні 2013-2014 рр. суттєво змінили національну економічну ситуацію. Російська військова агресія в АР Крим та на сході України (поруч зі всеохоплюючою економічною агресією) стала визначальним фактором дестабілізації економічної системи й трансформації зовнішньоекономічної діяльності держави. Економічні перетворення, що відбуваються в Україні та світі стали важливою передумовою проведення наукових досліджень, пов'язаних з розробленням та впровадженням принципово нових підходів щодо оцінки стану інвестиційного клімату в економіці держави. Відкритість, нестабільність, динамічність і самоорганізація світової та вітчизняної економіки, непередбачуваність кліматичних умов потребують відповідного інформаційного забезпечення [1, с. 152]. У свою чергу, несталість вітчизняної економіки обумовлюється додатково нестабільністю політичної та соціальної сфери України, нормативно-правової бази та загалом трансформаційними процесами. При побудові системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці доцільно виокремити наступні базові фактори [2, с. 33].

На сьогоднішній день в Україні відсутня єдина система оцінювання інвестиційного клімату національної економіки. Міжнародними та вітчизняними рейтинговими агентствами, у рамках трьох видів діяльності (інвестиційної, фінансової та операційної) проводиться оцінка інвестиційної діяльності в економіці України, а не інвестиційного клімату, як такого. Необхідним є створення дієвої системи управління інвестиційним кліматом в національній економіці з метою забезпечення сталого перспективного розвитку інвестиційного клімату та постійного притоку іноземного інвестиційного капіталу.

Важливим напрямком роботи зі здійснення реформ є реалізація Національних проектів – своєрідних «точок зростання» економіки України, центрів залучення інвестиційних ресурсів. За словами Пола Кругмана: «Держава повинна примусити гроші працювати і дати корпораціям поштовх для початку інвестицій» [3, с. 19]. Тому, на базі Державного агентства з ін-

вестицій та управління національними проектами України була створення програма «Інвестиційна реформа» – сукупність механізмів, проектів та інституцій, синергетично поєднаних між собою та спрямованих на радикальне збільшення об'єму інвестицій в національній економіці. Всі компоненти «Інвестреформи» базуються на міжнародній практиці, але адаптовані до умов ведення бізнесу в Україні, взаємопов'язані між собою, мають практичну форму реалізації та фінансову результативність.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Концепція синергії бухгалтерської звітності в управлінні економікою України / С.А. Кузнецова // Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Луцький національний технічний університет. – 2010. – № 7(25), Ч. 2. – С. 152.
2. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія / С.А. Кузнецова // Академічний огляд. – 2011. – № 1. – С. 33.
3. Пріоритети інвестиційної політики у контексті модернізації економіки України: аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2014. – 52 с.

В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Загальна ефективність системи фінансового менеджменту будь-якого економічного суб'єкта визначається її спроможністю ефективно функціонувати в нинішніх умовах зовнішнього економічного середовища. Відповідно, розглядаючи питання побудови ефективної системи фінансового менеджменту, слід, перш за все, виходити з особливостей сучасної економіки, провідною з яких є її нестабільність на світовому і національному рівнях. Одним із факторів означеного стану речей є світові економічна та фінансова кризи, вплив яких підсилює загальний рівень нестабільності економічного середовища [1].

В умовах хаотично структурованої економіки, нестабільності процесів в економіці однією з найважливіших економічних проблем в Україні є зростання загроз фінансовій і, зокрема як складової, бюджетній безпеці України. Так як ефективність управління грошовими потоками в Україні є доволі низькою [2, 90], постає загроза не тільки розвитку і посилення кризових явищ в економіці, але і загроза стабільного розвитку економіки в цілому.

Враховуючи вищевикладене, негайного вирішення потребує проблема методів визначення бюджетної безпеки країни в умовах хаотично структурованої економіки.

Для оцінки бюджетної безпеки України в основному використовуються Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [3], яка надає можливість розрахувати зазначені в методиці інди-

катори та порівняти їх з нормативними значеннями також вказаними в цій методикі. Також надаються вагові коефіцієнти для розрахунку субіндексів економічної безпеки та інтегрального показника економічної безпеки.

Використання зазначеної методики дає змогу оцінити відповідність значень індикаторів граничному.

Але методика в основному зосереджена на аналізі бюджетної безпеки лише з однієї точки зору – з точки зору бюджетного дефіциту та його фінансування за рахунок зовнішніх запозичень. При цьому, по-перше, не оцінено обсяги та вартість внутрішньої заборгованості, по-друге, не розглядається структура доходів та видатків. [4]

Крім того, слід зауважити, що бюджетна безпека тісно пов'язана з борговою безпекою держави, що слід враховувати при оцінці бюджетної безпеки.

Разом з використанням зазначеної методики пропонуємо використовувати кореляційно-регресійний аналіз для знаходження залежності між доходами державного бюджету, видатками та рівнем державного боргу. Використання зазначеного аналізу дасть змогу знайти залежність між зазначеними показниками, та оцінити рівень державного боргу при вказаних значеннях доходів та видатків державного бюджету.

Отримані результати моделювання дозволяють не тільки оцінити вплив вибраних факторів на результативний показник, але і спрогнозувати обсяги державного боргу в майбутньому. Описана методика з успіхом може бути використана для оцінки різних видів фінансової безпеки, не тільки бюджетної, знаходити залежності між різними показниками та проводити оцінку більш ширшого кола показників.

Таким чином, при оцінці бюджетної безпеки України можливо використовувати наступні методи оцінки: 1) Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України; 2) Кореляційно-регресійний аналіз; 3) Статистичний аналіз основних показників бюджетної політики України.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія / С.А. Кузнецова // Академічний огляд. – 2011. – № 1. – С. 32–38.
2. Вареник В.М. Грошово-кредитні відносини в умовах хаотичного структурування економіки. – Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – С. 51–109.
3. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 9 жовтня 2013 року № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
4. Рудик Н.В. Фінансова безпека в системі управління державними фінансами [Електронний ресурс] / Н.В. Рудик. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_05/242.pdf

ІПОТЕЧНИЙ РИНОК, ЙОГО СТАН В УКРАЇНІ

В сучасному світі, в умовах ринкових відносин, в життєдіяльності всіх економічних суб'єктів величезне значення відіграють кредитні ресурси. Можливість залучити в своїй діяльності даний вид ресурсів дозволяє активізувати свою підприємницьку діяльність, покращити економічне становище, розширити масштаби виробничої діяльності та підвищити свій рівень життя загалом. Далеко не останню роль у кредитних відносинах відіграє іпотечний ринок.

Так, суть та значення іпотеки досліджувало багато вітчизняних науковців, зокрема В.Валентинов, С.Кручок, О.Онищенко, К.Паливода, А.Пересада, О.Євтух, В.Лагутін, І.Лютий, А.Мороз, М.Федоров, О.Гудзь, В.Поляченко, В.Радченко, П.Саблук. Основні напрями розвитку іпотечних відносин та іпотечного ринку досліджено в працях таких зарубіжних вчених: Д.ВанХуз, Р.Страйк, Л.Гітман, Т.Стейнметц, Б.Батлер, І.Бернард. Високий же рівень розвитку іпотечного кредитування та іпотечного ринку вже давно є ознакою сучасних та економічно сильних держав.

Мета даного дослідження полягає у виявленні проблем функціонування іпотечного ринку в Україні та оцінці перспектив його розвитку в нашій державі.

Іпотека – це вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому законом[4].

За інформацією Української національної іпотечної асоціації (УНІА) обсяги іпотечного кредитування в Україні складають близько 2% ВВП України, тоді як у розвинутих країнах ця частка складає близько третини розміру всього ВВП. Такий досить повільний, на нашу думку, розвиток іпотечного ринку пов'язаний з історією розвитку нашої держави. Статистичні дані свідчать про розгортання фінансової кризи в Україні[5]. Після розгортання економічної кризи на Україні в 2008 році, іпотечний ринок перебував у замороженому стані, темпи його розвитку були і залишаються досить повільними. Щодо сьогоденних днів, то ситуація не надто змінилася на краще. Так, 2013 рік виявився для іпотеки не набагато кращим, ніж 2012-й, в 2014 році темпи розвитку іпотечного кредитування досі залишаються повільними. Політико-правовими проблемами розвитку іпотечного ринку в Україні виступають:

- недосконалість законодавчої бази; відсутність єдиних системоутворюючих принципів, стандартизації та уніфікації процедур іпотечного кредитування;

- недостатня участь держави у стимулюванні іпотечного кредиту; недостатній захист прав кредитора;

– не вирішені питання щодо процедури виселення мешканців із житлового приміщення, що підлягає стягненню за іпотечним договором;

– відсутній єдиний реєстр прав на нерухоме майно; непрозорість взаємовідносин учасників ринку; незначна роль державної іпотечної установи на ринку іпотечних кредитів [6]. Крім того, негативно на розвиток іпотечного ринку впливають нестабільна економічна ситуація в країні, високі темпи інфляції, недовіра пересічних українців до інституту іпотечного кредитування та інші не надто позитивні фактори.

На основі вивчення зарубіжного досвіду організації іпотечних відносин для вдосконалення механізму іпотечного кредитування в Україні запропоновано:

1) запровадити диференційовані відсоткові ставки за іпотечними кредитами для здешевлення житлових іпотечних кредитів для населення, вдосконалювати систему надання субсидій (щодо першого внеску та відсоткових ставок) молодим сім'ям і соціально незахищеним верствам населення за рахунок бюджетних ресурсів, податкових пільг суб'єктам іпотечного кредитування;

2) забезпечити проведення обґрунтованої оцінки вартості житла та ціноутворення в системі житлового будівництва, що сприятиме розвитку житлової іпотеки та доступності житла для широких верств населення;

3) українським банкам з огляду на тенденції на світових валютних ринках доцільно дотримуватись стандартних вимог щодо надання іпотечних кредитів та стимулювати збільшення гривневого сегмента іпотечного ринку;

4) удосконалення і розвиток законодавчої бази; створення системи гарантій і прозорих умов діяльності учасників іпотечного ринку; стандартизація та уніфікація процедури іпотечного кредитування;

5) розвиток системи страхування іпотечних кредитів; розвиток фондового ринку; вдосконалення інфраструктури іпотечного ринку; розвиток дворівневої системи іпотечного кредитування;

6) створення сприятливіших умов для доступу до капіталу широкого кола покупців нерухомості; зменшення відсоткових ставок на іпотечні кредити; налагодження співпраці з ріелтєрськими компаніями; мобілізація фінансових ресурсів шляхом державних гарантій [1, с. 57].

Як показує міжнародний досвід, іпотека є основним чинником збільшення інвестицій в економіку країн, що розвиваються. Згідно з даними Світового банку у країнах, де іпотека ефективно розвивається, позичальники, пропонуючи кредитору заставне забезпечення, можуть отримати кредити у 6-9 разів більш на термін у 7-11 разів триваліший під значно нижчі відсотки, порівнюючи з країнами, де практично немає іпотеки. [2, с. 93] Іпотека може стати одним з важливих інструментів створення національної системи заощаджень. При широкому впровадженні іпотечного кредитування в країні збільшаться бюджетні надходження, ефективніше вирішуватимуться житлові питання, зросте відтворення робочої сили та її мобільність[3]. Саме тому можна зробити висновок, що розвиток та вдосконалення іпотечного ринку, на сьогоднішній день, є одним із пріоритетних завдань української політики в сфері економіки.

Список використаних джерел

1. Андрушків Т. Криза іпотечного кредитування в Україні та шляхи її подолання / Т. Андрушків // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: наук-метод. зб. – Тернопіль, 2011. – Вип. № 16. – С. 3–9.
2. Гнатківський Б. Теоретичні аспекти формування іпотечного ринку / Б. Гнатківський // Вісник Тернопільського національного економічного університету: збірник наукових праць. – Тернопіль, 2011. – Вип. № 1. – С. 93–103.
3. Жук О.В. Стан і перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні / О.В. Жук // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. – Вип. № 23/1. – С. 308–315.
4. Закон України — Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати від 15.12.2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/979-15>
5. Іпотека в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ipoteka.net.ua>
6. Ключові проблеми розвитку іпотечного кредитування в Україні та можливі шляхи їх вирішення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_DN_2008

*Науковий керівник: О.В. Рогатюк,
асистент.*

В.О. Климова,
*Дніпропетровський технікум зварювання та електроніки
імені Є.О. Патона*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

За економічною сутністю ринок фінансових послуг – це економічні відносини, що виникають між фінансовими посередниками та іншими економічними агентами з приводу розподілу фінансових ресурсів, купівлі-продажу тимчасово вільних коштів і цінних паперів.

На сьогоднішній день існує безліч організацій, які займаються наданням фінансових послуг – кредитні спілки, банки, страхові, інвестиційні, лізингові, брокерські компанії та багато інших компаній.

Важливою складовою фінансового ринку виступає ринок цінних паперів. Нині в Україні працює більше тисячі фінансових посередників, які займаються фондовими операціями. Це банки, інвестиційні фонди і компанії, довірчі товариства, торговці цінними паперами. Але, незважаючи на це, сьогодні розвиток національного фондового ринку стримується рядом факторів:

– кризовий стан української економіки, високий рівень інфляції, відсутність твердої національної грошової одиниці;

– відставання існуючої законодавчої та нормативно-правової бази функціонування фондового ринку від розвитку реальних процесів на ньому;

– недостатність державного регулювання національного ринку цінних паперів;

– нерозвиненість первинного ринку цінних паперів, незначна кількість операцій із похідними від цінних паперів;

– відсутність гарантій по операціях із цінними паперами, недовіра населення та його психологічна невідготовленість до операцій на фондовому ринку;

– зубожіння більшої частини населення, його низька купівельна спроможність, що заважає появі масового приватного інвестора;

– відсутність гарантій держави щодо захисту грошових заощаджень населення, в тому числі й у цінних паперах.

Отож говорити про прозорість цього ринку не доводиться.

В той же час позитивним моментом є подальший розвиток фондового ринку державних цінних паперів, який дає можливість запровадити нові надійні та ліквідні фінансові інструменти регулювання грошово-кредитного ринку. Розвиток інфраструктури фінансових ринків вимагає об'єднання зусиль держави та професійних учасників цих ринків з метою забезпечення необхідного ресурсного потенціалу перетворень.

*Науковий керівник: Л.І. Кошулько,
викладач I категорії.*

І.В. Ковтуненко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ У 2015 РОЦІ

Сучасна економічна думка незалежно від її конкретного теоретично-го спрямування визнає відповідальність держави за стан розвитку економіки країни, а отже, і її право впливати на економічне життя суспільства. Сьогодні всі визнають, що для реалізації свого впливу на економіку держава має розробляти відповідну грошово-кредитну політику.

Грошово-кредитна політика – це сукупність методів та інструментів у сфері грошового обігу і кредитних відносин, що використовує держава для регулювання грошово-кредитних відносин [1]. Регулювання грошово-кредитного ринку у 2015 році ускладнюватиметься з огляду на низьку довіру до банківської системи, що може зумовлювати продовження відтоку депозитів принаймні на початку року; – існування профіциту ліквідності переважно внаслідок здійснення виплат Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, а також сегментованість міжбанківського ринку, що заважатиме перерозподілу ліквідності та потребуватиме суттєвої участі Національного банку.

Інструменти грошово-кредитної політики будуть використовуватись в напрямі: забезпечення на належному рівні внутрішньої вартості гривні для протидії інфляційному та девальваційному тиску. Зазначене буде досягатись за рахунок активного використання Національним банком процентної політики [2]. У рамках такої роботи з 6 лютого 2015 р. НБУ підвищив облікову ставку з 14.0 до 19.5% річних (новий рівень базової ставки є позитивним відносно прогнозованого рівня інфляції). В умовах низької дові-

ри серед учасників міжбанківського кредитного ринку зазначене потребуватиме одночасного активного застосування Національним банком інструментів як з надання ліквідності, так і з її стерилізації; усунення невизначеності за рахунок сприяння дії об'єктивних ринкових механізмів утворення ціни на грошові ресурси.

Зокрема, збільшенню ліквідності валютного ринку сприятиме функціонування єдиного обмінного курсу гривні; поступового скасування адміністративних заходів, впроваджених для стримування тиску на платіжний баланс, що здійснюватиметься у міру стабілізації ситуації на грошово-кредитному ринку [3].

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Банківська система [навчальний посібник] // С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за заг. ред. С.А. Кузнецової. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с. (з грифом МОН України).
2. Фінанси: навчальний посібник / С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич; за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2014. – 384 с.
3. «Банківська система 2015: виклики та перспективи. Інформаційно-аналітичні матеріали» (НБУ, лютий 2015). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**Н.П. Лис, аспірант,
Науково-дослідний фінансовий інститут «Академія фінансового
управління»**

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації страхового ринку конкурентні процеси набувають все більшої інтенсивності, а конкурентна боротьба стає дедалі прогресивнішою.

Конкурентне середовище страхового ринку – це специфічний простір конкурентної взаємодії страхових компаній, поведінка яких обумовлена впливом сукупності чинників, які визначають відповідний рівень розвитку ринку.

Сьогодні на страховому ринку України спостерігається посилення та підвищення інтенсивності розвитку конкуренції. Для того, щоб зберегти своє місце на ринку та сформувати конкурентне середовище, страхові компанії постійно звертаються до методів конкурентної боротьби, кінцевою умовою використання яких є забезпечення конкурентоспроможності, що залежить від ряду чинників. Вони обумовлюють ефективність та інтенсивність цього процесу і поділяються на внутрішні та зовнішні.

До внутрішніх чинників формування конкурентного середовища на страховому ринку відносять:

- мережеву структуру представництв страхових компаній;
- частку страхового ринку, яку займає певна страхова компанія;
- диверсифікація страхових послуг, зокрема поширення операцій перестраховування як інструменту забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страховиків;
- співробітництво з іноземними страховими компаніями;
- зниження тарифних ставок на страхові послуги тощо.

У свою чергу, зовнішніми факторами формування конкурентного середовища на страховому ринку є: індекс конкурентоспроможності країни, індекс якості життя, ВВП на душу населення (показники якості життя та ВВП на душу населення визначають рівень платоспроможного попиту на страхові послуги), інноваційний потенціал внутрішнього страхового ринку, політичний фактор, система оподаткування, рівень інвестиційної привабливості країни та інші.

Конкурентне середовище є невід'ємною умовою функціонування будь-якого розвинутого ринку. Чинники формування конкурентного середовища на ринку страхування повинні сприяти формуванню ефективної конкуренції як механізму, що у короткостроковій перспективі сприятиме економічному зростанню, а в довгостроковому – стане одним з вагомих факторів створення і функціонування соціально орієнтованої ринкової економіки.

*Науковий керівник: Г.М. Терещенко,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник*

**М.А. Ліпич, аспірант
Інститут регіональних досліджень НАН України**

АНАЛІЗ СЕЗОННИХ АНОМАЛІЙ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Неокласична теорія ціноутворення на фондовому ринку стверджує, що рух цін та їх дохідності мають випадковий характер. Проте, на ринках розвинутих країн та країн, що розвиваються були виявлені календарні закономірності руху ціни, так звані, сезонні аномалії.

Дослідженням сезонності на зарубіжних ринках цінних паперів займалися такі вчені як В. Путонен, М.Н.Сардар, П. Хайнен та інші, на українському – А. Баторшина, Б. Петрущак та інші. Незважаючи на значний внесок вчених у вивчення природи та причин сезонних аномалій на фондових ринках інших країн подальшого комплексного дослідження потребують аномалії українського ринку.

Сезонні аномалії полягають в тому, що дохідності фінансових активів показують систематичну поведінку в певні періоди часу. Серед сезон-

них аномалій виділяють такі основні ефекти як «ефект місяця» (висока дохідність цінних паперів в певний місяць в порівнянні з іншими місяцями) та «ефект дня» (дохідність цінних паперів в один з днів тижня показують негативні або низькі прибутковості, в порівнянні з іншими днями тижня).

Для того, щоб виявити присутність «ефекту місяця» ми побудували регресію з фіктивними змінними для дохідностей кожного місяця впродовж 2003-2013 років. Отриманні коефіцієнти регресії свідчили про присутність аномалії січня, з високою місячною дохідністю 12.09% в перший місяць та низькою у 0.36% останній місяць. Цей факт пояснюється тим, що інвестори купують малодохідні цінні папери в грудні для зменшення податкових зобов'язань, а в січні їх продають.

Для перевірки щоденної сезонності дохідностей фондового ринку побудували регресію за фіктивними змінними для п'яти робочих днів дохідностей 2003-2013 років. Аналіз результатів дає можливість стверджувати про присутність «ефекту дня» на фондовому ринку України. Зокрема, варто відзначити статистичну значимість з ймовірністю 90% «ефекту середи», коли щоденна дохідність у цей день тижня є вищою, ніж у інші дні та становить 0.14%. Проте, даний ефект зникає у посткризовому періоді і з'являється статистично значимий з ймовірністю 95% «ефект п'ятниці», коли дохідність п'ятниці є меншою та становить -0.21%.

Присутність сезонних ефектів ставить під сумнів гіпотезу випадкового характеру цін на ринку. Отже, на українському ринку цінних паперів діють чинники, які не можна пояснити за допомогою неокласичної теорії ціноутворення.

*Науковий керівник: І.З. Сторонянська,
доктор економічних наук, професор.*

**О.В. Макоткіна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

АНАЛІЗ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

В сучасних умовах недостатнього структурування, глобалізації й інтеграції суспільства, нестабільності та поширення кризових явищ в економіці країн актуальною є необхідність управління грошовими потоками держави. Важливість вивчення питання стосовно функціонального управління грошовими потоками країни обумовлюється тим, що вони є інструментом, за допомогою якого державні органи влади обслуговують діяльність держави в усіх її напрямках [1, 59].

Однією з важливих умов стабільного розвитку національної економіки є підвищення ефективності управління грошовими потоками на макро-, мезо- та мікрорівнях. Стійкий дефіцит державного бюджету, постійно зростаючий державний борг, незбалансованість грошового обігу свідчать про недоліки в управлінні грошовими потоками в економіці України [2].

Грошово-кредитна політика України – це комплекс дій і заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямований на забезпечення стабільності грошової одиниці України. Її основною метою є допомога економіці в досягненні загального рівня виробництва, що характеризується повною зайнятістю і стабільністю цін [3].

Аналіз основних показників грошово-кредитної політики за останні 5 років показав, що грошова маса в Україні 2010-2014 рр. помітно зростає до 1 млн. грн. Інфляція з 2010 р. до середини 2011 р. зростала, з 2011 до кінця 2013 рр. була стабільною, але з початку 2014 р. – знову помітно зросла.

Кількість банків в Україні на 01.01.2010 р. становила 182, починаючи з 2011 та закінчуючи 2013 рр. – залишалось стабільно 176 банків, але на 01.01.2014 р. помітно зросла кількість та на 01.12.2014 р. – знову різко скоротилася.

Рейтинг банків протягом 5 років очолюють Приватбанк, Укрексімбанк та Ощадбанк.

Криза банківського сектору поставила українські банки перед загрозою кризи ліквідності, дала зрости ставкам за кредитами.

Щодо валютного ринку та курсу валют аналіз свідчить, що:

- долар США у 2010 р. – зріс, потім у 2011 р. – знизився, у 2012-2013 рр. – не змінився та у 2014 р. знову знизився на 0,15 коп.;
- євро – постійно знижалося з 2010 р, але у 2014 р. – зросло на 13,15 коп.;
- російський рубль нестабільний протягом 5 років, завжди зростає та знижується.

Отже, можна виділити три основні перспективи розвитку валютного ринку: 1. Зменшення ролі центрального банку; 2. Збільшення обсягу ринкової інформації про джерела іноземної валюти та її використання; 3. Розробка НБУ спеціальної політики.

Таким чином, подальші кроки Національного банку вбачаємо у чіткому визначенні та дотриманні на практиці режиму валютної політики, а також переорієнтації (в міру розвитку фондового ринку) з “кількісного” на “процентний” підхід в регулюванні грошово-кредитного ринку, який більшою мірою відповідає цілі забезпечення цінової стабільності. Це позначиться на офіційній зміні орієнтира грошово-кредитної політики з “монетарного” (монетарної бази) на “процентний” (ставку “овернайт” на міжбанківському ринку) [4].

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Вареник В.М. Політика управління грошовими потоками в економіці України / В.М. Вареник // Академічний огляд. – 2014. – № 1. – С. 32–40.
3. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

4. Сомик А. В. Еволюція основних засад грошово-кредитної політики в аспекті визначенні монетарного та валютного режимів / А.В. Сомик // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 1(34). – С. 37–44.

5. Український банківський портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://banker.ua>

6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

*Науковий керівник: В.М. Вареник ,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Я.В. Мірошниченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища [1, с. 7]. Фінансові ризики у діяльності Пенсійного фонду України пов'язані з ризиком невиконання своїх зобов'язань (акумуляція недостатнього обсягу коштів для виплати пенсій), кредитним ризиком (як ризик несплати з боку боржників Пенсійного фонду України), інфляційним (пов'язаний із можливими невідповідностями між темпами інфляції, темпом зростання заробітної плати як бази здійснення відрахувань, індексації пенсій) [3, с. 62].

В залежності від рівня конкурентоспроможності і стійкості національних економік, що визначається ефективністю державного менеджменту [2, с. 130]. Можна віднести такі методи уникнення ризиків:

- повинні мати достатній досвід діяльності у сфері фінансового аналізу та профільну освіту;
- підвищення ставки пенсійних внесків;
- створення стимулів та середовища, придатного для продовження трудового життя.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

2. Вакулич М.М. Рейтингове оцінювання стану управління інвестиційним кліматом в національній економіці: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М.Вареник, М.М. Вакулич та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – С. 130.

3. Булгакова С. Бюджетний ризик: сутність, класифікація, фактори / С. Булгакова, І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2010.– № 1. – С. 59–68.

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Страхові організації посідають особливе місце в забезпеченні інвестиційного процесу. З одного боку, вони самі здатні виконувати функції інституційних інвесторів, мобілізуючи значну частину коштів юридичних і фізичних осіб та спрямовуючи їх у різні види інвестицій. З іншого боку, за допомогою страхування можна забезпечити стимулювання інвестиційної активності вітчизняних й іноземних власників капіталу шляхом здійснення страхових операцій. У світовій практиці страхові компанії входять до найбільших інвестиційних інститутів [1, с. 39]. Страхування вважається інвестиційним сектором економіки, оскільки зібрані страхові внески використовуються страховиком на інвестиційні цілі, разом з тим, суб'єкти господарювання мають можливість направляти кошти для інвестування.

В Україні інвестиційні можливості страхових компаній досить обмежені через недовіру населення до довгострокових інвестицій та невеликий набір інвестиційних інструментів [2]. Причина, насамперед, полягає в недооцінці ролі і місця страхування з боку держави, потенційних інвесторів, які можуть вкладати капітал у створення і розвиток страхових організацій, а також споживачів страхових послуг. Якщо в розвинених країнах частка страхових внесків у ВВП досягає 8-15%, то в нашій країні цей показник не більше 4 %.

Проте вітчизняний страховий ринок має величезний потенціал: на кінець 2014 р. він об'єднав 389 страхових компаній, з яких 58 – це компанії зі страхування життя, в якій інвестиційна діяльність є основною [3], у 2014 р. було укладено 22,8 млн договорів з фізичними та 3 млн договорів з юридичними особами [4]. Отже, страхування має величезні можливості сприяти економічному та соціальному розвитку країни, задовольняти інтереси щодо захисту майна та доходів як юридичних, так і фізичних осіб.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Кузнецова С.А. Трансформація світової фінансової системи в хаотично структурованій економіці: тенденції та напрями / С.А. Кузнецова // X Міжнародна науково-практична конференція «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» КНУ ім. Т. Шевченка 24–25 жовтня 2013р. – С. 132–143.
3. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/85/96-%D0%B2%D1%80>
4. Національна комісія, що здійснює державне регулювання в сфері ринків фінансових послуг. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Ринок фінансових послуг – складова фінансової системи України. Згідно із Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 року, фінансові послуги – це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучень від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Сьогодні, на внутрішньому фінансовому ринку України найдинамічніше розвивається складова сфери послуг, пов'язана із задоволенням потреб суспільного виробництва: фінансово-кредитне обслуговування, банківські, страхові послуги, бухгалтерське обслуговування. На міжнародних ринках перспективним напрямом залучення фінансових ресурсів виступають позики. Проте, слід відзначити, що вся діяльність України на міжнародних ринках капіталів спрямована на залучення зовнішніх фінансових позик, що використовуються для забезпечення поточних потреб.

Таким чином, ринок фінансових послуг відіграє важливу роль у структурі фінансового ринку. Вирішальне значення мають фінансові інструменти і фінансові послуги, завдяки яким грошові потоки спрямовуються від власників до позичальників.

Однак, ринок фінансових послуг України на сьогодні ще не має достатніх механізмів саморегулювання, отже, необхідною передумовою його розвитку є зміцнення системи державного регулювання. Ринок фінансових послуг є інфраструктурою, яка вимагає комплексного підходу до вирішення своїх проблем, тому необхідно ставити стратегічні завдання до розробки конкретних заходів, що сприятимуть поліпшенню ситуації, першочерговими серед яких можуть бути:

- зміна законодавства про фінансові послуги;
- встановлення чітких та недвозначних критеріїв, яким повинні відповідати суб'єкти права для надання будь-яких фінансових послуг;
- чітке визначення, обмеження та критерії, що застосовуються лише до українських організацій, котрі надають послуги, чи до іноземних компаній, які працюють на ринку фінансових послуг в Україні.

Отже, одним із важливих напрямів удосконалення функціонування ринку фінансових послуг України є забезпечення проведення активної державної політики, що повинна бути направлена на подальший розвиток системи регулювання фінансового ринку та нагляду.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
кандидат економічних наук, доцент.*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИВАННЯ В ДОРОГОЦІННІ МЕТАЛИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Інвестування завжди цікавило людей, які хотіли зберегти та збільшити свій капітал, а особливо в скрутний час фінансової кризи 2015р. Інвестування – це вкладання капіталу з метою подальшого його збільшення. В які об'єкти вигідно та безпечно інвестувати кошти зараз?

На сьогоднішній день в Україні в умовах нестабільності інвестиції в дорогоцінні метали (злитки та монети) є, на мою думку, найбільш привабливими та найменш ризиковими тому що ринок дорогоцінних металів має стабільну тенденцію поступового зростання. Для довготривалого накопичення коштів та збереження капіталу цей тип інвестування найбільш привабливий.

Кожен злиток повинен мати своє клеймо, яке вказує його номінал, сертифікат якості, мітку та номер заводу, на якому злиток виготовляли. Мінуси інвестування капіталу в злитки – сплата ПДВ, витрати на їх зберігання, різниця між вартістю купівля та продажу [1].

Монети можуть бути інвестиційні, що зберігають капітал та колекційні – мають історичну цінність та коштують значно дорожче. Раритетні монети оцінюються професіоналами і ви завжди зможете продати їх нумізматам, а інвестиційні монети у вас повинен викупити НБУ по вашому запиту. Також можна завести знеособлений металевий рахунок або купувати ювелірні прикраси, зокрема з діамантами та антикваріат.

В Україні зараз особливо спостерігається підвищення цін на золото, платину та паладій. Так, за даними компанії “Простобанк Консалтинг”, за 2014 та перший місяць 2015 ціна золотих злитків збільшилася більш ніж удвічі. Так, середня ціна покупки українцями штампованого золотого злитка номіналом 5 грам в банках з числа 50-ти найбільших зросла з 378 до 859 гривень, а середня ціна продажу – з 318,4 до 647 гривень. Злиток номіналом 1 грам в середньому за цей же термін подорожчав майже так само сильно: покупка – з 416 до 911 гривень, а продаж – з 326 до 622 гривні [2].

Після того як в банках почалися складнощі з покупкою валюти, наші громадяни переключилися на банківські метали. За оцінками банкірів, попит на золото виріс на 10-15%. Однак зараз здійснювати такі операції стало складніше. На жаль, купити золото в банках на суму більше 3000 гривень стало неможливо. Фактично НБУ прирівняв дорогоцінні метали до валюти і обмежив суму їх добового продажу. Без обмежень продаються тільки золоті злитки вагою один, два, два з половиною і п'ять грамів [3]. Таким чином, незважаючи на свої труднощі на недоліки, інвестувати в умовах фінансової кризи в дорогоцінні метали та каміння (діаманти) найбільш ліквідні та безпечно для капіталу.

Список використаних джерел

1. Інтернет-журнал «Консалтинг в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://consulting-ua.com>
2. Prostobank.ua. Путівник у світі персональних фінансів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prostobank.ua>
3. Як зберегти заощадження в умовах війни? / Інформаційний портал Рівність в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rivnist.in.ua/news/2015/02/15/8868>

*Науковий керівник: О.А. Свтушенко,
старший викладач.*

**І.М. Чернцова,
Дніпродзержинський державний технічний університет**

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ФІНАНСОВО НЕСТІЙКОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

Сучасний стан системи недержавного пенсійного забезпечення залишає бажати кращого, навіть зважаючи на зростання активів недержавних пенсійних фондів (НПФ). У розвинутих країнах система недержавного пенсійного забезпечення безпосередньо корелює із ринком капіталу, в українських реаліях цей ринок є досить нестабільним і несе у собі високу частку ризиків, тим самим прямо порушуючи головну мету діяльності недержавних пенсійних фондів – безризикову діяльність.

Ефективно працююча система недержавного пенсійного забезпечення є одночасно і істотним джерелом підтримки соціальних стандартів в Україні, і засобом накопичення внутрішніх інвестиційних ресурсів, дуже необхідних для прискореного розвитку національної економіки. Вибір того чи іншого варіанта створення фінансово стійкої пенсійної системи залежить від різних політичних, економічних і демографічних умов. Універсального вирішення проблем пенсійного забезпечення не існує. Важливим складником процесу реформування має стати загальнонаціональна програма інформування громадськості й ознайомлення населення щодо цілей і завдань реформ пенсійного забезпечення. Усе це сприятиме забезпеченню належного рівня життя людей похилого віку в сучасних умовах і на віддалену перспективу на засадах соціальної справедливості та гармонізації відносин між поколіннями.

Зважаючи на розвиток і діяльність НПФ в Україні, насамперед слід вважати, що одним із головних складників їхньої діяльності є довіра та поінформованість населення про їхню діяльність. Зважаючи на тяжкі періоди в епоху становлення української державності та економіки в цілому, можна припустити, що з часом недовіра до діяльності недержавних пенсійних фондів спаде і суспільство зрозуміє, що окрім держави подбати про гідну старість повинні також і самі люди.

Вирішення проблем та завдань якісного вдосконалення системи недержавного пенсійного страхування можливе шляхом: створення високого

рівня довіри до національної системи НПФ з боку суспільства; підвищення зацікавленості у недержавних пенсійних програмах з боку роботодавців; забезпечення професійного управління активами майбутніх пенсіонерів з дохідністю, що перевищує рівень інфляції; створення умов для становлення недержавних пенсійних фондів як вагомого інвестиційного ресурсу для стратегічно важливих і соціально значущих секторів національної економіки; покращення податкового клімату для функціонування недержавних пенсійних фондів; перейняття і моделювання діяльності та досвіду успішних іноземних пенсійних фондів в українських реаліях; державна підтримка системи недержавного пенсійного забезпечення.

*Науковий керівник: О.В. Брежнєва-Єрмоленко,
кандидат економічних наук, доцент.*

А.М. Шендрик,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Кризовий стан економіки, дефіцит державних ресурсів зумовив функціонування бюджетних установ в Україні за принципом обмеженості бюджетного фінансування. У результаті недоотримання фінансових ресурсів, що виділяються державою, недосконалістю нормативно-правового забезпечення та механізмів залучення і використання позабюджетних коштів, бюджетні установи не отримують достатньо коштів для необхідного функціонування. Головна сутність бюджетного фінансування полягає в тому, що за допомогою такого механізму здійснюються грошові відносини, що виникають між державою, з одного боку, та підприємствами, організаціями державної форми власності – з іншого, з метою спрямування грошових коштів на підвищення рівня життя, задоволення суспільних потреб і забезпечення виконання інших державних заходів. Як правило, видатки окремої бюджетної установи фінансуються з бюджету залежно від підпорядкованості установи, її територіального розміщення, народногосподарського значення та доцільності віднесення видатків на даний бюджет відповідно до економічних та соціальних завдань держави.

Кошторис, плани асигнувань зального фонду бюджету, плани надання кредитів із загального фонду бюджету, плани спеціального фонду, плани використання бюджетних коштів, помісячні плани використання бюджетних коштів бюджетних установ та їх штатні розписи затверджуються керівником бюджетної установи. Чинним законодавством передбачено те, що бюджетним установам можна проводити діяльність комерційного характеру, зокрема здавати приміщення в оренду, надавати різні послуги. Проте потрібно зазначити, що всі надходження за виконані роботи, надані послуги, одержані за оренду, с спеціальними (позабюджетними) коштами бюджетних установ. Спеціальні кошти та кошти з інших джерел не підляга-

ють вилученню і повністю залишаються в розпорядженні бюджетної установи, яка їх заробила.

Водночас правовому режиму використання бюджетних коштів бюджетними установами притаманні жорсткі обмеження, обумовлені нестачею бюджетних коштів, суворою економією їхнього витрачання, запобігання збільшенню інфляції і недопущення подальшого спаду життєвого рівня населення. Бюджетне фінансування будується на наступних принципах: безповоротності наданих коштів, їх цільового призначення, систематичного суворого контролю за використанням наданих коштів, зв'язку між обсягом фінансування та виконанням плану бюджетною установою.

Таким чином необхідним є удосконалення законодавчої бази, спрощення процесу управління коштами. Окремі напрями такого удосконалення запропоновано в спеціальній літературі [1, 2, 3]. При цьому, Державною казначейською службою не одноразово зафіксовані факти не виконання узгоджених планів відкритих асигнувань, не дофінансування та зняття з реєстрації фінансових зобов'язань, що в свою чергу тягнуть за собою труднощі підприємства, що призводить до його занепаду. Тому доцільним є подальша автоматизація цих процесів за рахунок комп'ютеризації системи управління коштами та створення прозорих механізмів управління коштами без корупції та з мінімальним людським фактором.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Развитие государственных финансов в условиях хаотичного структурирования экономики: монография / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецовой. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Кузнецова С.А. Глобальный финансовый кризис: фундаментальные причины и пути преодоления / С.А. Кузнецова // Основы экономики, управления и права. – 2013. – № 1 (7). – С. 40–45.
3. Монетаризм в хаотично структурированной экономике: финансовые риски, асимметрия информации, волатильность / С.А. Кузнецова // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – 1 (5), Т. 1 – С. 233–242.

РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Е.С. Гарцуева,

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКИ

Актуальность данной темы заключается в том, что она позволяет разобраться с проблемами банковской системы Украины и ее экономического роста. Проблема достижения перспективного развития экономики Украины требует немедленного решения проблем различного рода, в том числе проблем финансового сектора национальной экономики [4]. Именно через финансовую систему осуществляется процесс аккумуляции финансовых ресурсов общества и обеспечивается их эффективное и рациональное использование.

Банковская система – совокупность различных видов национальных банков и кредитных учреждений, действующих в рамках общего денежно-кредитного механизма [1]. Банк – кредитное учреждение, располагающее большим капиталом и производящее различные финансовые операции [2].

Главная проблемой, с которой столкнулись украинские банки в 2014 году – отток вкладов населения. За три квартала объем депозитов физических лиц в гривне уменьшился на 18% [2]. В результате оттока у банков начался недостаток ликвидности. Не менее важной проблемой, являются потери активов банков в связи с военными действиями в Луганской и Донецкой областях и аннексия Крыма. Рост просрочек по кредитам – еще одна из наиболее актуальных проблем банковского сектора национальной экономики. В активы, которые банки потеряли из-за войны, входят и многие из кредитов, выданные в Крыму и на востоке страны. Помимо них, длительные просрочки в погашении займов допускают и пострадавшие от девальвации или в целом от кризиса жители других областей. По данным Национального банка Украины, доля проблемной задолженности на 01.10.2014 г составляет 11,5% [2]. Не менее важная проблема связана и с валютными кредитами: банки обязаны обеспечивать дополнительными резервами увеличившуюся в гривневом эквиваленте суммы валютных кредитов [3]. Таким образом, основными проблемами банковской системы Украины на данный момент являются оттоки депозитов населения, потери

в связи с военными действиями, а также рост просрочек по кредитам и инсайдерские кредиты.

Список использованных источников

1. Банковская система: понятие, свойства, элементы и уровни [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bankmib.ru/1278>
2. Толковый словарь Ушакова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/743202>
3. Пять проблем для банковской системы в 2014 году [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.prostobank.ua/depozity/stati/pyat_problem_dlya_bankovskoy_sistemy_v_2014_godu
4. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

*Научный руководитель: М.М. Вакулч,
кандидат экономических наук, старший преподаватель.*

**Р.С. Дегтяр,
Кременчуцкий институт
Днепропетровского университета имени Альфреда Нобеля**

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БАНКУ

Пріоритетним напрямом діяльності сучасних українських банківських установ були і залишаються кредитні операції. Для банків кредитні операції є джерелом прибутків, для позичальників отримані кредити – можливість розвивати свій бізнес, а для реального сектору економіки – це джерело інвестицій, що можуть підвищувати темпи та масштаби суспільного виробництва.

Кредити є найбільш прибутковими банківськими активами, але вони є й найбільш ризикованими в діяльності банків та можуть призвести до значних фінансових збитків. Таким чином проблема кредитного ризику особливо актуально постає перед банківськими установами.

Для кожного комерційного банку цей процес є чітко формалізованим: у кожному банку розробляється власна стратегія управління ризиками. Процесом управління ризиками (ризик-менеджментом) у банківських установах займаються групи ризик-менеджерів, завданням яких є вчасно виявляти, оцінювати та вживати відповідні заходи для мінімізації рівня ризику через використання методів управління ризиками. Структура груп ризик-менеджерів буває різною, це залежить від типу та розміру банку.

Для успішної реалізації ризик-менеджменту в банківській діяльності необхідно виділяти певні етапи, в кожного з яких є свої завдання, методи і способи досягнення поставленої мети та які регламентовані нормативними документами Національного банку України.

Так, в Постанові Національного банку України «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України», розрізняють чотири взаємопов'язаних етапи ризик-менеджменту: ідентифікація (виявлення) ризику; кількісна та якісна оцінка (вимірювання) ризику; контроль за ризиком; моніторинг ризику. Як бачимо, в нормативно-правовому акті не виділено такий важливий етап ризик-менеджменту, як вибір та впровадження методів управління ризиками.

Сутність методів уникнення банківських ризиків полягає у відмові від певних видів діяльності. Такий метод не є поширеним у практиці управління банківськими ризиками, тому що більшість операцій, що здійснює банк, є ризикованими.

Отже, доходимо висновку, що система ризик-менеджменту потребує певних перетворень у напрямку управління ризиками банку, що повинно відповідати вимогам сьогодення та будуватися на базі нормативних та законодавчих актів НБУ.

*Науковий керівник: П.І. Сокурєнко,
кандидат економічних наук, доцент.*

**О.А Євтушенко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день стабільність банківської системи України – основа існування та стабілізації економіки країни. В 2014 році виникла низка проблем, які поглиблюються в 2015 році.

Девальвація гривні. Значна девальвація гривні в 2014 та на початку 2015 року значно погіршила якість кредитного портфелю банків та призвела для зростання резервів за активними операціями (за 2014 рік банки здійснили відрахувань в резерви на 103 млрд. грн.) [1, с. 16]. Це негативно впливає на рівень капіталізації банків.

Внаслідок девальвації гривні зросли валютні ризики банків. Останнім часом спостерігається дефіцит валютних надходжень до України та спекулятивний попит. Дії НБУ щодо стабілізації ситуації на валютному ринку майже не мають позитивних наслідків для курсу гривні. Обмеження щодо покупки валюти фізичними особами, обов'язкового продажу валютної виручки експортерами, покупки валюти для імпортерів в значній мірі призводять до приховування валютних активів за кордоном та розвитку тіншового валютного ринку в Україні.

Девальвація гривні та нестабільна економічна ситуація в країні підірвали довіру клієнтів до банківської системи. Бажання зберегти заощадження від впливу інфляції призвело до масового відтоку депозитів, комерційні банки лишаються ресурсної бази. В свою чергу грошова маса, що

була в депозитах, спрямовується на покупку іноземної валюти чи дорогих товарів тривалого використання, що в свою чергу негативно впливає на курс гривні та інфляцію.

За результатами діяльності в 2014 р. банківська система Україна отримала від'ємний фінансовий результат, збитки склали майже 53 млрд. грн. [1, с. 39]. Причинами цього були зростання резервів за активними операціями, ризиковані кредитні портфелі комерційних банків, втрати в АРК на сході України.

Для протидії впливу на гривню інфляції та девальвації НБУ за 2014-2015 збільшив облікову ставку з 6,5% до 30% з 4 березня 2015 р. [1, с. 40]. На скільки вдалим буде цей крок в антиінфляційній політиці НБУ можна буде оцінити пізніше, але таке збільшення облікової ставки негативно вплине на кредитування в Україні та на розвиток економіки і цілому.

Таким чином, основними проблемами банківської системи України є збитковість банківської системи в цілому, девальвація гривні, зменшення ресурсної бази та, як наслідок, обсягів активних операцій, зниження довіри клієнтів.

Список використаних джерел

1. Банківська система 2015: виклики та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>

І.В. Жорняк,
*Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Розмір кредитного ризику може варіювати залежно від певних випадкових подій у майбутньому. У межах етапу управління кредитним ризиком банк здійснює постійний моніторинг і контроль управління ризиком, завданнями яких є відстеження виконання нормативів обмеження ризику особами, відповідальними за прийняття ризикових рішень, аналіз поточних значень кредитного ризику щодо небезпечного наближення до критичних показників та виникнення проблемних кредитів.

Проблемний кредит – це кредит, за яким своєчасно не проведені один чи кілька платежів, значно знизилася ринкова вартість забезпечення, виникли обставини, які дають змогу банку мати сумнів щодо повернення кредиту. Отже, проблемний кредит – це кредит, що вимагає проведення комплексу заходів організаційного та адміністративно-правового характеру з метою усунення можливих збитків банку. Проблемні кредити в більшості випадків не виникають несподівано. Є чимало сигналів, які свідчать про те, що фінансовий стан позичальника погіршується і що наданий кредит може бути не погашений своєчасно. Ці сигнали працівник банку повинен умі-

ти виявити. Для цього використовується аналіз бухгалтерської, фінансової звітності, особисті контакти з позичальником, відомості з інших відділень банку.

На базі отриманої кредитним менеджером інформації розробляється план заходів. Традиційно вітчизняні банки використовують два основні методи управління проблемними кредитами – реструктуризацію і ліквідацію.

Враховуючи нестабільність вітчизняної економіки, а також з метою зменшення кредитної заборгованості, нами пропонуються заходи, які доцільно, на нашу думку, розробити банківським установам:

1. Систему лімітування кредитних операцій, яка включатиме ліміти трьох рівнів:

- ліміти індивідуального кредитного ризику;
- ліміти портфельного кредитного ризику;
- ліміти повноважень.

2. При здійсненні кредитних операцій керуватися встановленими НБУ вимогами щодо обмеження кредитного ризику. Базою для розрахунку цих обмежень є регулятивний капітал банку. Ліміти кредитного ризику затверджувати на Кредитному комітеті за пропозицією Департаменту ризик-менеджменту.

3. Доречним було б здійснення регулярного проведення семінарів, тренінгів, організованих як працівниками так і управлінням банку, для підвищення якісного стану знань та навичок працівників, зниження стресу та ін., а також більш раціонального використання комп'ютерної техніки.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
кандидат економічних наук, доцент.*

**О.О. Забашта,
Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля**

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ БАНКУ

Механізм управління фінансовою стійкістю є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи банківського менеджменту. Для чіткого розподілу функціональних обов'язків суб'єктів управління та методів регулювання фінансової стійкості необхідно виділити у механізмі управління фінансовою стійкістю банків відповідні блоки та елементи:

1. Суб'єкти механізму управління фінансовою стійкістю банків:

а) суб'єкти внутрішнього управління – члени Правління банку і Ради директорів, особи, які обіймають керівні посади, команда менеджерів, які мають безпосереднє відношення до процесу управління фінансовими ресурсами та ризиками банку;

б) суб'єкти зовнішнього управління – головним суб'єктом управління виступає Національний банк України, що виконує функції регулювання

і нагляду за діяльністю банків відповідно до Законів України «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк».

2. Об'єкт механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків, що визначається через наступні характеристики: рівень капіталізації; якість активів; якість зобов'язань; рівень платоспроможності та ліквідності; рівень прибутковості; якість управління капіталом, активами й зобов'язаннями, платоспроможністю, ліквідністю і прибутковістю; рівень чутливості банку до ризиків і якість управління ними.

3. Процес управління фінансовою стійкістю комерційних банків передбачає застосування певних методів, основними з яких є наступні: планування; аналіз основних елементів, що визначають стійкий фінансовий стан комерційного банку; оцінка та регулювання фінансової стійкості комерційних банків; контроль.

Ефективне функціонування такого механізму управління фінансовою стійкістю комерційного банку, через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між усіма складовими компонентами, забезпечить досягнення стратегічних і тактичних фінансових цілей банку, сприятиме підвищенню рівня прибутковості, зниженню ризиків, контролю та підтриманню ліквідності й платоспроможності на достатньому рівні, що в кінцевому результаті позитивно вплине на забезпечення стійкого фінансового стану комерційного банку.

*Науковий керівник: В.В. Татарінов,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.В. Зусва,
*Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ БАНКУ

На сьогоднішній день в умовах жорсткої конкуренції та нестабільності економіки України процес планування банківської діяльності є дуже важливим і вимагає застосування новітніх підходів до управління банком. Багато як вітчизняних так і зарубіжних науковців зазначають, що однією із основних проблем недостатньо високої ефективності діяльності та загального погіршення фінансового стану банків є нераціональне фінансове планування. Ефективне прийняття управлінських рішень щодо побудови стратегії розвитку банку, створення тактичних та оперативних планів можливе лише за умови комплексного та устороннього аналізу діяльності банку, його положення на ринку, стану внутрішніх ресурсів і відповідних можливостей та обмежень.

Оцінювання та аналіз фінансового потенціалу банку торкається питань як тактичного так і стратегічного планування. Тактичне планування вклю-

час напрямки досягнення максимальної ефективності використання наявного фінансового потенціалу в поточних умовах. Тактичні або бізнес-плани банку передбачають формулювання системи завдань на період від 1 до 3 років і повинні виражатись в конкретних цифрових значеннях основних показників фінансової діяльності банку. Стратегічне планування спрямоване на підвищення рівня існуючого потенціалу. Стратегічні плани зазвичай не містять конкретних значень, яких необхідно досягти, але вказують на основні напрямки розвитку банку на період 3-5 років.

Результати оцінювання фінансового потенціалу банку виражаються у комплексі показників максимально можливої ефективності роботи банку, а також системі умов необхідних для їх досягнення, тобто являють собою потужний інструмент підтримки управлінських рішень на тактичному та стратегічному рівнях фінансового планування. В результаті оцінювання та аналізу фінансового потенціалу банку менеджмент отримує відповідь на питання наскільки ефективним банк є на даний момент, яка максимальна ефективність діяльності банку за певних умов та обмежень, які невикористані резерви має банк, які існують напрямки підвищення ефективності діяльності.

Таким чином, не дивлячись на те, що оцінювання фінансового потенціалу банку є дуже складним процесом і вимагає врахування великої кількості факторів, побудова системи фінансового планування на основі результатів оцінювання та аналізу фінансового потенціалу відображує системний підхід та стратегічне бачення, що є необхідним в сучасних умовах нестабільності і дозволить підвищити ефективність діяльності банків.

*Науковий керівник: О.В. Лебідь,
кандидат економічних наук, доцент.*

В.О. Корсун,
*Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Процес формування ефективної банківської системи в Україні – непросте завдання, що має низку особливостей. Банки об'єктивно перебувають у центрі багатьох суперечливих, кризових та складно прогнозованих явищ, притаманних сучасній економіці. Діяльність банківської системи України впливає на економічні процеси країни, а питання підвищення ефективності її функціонування є важливим та актуальним.

Більшість ресурсів комерційного банку формуються шляхом залучення коштів, з яких можна виділити: кошти клієнтів, більшу частину яких складають депозити; та пасиви в управлінні – це отримані банком кредити, виставлені на грошовий ринок довгострокові зобов'язання. Саме depo-

зитні внески, відіграють важливу роль у формуванні ресурсної бази банку, і слугують показником довіри та визнання діяльності банку вкладниками.

Для банку здійснення активних довгострокових операцій (кредитних, інвестиційних) – є найбільш прибутковим. Але без залучених довгострокових коштів така діяльність стає неможливою. Отже, можна виділити як основне та першочергове завдання – це повернення довіри вкладників до банків, що дасть можливість отримувати довгострокові внески на депозити. І лише за такої умови банківська система зможе стабільно функціонувати в умовах циклічного розвитку вітчизняної економіки.

Необхідно виділити ще одне важливе завдання комерційного банку – це підтримання постійного балансу між потребами в ресурсах і можливостями їх придбання в умовах, що забезпечують фінансову стійкість і задоволення інтересів партнерів та клієнтів. При цьому необхідним принципом є дотримання банком вимоги достатності ресурсів: обсяг мобілізованих на грошово-кредитному ринку коштів повинен бути не меншим, але й не більшим, ніж це потрібно для розміщення коштів у найприбутковіших операціях. Іншими словами, банківським установам необхідно ретельно відслідковувати динаміку зміни показників ліквідності з метою недопущення надліквідності, тому що, у такому разі, залучені кошти будуть приносити банку збитки з причини неможливості розміщення їх у активні операції.

Тому для кожного комерційного банку актуальною є розробка програми регулювання і розміщення ресурсів, визначення сфери найдохідніших вкладень коштів у кредити й інвестиційні проекти. При оцінці банківських операцій доцільно застосувати комплексний підхід, що враховує всю сукупність питань, які пов'язані з конкретною угодою і водночас відображають загальний стан ресурсного забезпечення банку.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
кандидат економічних наук, доцент.*

Н.О. Місяць,
*Київський університет банківської справи
Національного банку України*

ЩОДО ВІДКРИТОЇ ВАЛЮТНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКУ

Однією із найважливіших передумов для досягнення та підтримки цілої стабільності, яка визначена пріоритетною ціллю монетарної політики в Україні, є забезпечення стабільного функціонування внутрішнього валютного ринку.

Уповноважені банки, які є основними “дійовими особами” на валютному ринку, щодня виконують цілий ряд валютних операцій, внаслідок яких утворюються зобов’язання банку та його вимоги до клієнтів та контрагентів. Зазначене формує валютну позицію банку – співвідношення вимог та зобов’язань банку в кожній іноземній валюті та в кожному банківському металі.-

Правильна оцінка значення загальної відкритої валютної позиції дозволяє банку приймати адекватні рішення щодо управління своїми ризиками та якомога зменшувати їх, а також визначає місце банку на валютному ринку як кредитора або боржника, що передбачає необхідність проведення ним відповідних операцій з купівлі або продажу іноземної валюти.

Національний банк України відповідно до рекомендацій МВФ здійснює роботу щодо приведення методики розрахунку валютної позиції у відповідність до міжнародних стандартів. З цією метою Правлінням НБУ 31.03.2014 було прийнято постанову № 182 “Про приведення лімітів відкритої валютної позиції банківської системи України до міжнародних стандартів”, яка набула чинності з 01.05.2014 та передбачає поетапне включення до розрахунку загальної (довгої/короткої) відкритої валютної позиції банків резервів, сформованих для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями в іноземній валюті за графіком, відповідно до якого резерви включатимуться до розрахунку рівними частинами (збільшуючись по 5% щомісяця) протягом 20 місяців (до 01.01.2016). Також банки мають право включати до розрахунку відкритої валютної позиції резерви в розмірі, що перевищує зазначені в графіку відсотки, але не більше розміру наявних у портфелі банку облігацій внутрішніх державних позик з індексованою вартістю.

Уповноважені банки мають право здійснювати власні операції з купівлі-продажу іноземної валюти лише в межах установлених лімітів відкритої валютної позиції: ліміт загальної довгої валютної позиції (ЛІ3-1) – не більше 1% регулятивного капіталу банку; ліміт загальної короткої валютної позиції (ЛІ3-2) – не більше 10 %.

Уважаємо, що норми центрального банку щодо порядку розрахунку банками валютної позиції та встановлення лімітів загальної відкритої валютної позиції доцільно розглядати з точки зору їх використання у якості адміністративного інструмента регулювання валютних відносин, оскільки фактично зазначені вимоги визначають розмір грошових коштів, які можуть бути використані уповноваженими банками для проведення власних валютних операцій на міжбанківському валютному ринку, що зрештою може значно вплинути на стабільність його функціонування та стан рівноваги.

*Науковий керівник: А.Я. Кузнєцова,
доктор економічних наук, професор.*

ПЛЮСИ Й МІНУСИ ДЕВАЛЬВАЦІЇ ГРИВНІ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У 2014р. девальвація гривні забезпечила рекордну позитивну різницю між доходами і витратами НБУ, яку він повинен перерахувати до держбюджету (60 млрд грн). У той же час банківська система показала рекордний збиток в 53 млрд грн. Проте прибуток банківської системи від валютних операцій зріс порівняно з 2013р. вдвічі – до 5 млрд грн, хоча це всього 2,3% сукупних банківських доходів або 3,3% процентних доходів (табл. 1).

Девальвація стала збитковою для банків, у яких великою є частка валютних активів, і для тих, хто тримав відкриту коротку валютну позицію: переоцінка валютних активів автоматично зменшує капітал, а переоцінка короткої позиції призводить до збитків (табл. 2) [1].

Таблиця 1

Підсумки валютних операцій банків України в 2014 р.

Торгівля валютою		Переоцінка валюти		В цілому	
прибуток	збиток	прибуток	збиток	прибуток	збиток
107 банків	39 банків	75 банків	71 банк	90 банків	56 банків
Прибуток 4,5 млрд грн		Прибуток 0,5 млрд грн			

Таблиця 2

Найбільший доход банків від валютних операцій в 2014р. (за даними НБУ)

Банк	Доход, млрд грн	Джерело доходу	примітки
ПАТ «Надра Банк»	4,3	переоцінка довгої валютної позиції	у лютому 2015р. введено тимчасову адміністрацію
АТ «Родовід-Банк»	1,3	переоцінка довгої валютної позиції	ліцензія санаційного банку
АТ «Укрексімбанк»	1,3	порівну торговий дохід і результат переоцінки	державний
АТ «Укргазбанк»	1,2	порівну торговий дохід і результат переоцінки	націоналізований
ПАТ «Сбербанк Росії (Україна)»	1,1	порівну торговий дохід і результат переоцінки	російський капітал
ПАТ «ВТБ Банк»	0,7	порівну торговий дохід і результат переоцінки	російський капітал
ПАТ «Промінвестбанк»	0,7	порівну торговий дохід і результат переоцінки	російський капітал
ПАТ «Стігбанк (Україна)»	0,7	торговий дохід	західний капітал

Керівники банків вже звертаються до НБУ з проханням збільшити ліміт довгої валютної позиції з 1% до 5% регулятивного капіталу, що розширить їх спекулятивні можливості. Також валютні операції стануть дешевше: 0,5%-й збір до Пенсійного фонду від операцій з купівлі безготівкової валюти, введений в квітні 2014р., на початку 2015р. був скасований.

Крім того, фондова біржа «Перспектива» планує запуск ф'ючерсів і опціонів на курс гривні до долара і гривні до євро, а фондова біржа «ПФТС» – ф'ючерсів на курс гривні до долара; відповідні зміни в правила цих бірж 13.01.15 р. зареєстровані НКЦПФР [2]. На жаль, НБУ поки не дозволяє поставочні ф'ючерси, а ті, що зараз впроваджуються біржами, є розрахунковими, тобто покупці ф'ючерсних контрактів не отримуватимуть на руки валюту, хоча і зможуть заробити на коливаннях курсу [3, с. 317]. Фондова біржа «ПФТС» планує ввести в обіг три специфікації ф'ючерсного контракту: у першій базовим активом буде курс долара до гривні, розрахований агентством Thompson Reuters і EMTA (Trade Association for the Emerging Markets); у другій – середньозважений курс міжбанківського валютного ринку; в третій – офіційний курс НБУ.

Вигода нових інструментів: можливість спекулятивного заробітку в процесі торгівлі ф'ючерсними контрактами; можливість для інвесторів захищати свої вкладення (і гривневі, і доларові) від несприятливих коливань на ринку [4, с. 45]; можливо, частина спекулятивного інтересу до валюти буде відвернута на регульований біржовий ринок; ф'ючерси формуватимуть очікування ціни на валюту через фіксований проміжок часу; валютний ринок стане більш прогнозованим, проте існують ризики: спотовий ринок буде підтягуватися до курсових очікувань, особливо в умовах обмежень на проведення операцій з ф'ючерсом для банків.

Список використаних джерел

1. Гриньков Д. Валютные «отличники» / Д. Гриньков, О. Тыква // Бизнес. – 2015. – № 8. – С. 15.
2. Гусев Ю. Фондовики нащупали курс / Ю. Гусев // Бизнес. – № 3. – С. 20–21.
3. Кузнецова С.А. Банківська система / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
4. Кузнецова С. А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

О.В. Розман,
Ужгородський національний університет

КРАУДФАНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ

Інноваційний розвиток України знаходиться на досить низькому рівні і потребує значного вдосконалення. Серед усього різноманіття інноваційних технологій вважаємо за потрібне виокремити і розглянути таке поняття як краудфандинг.

Краудфандинг (народне фінансування, від англ. crowdfunding, crowd – «натовп», funding – «фінансування») – це колективне співробітництво людей (донорів), які добровільно об'єднують свої гроші або інші ресурси разом, як правило через Інтернет, щоб підтримати зусилля інших людей або організацій (реципієнтів).

Кожен краудфандинговий проєкт – це опис, блог, фото, відео. Для того, щоб запустити проєкт, необхідно залишити заявку. Кілька днів заявка розглядається модераторами обраної платформи, а далі майже все залежить від активності розробників проєкту. Заявлену суму потрібно зібрати повністю і до визначеного терміну, в іншому випадку всі вклади автоматично повернуться спонсорам.

В Україні краудфандинг, направлений на соціальні та економічні цілі, міг би стати потужним інструментом як на регіональному, так і на загальнодержавному рівні. За допомогою такого виду фінансування стало б набагато легше і доступніше вирішувати питання благоустрою міст: побудови дитячих і спортивних майданчиків, впорядкування прибудинкових територій, відновлення історичних будівель. Краудфандинг також володіє потенціалом стати альтернативною формою фінансування бізнес-проєктів на ранній стадії.

У якості платформ для краудфандингових проєктів пропонується розглянути державні та комерційні банки. Найбільші з них співпрацюють з клієнтами протягом досить тривалого часу, а тому володіють довірою населення. Окрім того не потрібно витратити кошти на створення і обслуговування спеціальних платформ – вони вже є в наявності, – необхідно тільки дещо змінити їх, підлаштувавши під новий інструмент. Ефективність такої ідеї вже показав віддалений онлайн-банкінг сервіс Приват24, встановивши у особистих веб-кабінетах клієнтів функцію збору коштів на потреби армії. Інтернет-платформи на сьогоднішній день має переважна більшість українських банків. Передбачається, що юридичні та фізичні особи, які бажають створити проєкт, подаватимуть заявки до обраного банку, а той після перевірки необхідних документів укладатиме з ними договори. Згодом, коли краудфандингові платформи в Україні здобудуть популярність і довіру населення, їх можна буде вивести з банків і зробити самостійними.

З усього вищевикладеного випливає, що краудфандинг в Україні має чималий потенціал й усі шанси стати додатковим джерелом фінансування соціальної, культурної, економічної та інших сфер функціонування держави.

*Науковий керівник: В. О. Огородник,
кандидат економічних наук, доцент.*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» В УМОВАХ КРИЗИ

Економічний розвиток будь-якої країни залежить не лише від рівня сучасних технологій і техніки, а значною мірою визначається ступенем розвитку банківської системи, оскільки, мобілізуючи тимчасово вільні кошти, банківська система перетворює їх на капітал, що працює [1, с.24].

Якість управління активами та пасивами протягом звітного року дозволяла забезпечувати ПАТ КБ «ПриватБанк» необхідний рівень ліквідності, про що свідчить дотримання ПАТ КБ «ПриватБанк» відповідних нормативів.

За підсумками 2014р. ПАТ КБ «ПриватБанк» опинився на 9-мі місці у Топ-10 банків за обсягом валютних кредитів фізичним особам (87,9 млрд дол. США), втрапивши при цьому на валютних операціях 1,2 млрд грн (4 місце у Топ-5 банків за збитками від валютних операцій за 2014р.). І навіть те, що НБУ включив ПАТ КБ «ПриватБанк» до вісімки системно важливих банків [2], не може перекрити той факт, що ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2014 рік збільшив на 2 млрд грн. заборгованість з рефінансування перед НБУ, яка на початок 2015 р. склала 18,4 млрд грн (2 місце після АТ «Ощадбанк»).

Отже, ПАТ КБ «ПриватБанк» необхідно запроваджувати додаткові заходи для забезпечення стабільності роботи та захисту інтересів вкладників та інших кредиторів згідно вимог Національного банку України. Управління активами та пасивами банку спрямоване на отримання максимального прибутку від проведення банківських операцій при забезпеченні виконання зобов'язань вчасно та в повному обсязі. Банківська система України переживає важкий період. Це період занепаду. Це час жорсткої монетарної політики та девальютації. Інноваційна політика ПАТ КБ «ПриватБанк» орієнтована на впровадження на українському ринку принципово нових, передових банківських послуг, які надають клієнтам нові можливості керування своїми фінансами [3, с. 301]. Фінансова стійкість ПАТ КБ «ПриватБанк» достатньо забезпечена його капіталом, який може захищати банк від імовірних ризикованих втрат сьогодні і в найближчому майбутньому.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Про затвердження методики визначення системно важливих банків в Україні. Постанова НБУ № 863 от 25.12.14 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=13264033
3. Кузнецова С.А. Банківська система [навчальний посібник] / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за заг. ред. С.А. Кузнецової. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

В умовах глобалізації та лібералізації руху капіталу зростають ризики неконтрольованого транскордонного переміщення інвестиційного капіталу, що гостро ставить питання про інтенсивність використання різноманітних форм міжнародних економічних відносин, серед яких особливу роль відіграє стан банківської системи держави [1, с. 24]. Банки є одним з найстаріших і найбільших за активами фінансових посередників. Вважається, що перші банки утворилися з контор міньяйл в Італії і на сьогодні і в усіх розвинутих країнах світу розгалужена банківська система.

Україна не є винятком з даного правила: Банки в Україні функціонують як універсальні або як спеціалізовані (ощадні, інвестиційні, клірингові (розрахункові), іпотечні [3]. Сучасну банківську систему слід розглядати як велику динамічну цілеспрямовану відкриту систему, яка характеризується: наявністю значної кількості елементів, що виконують різні функції і мають багаторівневу ієрархічну структуру; динамічністю поведінки елементів, підсистем і системи в цілому, наявністю складних взаємозв'язків, включаючи зворотні; нерегулярністю впливу зовнішнього середовища та стохастичністю в поведінці системи; наявністю визначеної процедури прийняття рішень.

За словами Кузнецової С.А.: «Детермінантами, що визначають специфіку функціональної побудови фінансового контролю в хаотичному середовищі є: динамізм та тиск зовнішнього середовища; специфіка бізнесу та персоналу» [2]. Тому, стабільний та ефективний розвиток банківської системи значною мірою залежить від державної політики в сфері банківської діяльності, основними принципами якої мають бути принципи ринковості, невтручання, добровільності, конкурентності.

Список використаних джерел

1. Вакулич М.М. Моніторинг стану інвестиційного клімату економіки України: новітні підходи та сучасні моделі / М.М. Вакулич // Академічний огляд. – 2014. – С. 24.
2. Svitlana Kuznetsova. Synergistic Development of Accounting, Finance and Government in the Chaotic Environment: Integrated Reporting, Money Theory and Financial Crises Diagnostic. Journal of Finance and Accounting. Special Issue: Synergy of Accounting, Finance and Management in Chaotic Environment. Vol. 2, No. 1, 2014, pp. 1-7. doi: 10.11648/j.jfa.s.20140201.11
3. Лобозинська С.М. Удосконалення правового регулювання банківської системи України [Електронний ресурс] / С.М. Лобозинська. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Vddfa/2009_1/3/5.%20Lobozinskaj.pdf

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ КБ «ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ»

Актуальні світові тенденції в економіці та суспільстві висувають принципово нові вимоги до монетарної політики і фінансової системи в цілому. Сучасна фінансова криза, вплив якої відчуває зараз весь світ, показав неготовність переважної більшості фінансових інститутів до функціонування в нестабільних умовах зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. Більше того, незаперечним є нездатність передбачити й прогнозувати фінансові кризи як з боку сучасних міжнародних і державних інститутів, так і з боку переважної більшості вчених та експертів [1, с. 9].

Банківська система є важливим елементом фінансово-кредитної системи країни, адже через неї здійснюється велика кількість фінансових операцій, які обслуговують усі сфери діяльності держави. А отже, ефективне управління фінансовою безпекою комерційного банку забезпечить налагоджене функціонування усієї банківської системи в цілому. Для забезпечення фінансової безпеки банкам необхідна певна система, що дозволяє на постійній основі здійснювати діагностичні і превентивні дії, спрямовані на підтримку належного рівня фінансової безпеки.

Науковці [1-3, 5], які досліджують проблеми управління фінансовою безпекою банку, акцентують увагу на те, що дана проблема передбачає два напрямки досліджень. З одного боку, необхідно працювати над забезпеченням фінансової безпеки банківської системи в цілому, а з іншого – потрібно також досліджувати питання забезпечення фінансової безпеки окремої банківської установи.

Об'єктом дослідження виступає діяльність КБ «Фінанси та кредит».

Проведений аналіз діючої системи фінансової безпеки ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» був оснований на проведенні загальної оцінки фінансового стану. За станом на 1 січня 2014 року розмір чистих активів банку склав 10 515 млн. грн., власний капітал – 2 266,77 млн. грн. Протягом 2013 року банком проводилася робота з нарощування резервного й іншого фондів банку. Кредитний портфель банку становить 17,64 млрд. грн., у тому числі кредити фізичним особам – 6,36 млрд. грн. Фінансовий результат ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» за підсумками роботи за 2013 рік становить 220,09 млн. грн. [4]

Таким чином, побудова ефективно діючої системи фінансової безпеки банків є необхідною умовою як стабільності окремо взятого банку, так і банківської системи в цілому. А з урахуванням ключової ролі безпеки банківської системи в комплексі безпеки країни дане завдання можна визначити як першочергове [5].

Для удосконалення механізму управління безпекою банку «Фінанси та кредит», на мою думку, необхідно забезпечити його реалізацію на основі формування стратегії управління безпекою банку, цілісна система якої по-

винна включати такі етапи: формування системи інтересів банку, стратегічний аналіз рівня його безпеки, формування стратегії управління, розробка варіантів стратегій управління та оцінка стратегічних альтернатив, формування комплексу заходів забезпечення безпеки банку, його реалізація, корегування та оцінка ефективності.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Развитие государственных финансов в условиях хаотичного структурирования экономики: монография / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецовой. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Кузнецова С.А. Банківська система [навчальний посібник] / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за заг. ред. С.А. Кузнецовой. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
3. Кузнецова С.А. Глобальный финансовый кризис: фундаментальные причины и пути преодоления / С.А. Кузнецова // Основы экономики, управления и права. – 2013. – № 1 (7) . – С. 40–45.
4. Отчет о финансовых результатах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fcbank.com.ua/ru/reports_quarterly/list/?filter%5Bquarter%5D=1&filter%5Byear_%5D=2014&x=27&y=3
5. Зачосова Н.В. Особливості забезпечення фінансової безпеки комерційних банків в Україні. [Електронний ресурс] / Н.В. Зачосова. – Режим доступу: http://fbi.crimea.edu/arhiv/2011/nv_4-2011/013zachosova.pdf

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**К.А. Солонец,
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля**

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Успешное развитие банковской системы очень важно для экономики государства, так как она обеспечивает кредитно-финансовое обслуживание хозяйственного оборота. Если посмотреть на работу всей банковской системы, то мы движемся от кризиса к кризису, не делая никаких выводов [1, с. 11]. В нашей стране количество банков на душу населения превышает нормальный уровень. С точки зрения концентрации банковских активов, основу банковской системы формируют 20-30 банков. В 2014 г. НБУ вывел с рынка 33 банка, из которых 7 – за незаконные операции по отмыванию денег [2]. За 2014 год списочная численность банков сократилась со 180 до 163. Еще в 15 банках работают временные администрации. За 2014 год банковская система лишилась клиентских депозитов на 58 млрд грн (-13,7) и 11,4 млрд дол. (-37,2%). Портфель гривневых кредитов, выданных юрлицам в 2014 г., уменьшился на 36,8 млрд грн (-8%). Сокращение валютной составляющей кредитного портфеля 6,5 млрд дол. (-21,5%). Портфель гривневых кредитов физлицам уменьшился на 14,6 млрд грн (-12%).

Валютних кредитів фізлица погасили на 2 млрд дол. (24%). Оставшася задолженність складає 6,3 млрд дол.

Уровень корпоративного управління невисок, система отчетности излишня. Необходимо сформировать видение того, куда будет двигаться банковская система на основе анализа глобальных финансовых, регуляторных и технологических трендов, на понимании, какво место України и ее банковской системы в этих трендах – это дигіталізація, упрощение ИТ-инфраструктуры, кібербезпека [3]. Должны будут согласованы стратегические ориентиры. Их не должно быть много, но они должны быть емкими и измеряемыми. Нужно переходить к другим моделям таргетирования. Работа над стратегическими направлениями и текущими задачами модернізації должна вестись регулярно на основе постоянного, широкого и качественного мониторинга ситуации в банковской сфере [4, с.347]. Правительство, иные государственные органы власти и управления должны обеспечить полное восстановление доверия к банковскому сектору.

Список использованных источников

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Кузнецова С.А. Трансформація світової фінансової системи в хаотично структурованій економіці: тенденції та напрями / С.А. Кузнецова // X Міжнародна науково-практична конференція «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» КНУ ім. Т. Шевченка 24-25 жовтня 2013р. – С. 132–143.
3. Национальный банк Украины. Официальный сайт. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.bank.gov.ua
4. Кузнецова С.А. Банківська система [навчальний посібник] / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за заг. ред. С.А. Кузнецової. –К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с. (з грифом МОН України).

*Научный руководитель: З.С. Пестовская,
старший преподаватель.*

К.С. Тафейчук,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПЕРЕДУМОВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ БАНКІВ В ТОВ НПК «ТЕХМЕТ»

Ключовими моментами у діяльності промислових підприємств щодо забезпечення їх сталого розвитку є вибір, по-перше, найбільш оптимального об'єкта вкладення коштів, а по-друге, джерел фінансування цього об'єкту. Незважаючи на переваги власних джерел фінансування, їх обсяги, як правило, недостатні. У зв'язку з цим виникає необхідність залучення позикових джерел, найбільш поширеним видом яких є банківський кредит.

Залучення банківського кредиту має свої переваги і недоліки. З одного боку, кредит заповнить нестачу грошових коштів, але, з іншого боку, підприємство опиниться у фінансовій залежності і буде нести додаткові витрати у вигляді плати за кредитні ресурси [1, с. 132].

Перед тим як безпосередньо звертатися до банків за позиковими ресурсами, підприємство повинно попередньо оцінити рівень своєї кредитоспроможності, тобто можливості залучати новий кредит. Аналіз кредитоспроможності не є строго встановленою, догматичною процедурою, отже, існує багато методів його проведення. Поширеним в спеціальній літературі [2,4, 5] є метод, який базується на аналізі фінансових показників діяльності та фінансового стану підприємства.

Дослідження теми дипломної роботи проходили за матеріалами ТОВ НПК «Техмет». Обсяг виробництва в діючих оптових цінах має тенденцію до зниження, так у 2013 році проти попереднього року рівень показника зменшився на 24,1 %, а проти 2011 року на 24,8 %. Така тенденція зумовлена зменшенням обсягу виробництва у натуральному вимірі при незначному зростанні цін реалізації. Чистий дохід від реалізації продукції в 2013 році проти 2011 року зменшився на 28,7 %, при цьому собівартість реалізованої продукції зменшилася на 30,9 %. За рахунок більш швидких темпів зниження витрат, на підприємстві спостерігається зростання валового прибутку на 0,9 %. Так як підприємство прийняло орієнтацію на збутову діяльність, то адміністративні витрати та витрати на збут збільшилися на 3,9 % та 14,1 % відповідно. За рахунок вказаних змін чистий прибуток підприємства в 2013 році зменшився проти 2011 року на 52 тис. грн., або на 59,1 %. Отже, підприємству доцільно переглянути свою збутову діяльність, так як витрати на збут не оковуються додатковим прибутком.

Загальна величина активів та фінансових ресурсів підприємства в 2013 році зменшилася на 776 тис. грн., або на 6,5 % проти рівня 2011 року. Фінансові ресурси підприємства представлені власним капіталом та залученими короткостроковими зобов'язаннями. В 2013 році порівняно з 2011 роком як власні так і залучені кошти зменшилися на 1,6 % та 28,7 % відповідно. Тобто залучені кошти зменшуються швидше ніж власний капітал, що вказує на зростання самостійності (автономії) підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності як на початок, так і на кінець періоду нижче нормативних значень, що вказує на недостатню суму грошових коштів на рахунках підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності в 2013 році зменшилися, що свідчить про неможливість підприємства погасити короткострокові зобов'язання у разі критичного стану. Це свідчить про те, що на підприємстві кредиторські зобов'язання не забезпечені поточними активами. Однак варто зауважити, що ця умова виконується за рахунок швидкоореалізуємих активів. Оскільки за аналізований рік коефіцієнт поточної ліквідності в межах норми, навіть перевищує її, це можна пов'язувати зі зростанням товарних запасів.

Для ТОВ НПК «Техмет» позиковий капітал означає можливість більш інтенсивного розвитку. Але не варто забувати, що кредити – це додаткові фінансові ризики, витрати на відсотки, складність процедури залучен-

ня. Фінансова стійкість і кредитне навантаження повинні бути підпорядковані зваженій фінансовій стратегії, що охоплює перспективу на кілька років вперед [3, с. 112].

Список використаних джерел

1. Горячева К.О. Економіко-математична модель залучення банківського кредиту підприємствами промисловості України / К.О. Горячева // Економічний простір . – 2014. – № 84. – С. 130–138.
2. Жукова О.А. Оцінювання кредитоспроможності позичальника / О.А. Жукова, І.П. Грек // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2013. – № 3. – С. 65–71.
3. Стецюк П.А. Управління кредитоспроможністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти / П.А. Стецюк, О.Є. Гудзь // Облік і фінанси. – 2014. – № 3. – С. 110–116.
4. Кузнецова С.А. Ликвидность задолженности компаний: новый инструментарий финансового анализа / С.А. Кузнецова // Основы экономики, управления и права. – 2014. – № 4 (16) . – С. 63–67.
5. Кузнецова С.А. Банківська система [навчальний посібник] / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за заг. ред. С.А. Кузнецової. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

Д.Б. Тритяк,
Львівський національний університет імені Івана Франка

СЦЕНАРІЙ ДЛЯ ГРИВНІ

В наш час тема банків, курсу валют та гривні надзвичайно актуальна. В Україні спостерігається девальвація – тобто зниження валютного курсу національної валюти щодо іноземних валют. Як відомо з науки, прихильники девальвації пропагують, що вона корисна. Вважають, що послаблення курсу національної валюти стимулює експорт, відповідно зростання експорту спричинить підвищення ВВП, доходів громадян, зменшиться рівень безробіття. Проте, це все теоретично, а реальна економіка України показує зовсім інші тенденції.

Найгостріша проблема нашої країни – це обсяг міжнародних резервів та боргів. На початок 2014 року, обсяг міжнародних резервів країни становив 35 млрд. доларів, а станом на 01.12.2014 обсяг міжнародних резервів становить 9 млрд. 966 млн. доларів США в еквіваленті. Рятівна подушка України буквально на очах зменшується і коли її не стане – наслідки будуть зовсім невтішними. Виникає питання: “На що йде стільки коштів, якщо економічна ситуація не покращується?”. І НБУ, і уряд повідомляють, що таке скорочення резервів неминуче, адже доводиться виплачувати борги, “які взяли не ми“. Борги Україна виплачує не тільки в 2015 році, вона це робила і в 2014 році, і в попередні роки. Адже вітчизняна економіка зараз спирається на кредити МВФ і Світового банку.

У цьому становищі, в якому перебуває зараз Україна варто звинувачувати в першу чергу політиків, які не справились із завданням – врегулювання або хоча б стабілізація економіки. Саме голова уряду був прихильником проведення девальвації і “відпускання гривні у вільне плавання” – в одному напрямку – вниз. Тільки через девальвацію газ подорожчав майже вдвічі, та набагато дорожче обходиться обслуговування валютних кредитів. І варто додати сюди ще й багатомільярдний відплив капіталу – адже хто хоче займатися бізнесом у країні, де корупція на надзвичайно високому рівні, економіка падає з кожним днем, а військові дії можуть розпочатися у вас біля дому? Так що в уряді просто немає іншого виходу, окрім як витрачати останні резерви.

Поки реальних діючих реформ в Україні проводиться не буде, доти національна валюта України буде схильна до девальвації. До порівняння криз 2008 і 2014 років: у 2008 році не було війни і курс падав. Тобто Майдан, війна на Сході чи торгівельні війни з Росією зовсім не є основними причинами падіння курсу. Це лише чинники, які можуть відхилити курс на декілька відсотків, але явно не 100%. Корінь проблеми лежить глибше – у слабкій економіці і у нездатності влади сприяти покращенню фінансового стану нашої країни.

Список використаних джерел

1. Ватаманюк О.З. Формування ринкової економіки в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lnu.edu.ua/faculty/ekonom/Form_Rynk_Econ/2009_19/2_Vatamaniuk.pdf
2. Гроші та кредит: підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.– 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 598 с.
3. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

*Науковий керівник: Ю.В. Кудряк,
асистент.*

**О.В. Хмілевський,
Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля**

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА БАНКУ

Сьогодні в Україні немає передумов для нарощування обсягів кредитування, комерційні банки змушені утримувати процентні ставки на високому рівні. На процентну ставку впливає високий рівень інфляції, що приводить до дорожчечі у сфері залучення ресурсів. Найвідчутнішим та найпроблемнішим є – ризикованість кредитних операцій, коли, при реалізації кредитного ризику, виникає проблемна заборгованість, котра знижує показник якості кредитного портфеля банку, впливає на прибутковість операцій. Отже, ситуація, що склалася сьогодні на кредитному ринку, є дуже складною. Підприємствам обійтися без кредитів важко, ризику неплате-

жив за позиками дуже високі. Саме тому питання вибору правильної оцінки кредитоспроможності позичальника набуває великої актуальності.

Критерії оцінки фінансового стану позичальника встановлюються кожним банком самостійно внутрішніми положеннями щодо проведення активних операцій та методикою проведення оцінки фінансового стану позичальника (контрагента банку). Методика проведення оцінки фінансового стану позичальника, яка розроблена банком, є невід'ємним додатком до внутрішньобанківського положення про кредитування. Банки мають право самостійно встановлювати додаткові критерії оцінки фінансового стану позичальника, що підвищують вимоги до показників з метою адекватної оцінки кредитних ризиків та належного контролю за ними.

Вагомість кожного показника визначається індивідуально для кожної групи позичальників залежно від кредитної політики банку, особливостей клієнта (галузь економіки, сезонність виробництва, оборотність коштів), ліквідності балансу, становища на ринку. Клас позичальника за результатами оцінки його фінансового стану визначається на підставі основних показників та коригується з урахуванням додаткових (суб'єктивних) показників.

Отже, методика оцінки фінансового стану позичальника передбачає поєднання об'єктивних даних, сформованих на основі бухгалтерської звітності, та суб'єктивних даних, що визначаються на підставі інформації, якою вже володіє банк, а також пакета документів, що подає позичальник для отримання кредиту.

Важливим є здійснення установами банку оцінки фінансового стану позичальника не лише перед наданням йому позики, а і в подальшому – щоквартально для визначення розміру відрахувань до резерву та контролю за діяльністю позичальника.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
кандидат економічних наук, доцент.*

Н.О. Шорбан,
*Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Пріоритетним напрямом діяльності сучасних українських банківських установ були і залишаються кредитні операції. Саме вони приносять найвагомішу частку доходів і є найбільш ризикованими у діяльності банків та можуть призвести до значних фінансових збитків. А враховуючи той факт, що в сьогоденнішніх складних фінансово-економічних умовах господарювання у позичальників можливість вчасно розрахуватись за кредитними зобов'язаннями скоротилась, тобто зростає ймовірність виникнення проблемних кредитів, питання, що піднімаються є актуальними.

Період з 2008 р. по 2009 р. став кризовим для банківської сфери, він характеризується скороченням обсягів кредитування, стрімким зростанням рівня простроченої кредитної заборгованості. У 2010 р. темпи зростання простроченої кредитної заборгованості скоротились і вже у 2011 р. намітились позитивні тенденції – невеликими темпами, знижувалась прострочена заборгованість за кредитами в абсолютному вираженні, а також частка простроченої заборгованості в загальному обсязі виданих кредитів почала скорочуватись. Причинами позитивних зрушень стали: продумана кредитна політика; активізація роботи зі зменшення проблемної заборгованості (реструктуризація, списання, залучення не банківських спеціалістів зі збору проблемної кредитної заборгованості, реалізація заставного майна).

Але на сьогоднішній день, не зважаючи на позитивні тенденції, якість кредитних портфельів вітчизняних банків залишається на критичному рівні. Міжнародні рейтингові агентства знижують рейтинги багатьох українських банків, що свідчить про низьку дохідність, високий рівень ризику та низьку якість активів. Високий рівень проблемної заборгованості створює необхідність формування адекватного рівня резервного фонду, що виміває кошти з обігу та погіршує фінансові результати діяльності банківських установ.

Основні причини виникнення проблемних кредитів у банках України лежать у трьох площинах: макроекономічні причини; причини, що залежать від діяльності банківських установ; причини, що залежать від позичальника. Всі вказані групи причин однаково гостро впливають на рівень проблемної кредитної заборгованості. Але, якщо до впливу об'єктивної групи макроекономічних причин необхідно пристосовуватись і приймати їх, то причини, що залежать від діяльності банківських установ та позичальників носять суб'єктивний характер, тому на них можна та необхідно впливати для підвищення ефективності роботи банківського бізнесу, мінімізації кредитних ризиків та проблемних кредитів.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
кандидат економічних наук, доцент.*

ФІНАНСОВІ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

М.І. Андрєєнко, аспірант,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ АГРАРНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Зараз аграрний сектор України є локомотивом економіки. На загальному спаді виробництва, зменшенню контрактів та обсягів інвестування, аграрний ринок показує зріст та наглядно демонструє перспективність подальшого розвитку цього напрямку. Але для подальшого стимулювання до розвитку перспективного напрямку потрібні інвестиції. Специфіку розвитку державних фінансів в умовах хаотичного сруткурування економіки окреслено вітчизняними авторами досить ґрунтовно [1]. В свою чергу, дотації держави АПК є незначними, а нові обмеження на імпортні квоти та відміну повернення НДС не дозволяють набрати стрімких темпів розвитку.

Інвестиційна привабливість вітчизняного зернового ринку оцінена в попередніх роботах [2, 3]. Сьогодні в Україні угоди з сільгосппродукцією на біржовому ринку складають всього лише трохи більше 1%, тоді як в США – більше 90%. У нас посередники-спекулянти заробляють від цих угод до 19%, а в США – 1,2-1,3%. Найбільш цікавим інструментом який може вплинути на розвиток АПК України є аграрні розписки. Питання фінансування аграрного сектора, з огляду на сезонність виробництва та специфічні ризики, – одне з найбільш актуальних та болючих. Недофінансованість аграрної галузі в Україні залишається дуже високою, стримуючи розвиток перспективних бізнесів. У найближчі 5 років у розвиток інфраструктури аграрного ринку потрібно інвестувати близько 180 млрд грн. Протягом останніх років дефіцит ресурсів становить близько 50%.

Аграрна розписка є товаророзпорядчим документом, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених в ньому умовах. За своєю сутністю аграрна розписка досить подібна до векселя, який відноситься до боргових цінних паперів.

Україна може стати регіональним, а, можливо, років через 20 і одним зі світових лідерів біржової торгівлі аграрною продукцією. Завдання, які має поставити перед собою вітчизняна біржа – це розробка і впровадження широкого спектру фінансових інструментів, що дозволяють управляти цінними ризиками боргового та аграрного ринків, а також виконання представницьких функцій з метою створення регіональним клієнтам рівних умов для роботи на біржових ринках, забезпечення практичної взаємодії з

регіональними учасниками, регіональними підприємствами-емітентами та інвесторами.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С. \А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

2. Kuznetsova S. The investment position of the major players in the trading partners grain market in Ukraine / S. Kuznetsova, M. Andreenko, T. Rudenko // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму, 2013. – № 1 (6). – С. 195–202.

3. Kuznetsova S. The investment attractiveness of the grain market in Ukraine: major players and trading partners and trading partners, resent trends and mid-term outlook/ S. Kuznetsova, M. Andreenko, O. Pchenko // Академічний огляд, 2013 – № 1 –С. 53–60.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

Т.М. Бабко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЗРОБКА ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Швидкі темпи розвитку ринкових відносин з одного боку і їх ускладнення з іншого, поставили сучасні підприємства різних форм власності, розміру статутного капіталу та галузі функціонування в умови невизначеності. Такі умови та можливі проблеми діяльності підприємства в межах певного ринкового сегмента значно ускладнюють процеси планування та прогнозування подальшого розвитку суб'єкта господарювання. Тому, для забезпечення фінансово стабільного та прибуткового функціонування стає необхідним вибір найбільш оптимальної стратегії та побудова детального поетапного стратегічного плану розвитку підприємства.

Однією з вагомих причин, яка стримує збільшення зовнішніх джерел фінансування в умовах перехідної економіки, є високі ризики вкладання інвестиційних ресурсів, що можуть призвести до недоотримання запланованого прибутку чи втрати вкладених коштів [2, с. 86].

Важливим етапом в розробці фінансової стратегії є вибір методів управління ризиками, метою яких є їх оптимізація [3, с. 234].

Методичні основи формування і функціонування механізму управління ризиками мають відмітні особливості, що полягають в можливості вибору стратегії управління ними при розробці фінансової стратегії підприємства. Це дозволить підвищити ефективність бізнесу підприємства і забезпечить стійке зростання його ринкової вартості. Говорячи про проблеми фінансового планування на українських підприємствах, слід зазначити, що фінансова стратегія часто зазнає краху з-за низького рівня кваліфікації менеджерів і персоналу. Докорінна зміна ситуації можлива при переорієнта-

ції керівної ланки з пасивного підходу до управління на активний (цільове управління), для чого необхідні зміна управлінського менталітету та підвищення фінансової культури менеджерів і фахівців економічних служб компаній [1, с. 14 – 15].

Успішна реалізація фінансової стратегії підприємства досягається при відповідності стратегічних цілей реальним економічним та фінансовим можливостям підприємства за допомогою чіткої централізації фінансового стратегічного керівництва та гнучкості його методів в міру зміни фінансово- економічної ситуації, а також шляхом врівноваження теорії і практики стратегічного планування. Таким чином, прийняття креативних рішень в області стратегічного планування на основі структуризації проблем, їх ранжування та виділення першочергових, пріоритетних (з урахуванням можливостей і загроз зовнішнього середовища) сприятимуть подальшому підйому та розвитку реального сектора економіки, зміцненню конкурентоспроможності українських компаній.

Список використаних джерел

1. Асаніна А.В. Фінансова стратегія як необхідний фактор успіху підприємства в умовах нестабільної економіки / А.В. Асаніна // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: збірник наукових праць: Вип. 30. – К.: НАУ, 2011. – С. 11–18.
2. Вакулич М.М. Аналіз методів оцінювання інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 85–88.
3. Кузнецова С.А. Монетаризм в хаотично структурованій економіці: фінансові ризики, асиметрія інформації. волатильність / С.А. Кузнецова // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – 1 (5). Т. 1. – С. 233–242.

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

О.Л. Бігун,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «ДТЕК ДНПРООБЛЕНЕРГО» В СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Загальна ефективність фінансової системи визначається її спроможністю ефективно функціонувати в діючих умовах зовнішнього економічного середовища [1, с. 7]. У сучасних умовах кожне підприємство повинно чітко орієнтуватись у складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати виробничий та економічний потенціал стратегію подальшого розвитку, фінансовий стан як свого підприємства, так і підприємств-партнерів.

Фінансовий стан є найважливішою характеристикою надійності підприємства та його ділової активності, гарантом ефективної реалізації економічних інтересів як самого підприємства, так і його партнерів.

Саме тому в об'єктивній оцінці фінансового стану зацікавлені всі суб'єкти ринкових відносин. Інформацію для такої оцінки може надати лише аналіз.

В Україні спостерігаються деякі явища, характерні для ринкової економіки, що зароджується, у тому числі відносно висока інфляція та високі процентні ставки. Проблема досягнення перспективного розвитку економіки України потребує негайного розв'язання проблем різного ступеня, зокрема у фінансовому секторі національної економіки [2, с. 130].

Публічне акціонерне товариство “ДТЕК Дніпрообленерго” було створене згідно з українським законодавством у 1995 році у формі державної акціонерної енергопостачальної компанії “Дніпрообленерго”. У результаті тендеру на приватизацію, проведеного Фондом державного майна України, держава продала “DTEK Holdings B.V.” акції Компанії, що репрезентують 50% зареєстрованого статутного капіталу. Україна продовжує утримувати блокуючий пакет акцій у розмірі 25% зареєстрованого статутного капіталу Компанії. Починаючи з квітня 2012 року, компанія “DTEK Holdings Ltd.” стала безпосередньою контролюючою стороною Компанії. Станом на 31.12.2013 р. DTEK Holdings Ltd.” належить 51,5% статутного капіталу Компанії.

Для визначення резервів на знецінення керівництво бере до уваги економічні фактори, що існували на кінець звітного періоду. Резерви на знецінення дебіторської заборгованості визначаються за допомогою аналізу її вікової структури та аналізу платоспроможності окремих дебіторів. Такий підхід базується на визначенні збитків від знецінення у звітному періоді на основі минулих подій, та забороняє визнавати збитки, які б могли виникнути у результаті майбутніх подій, незалежно від вірогідності таких майбутніх подій. Керівництво не може передбачити всі тенденції, які можуть впливати на економіку України, а також те, який вплив вони можуть мати на майбутній фінансовий стан Компанії. Вміле управління грошовими потоками на підприємстві дозволить проводити більш гнучку фінансову політику та покращити маневрування як власними, так і позиченими коштами, сприятиме зменшенню витрат на сплату відсотків за боргами, підвищить ліквідність балансу.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

2. Рейтингове оцінювання стану управління інвестиційним кліматом в національній економіці: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакуліч та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014 – С. 130.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, старший викладач.*

THE ROLE OF THE LARGE TAXPAYERS IN THE NATIONAL ECONOMY

The sudden changes in socio-economic system and the discrepancy between national realities and institutional aspects of the market economy have caused the necessity of the in-depth study of the economic relations, which developed between the government and business structures in Ukraine. In particular, the identification of the essence of tax relations has gradually led to the aggravation of the scientists' interest in defining the role of enterprises in the formation of public revenues and addressing the problem of the failure to carry out their tax debt. Thus, there emerged a need of determining the specifics of the operation and the economic value of large taxpayers (LTPs) in Ukraine, which mainly fill the State Budget.

It is well known that entrepreneurship has been a primary driving force behind employment creation, innovation, and economic growth. Innovative entrepreneurial activities, according to economists, not only generate income for successful firms and individuals, but can also create positive spillovers to state and local economies [1, p. 1]. Large enterprises and their associations remain key elements of the market economy, which provide technological progress and economic growth of the country and are dominant in the high-tech, infrastructural branches and primary industries. Large-scale financing of research activities, the availability of effective mechanisms of exploitation of the human capital and real leadership at regional, national and international markets are among the advantages of large business.

LTPs actually provide the financial aspect of implementation of the social, economic, defensive and other functions of the government. In addition, large enterprises directly participate in international integration and business globalization and represent Ukraine in the international arena [2, p. 67]. We believe that a large taxpayer is a legal entity of any organizational-legal form and ownership, which is represented by a business structure or association, that according to the results of financial and economic activity and volume of paid to the state budget obligatory payments is classified as priority taxpayers liability for tax administration of which is assigned to specialized revenue collection units.

We must realize, that the establishment of large business in Ukraine was the result of strong redistributive processes in which a socialist public ownership has become a classic private and public property and there are still controversies as how to implement the potential of these enterprises for the best. The functioning of major taxpayers in Ukrainian economy has become increasingly important because, first, the scope of their activities is not limited to the borders of one country, and secondly, the role of these enterprises is much wider than traditionally recognized such as formation of public funds. For this reason, it is

important to continue the research of the impact of tax regulation on the activity of large taxpayers, the results of which will be discussed in following articles.

References

1. Bruce, D., Liu, X., Murray, M. State Tax Policy and Entrepreneurship (2014) [Electronic resource] / Access mode: http://www.bus.umich.edu/ConferenceFiles/Subnational-Government-Competition/files/Bruce_Liu_Murray_StateTaxPolicyAndEntrepreneurship_2014.pdf
2. Василькова Т.В. Податковий контроль великих платників податків в умовах реалізації державної регуляторної політики України / Т.В. Василькова, І.В. Жадан // *Економіка Крима*. – 2012. – № 1 (38). – С. 66–69.

*Scientific adviser: A.A. Slavkova,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.*

В.І. Гапічева,
Донецький національний університет

ФІНАНСОВІ СТРАТЕГІЇ У ПОЄДНАННІ ІЗ ТЕОРІЄЮ ХАОСУ

Фінансові стратегії є важливою складовою фінансової політики, вони відображують довгостроковий курс необхідних фінансових дій. У сучасному фінансовому світі актуальним питанням постає визначення перспектив і передбачення вирішення великомасштабних завдань, що зумовлені економічною та соціальною стратегією, але чи можливо вирішити питання про необхідність концентрації фінансових ресурсів на тих напрямках розвитку економіки, що розробляються та приймаються економічною політикою в умовах хаотично структурованої економіки – ось головне питання сьогодення.

Проблемами управління фінансовою системою в умовах хаотично структурованої економіки займались М.М.Гузь, С.А.Кузнецова, М.М.Вакулич та ін., проте, відкритим залишається питання щодо значення фінансових стратегій в умовах хаотично структурованої економіки.

Мета даної роботи полягає у дослідженні можливості поєднання фінансових стратегій із теорією хаосу.

Відомо, що хаотично структурована економіка характеризується високим рівнем невизначеності, через що збільшується вірогідність настання ризиків, і, як наслідок, втрат при прийнятті управлінських рішень. У таких умовах формуються нові складні форми фінансових потоків, вирішення яких можливе при нестандартному підході.

Актуальною теорією в умовах хаотично структурованої економіки є теорія хаосу. Проте теорія хаосу досліджує динаміку систем, які за певних обставин залежать від початкових умов, що, власне, унеможливує довгострокове прогнозування. Виникає протиріччя і саме воно є визначальним: з одного боку, фінансові стратегії взагалі втрачають сенс свого існування в умовах хаотично структурованої економіки, з іншого – перед провідними фінансистами постають нові завдання, тобто, як подолати хаотично струк-

туровану економіку із мінімальними ризиками, впроваджуючи не лише короткострокові тактики, але й фінансові стратегії.

Важливо відмітити, що приймаючи та використовуючи фінансові стратегії в умовах хаотично структурованої економіки, не слід звертатись до стандартних підходів, що використовувалися раніше, слід адаптуватися до хаотичних умов і впроваджувати нові методи з найщільнішим урахуванням можливих фінансових ризиків.

Хоча теорія хаосу не ставить завдання передбачити поведінку хаотичної системи у майбутньому, поєднання фінансових стратегій у новому розрізі – у поєднанні із теорією хаосу можливе, проте потребує новітніх розробок, які поки не були винайдені, адже хаотична система лише виглядає як випадкова.

*Науковий керівник: Т.І. Кравченко,
асистент.*

**Ю.В. Герус,
Національний університет ДПС України**

ЛІКАРНЯНИ КАСИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку сфери охорони здоров'я України все більшого значення набуває використання позабюджетних джерел фінансування, зокрема, за рахунок лікарняних кас. Під лікарняними касами розуміють добровільні благодійні об'єднання, які сприяють отриманню населенням медичної допомоги. Так, шляхом щомісячних внесків за 25-35 гривень член такого об'єднання може розраховувати на отримання у період захворювання безкоштовних ліків, що приписані лікарем.

Зараз в Україні налічується понад 200 таких об'єднань у більшості регіонів країни [1]. Це засвідчує про розвиток даних об'єднань, як ефективного джерела фінансування медичного страхування, що працює за принципом солідарності.

Поміж областей України найбільшу популярність продемонструвала Житомирська лікарняна каса, яка має 30 філій, основними з них є: Бердичівська, Коростенська, Любарська, Малинська. Протягом 2014 року членами даної лікарняної каси стали 206 тис. 926 громадян (16,3% від загальної кількості населення), з них дорослих – 170 604, дітей – 36 322 [2]. Така благодійна організація є ефективним фінансовим інструментом збору, акумуляції та перерозподілу добровільних страхових пожертвувань, що забезпечують обслуговування застрахованих у сфері медичної допомоги. Її основний пріоритет полягає у відносно незначних благодійних внесках, які може собі дозволити кожний пересічний громадянин України.

Основними напрямками діяльності лікарняних кас є:

- забезпечення розвитку охорони здоров'я (в тому числі – його важливого елемента медичного страхування);

- надання населенню можливість зробити діагностичні та лабораторні дослідження;
- поліпшення якості медицини;
- впровадження нових підходів до лікування на основі вивчення закордонного досвіду.

Дані напрямки забезпечують населенню такі переваги:

- гарантована медична допомога усім застрахованим;
- постійний соціальний захист від соціальних ризиків;
- якісне медичне обслуговування, що включає висококваліфікований персонал та перевірені медичні препарати.

В нинішній економічній ситуації лікарняні каси є перспективним напрямком розвитку медичного страхування, що може забезпечувати населення медикаментозним та діагностичним лікуванням при виникненні соціальних ризиків у їхньому житті. Довіра населення з кожним роком зростає до даного типу благодійних організацій. Заклади охорони здоров'я також зацікавлені у діяльності таких об'єднань, адже їх фінансові платежі надають гарантії застрахованим, покращують матеріальне становище закладу та працівників.

Список використаних джерел

1. Стадник Г. Лікарняні каси як проміжний етап страхової медицини / Г. Стадник. – Українська правда, 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/inozmi/deutsche1>

2. Офіційний сайт Благодійної організації «Лікарняна каса Житомирської області». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://likkasa.com.ua/?p=764>

*Науковий керівник: С.В. Онишко,
доктор економічних наук, професор.*

К.М. Гладчук,
кандидат економічних наук, старший викладач,
**Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана**

ТЕНДЕНЦІЇ 2014 РОКУ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ІРО

В умовах хаотично структурованої економіки зростає значення пошуку інноваційних форм фінансування інвестиційної діяльності. Одним з перспективних інструментів на світовому фінансовому ринку є первинна публічна пропозиція цінних паперів (ІРО), яка іноді є чи не єдиним механізмом запуску інвестиційних проєктів та розширення діяльності підприємств.

2014-й рік виявився найуспішнішим з точки зору ІРО після фінансової кризи 2007 року. Низька волатильність, високі темпи зростання доходів компаній і відсутність альтернативних інвестиційних можливостей забезпечили високу середньорічну дохідність ІРО-угод – 17,1%, що на 12,3% перевершує біржові індекси [1]. Аналіз галузевої структури ринку ІРО за-

свідчив черговий бум підприємств сектору високих технологій. у 2014-му році відбулось найбільше у світовій історії IPO. Китайський онлайн-гігант *Alibaba* залучив на Нью-Йоркській фондовій біржі рекордну суму у 25 млрд. дол. США. Це дозволило йому увійти до топ-п'ятірки найбільших за капіталізацією Інтернет-компаній світу (після *Google* та *Facebook*). Саме завдяки цій угоді середньорічна дохідність на ринку IPO у США у 2014 році склала 28% [2].

В останні роки на американському ринку IPO спостерігається надзвичайно високий рівень активності – він випереджає інші ринки за кількістю нових IPO на 15-21%. У 2014 році США зайняли друге після Китаю місце на ринку IPO за обсягами залученого капіталу (55,5 млрд. доларів США). Кількість проведених розміщень (228) стала рекордною за весь період з 2004 року, а обсяг залученого капіталу – за останні 15 років.

За результатами проведеного аналізу визначено, що США є найбільш привабливою країною для розміщення акцій, їх лідерство зумовлено розвинутою ринковою інфраструктурою, компетентними аналітиками і великою кількістю інвесторів, готових вкладати кошти у зростання. Біржові індекси ставлять нові рекорди, а перелік компаній, що стали в чергу на IPO, виглядає більш ніж переконливо [1; 3].

Список використаних джерел

1. Вдалил, але не рекордний рік для міжнародного ринку IPO: прес-реліз [Електронний ресурс] // Ernst&Young. – 2014. – 26 грудня. – Режим доступу: <http://www.ey.com/UA/uk/Newsroom/News-releases/News-EY-global-ipos-outperform-main-indices-in-good-not-epic-year>
2. IPO китайской Alibaba установило мировой рекорд: пресс-релиз [Электронный ресурс] // РБК. – 2014. – 22 сентября. – Режим доступа: <http://top.rbc.ru/economics/22/09/2014/950588.shtml>
3. Статистичні дані про ринок IPO [Електронний ресурс] // Ernst&Young, 2015. – Режим доступу: <http://www.ey.com>

Л.М. Зомчак,
кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ СКЛАДНОСТІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ

Теорія складності в економіці як самостійний підхід серед економічних теорій зародилась близько двадцяти років тому, наприкінці 80-их у інституті вивчення складаних систем у СантаФе[1], зараз там активно працює Б. Артур [2, 3]. Причому перша модель у межах цієї теорії була розроблена саме для фондового ринку [4].

Економічна теорія складності виходить із припущення, що досягнення рівноваги не є обов'язковим для економічних систем. Однак стверджувати, що вона є всього лиш відгалуженням класичних економічних теорій з відмінною системою припущень теж не зовсім коректно, оскільки еконо-

мічна теорія складності пропонує інший підхід, інше бачення, економічних систем. Відмова від рівноважного аналізу дозволяє розглядати системи у динаміці, досліджувати еволюційні аспекти їхнього функціонування, враховувати історичні зв'язки на різних рівнях розвитку тощо. Згідно фундаментального припущення більшості економічних моделей про рівноважний стан, система виходить із цього стану лише під впливом зовнішніх збудуючих впливів, наприклад, інновацій. Емпіричний досвід доводить, що навіть невеликі збурення можуть легко вибивати економічну систему із рівноважного стану.

Ще одне важливе припущення стосується раціональності поведінки економічних агентів. Раціональність «гомо економікуса» суперечить когнітивним, людським та соціальним чинникам, які властиві індивіду. Така ідеалізація дозволяє широко застосовувати математичні методи та моделі, формалізувати проблеми, однак на практиці вона може проявлятися у критичний спосіб через значні фінансові втрати[5]. Із цієї проблеми логічно випливає наступна – чи доцільно вважати фінансові ринки ефективними, як це є у неокласичній теорії фінансів? Гіпотеза ефективного ринку неодноразово піддавалась критиці (гіпотеза фрактального ринку найближча до теорії складності), особливо практиками фінансових ринків, однак, завдяки красивому математичному представленню не втрачає позицій.

Для фінансових систем постійні нестабільності ринку проявляються у так званих «каскадних ефектах», які важко піддаються прогнозуванню класичними методами.

Список використаних джерел

1. Santa Fe Institute [електронний ресурс]: <http://www.santafe.edu>
2. Arthur B. Complexity and the Economy / B. Arthur. – Oxford University Press, 2014.
3. Arthur B. Complexity Economics: A Different Framework for Economic Thought / B. Arthur // The Economy and Complexity. – Oxford U Press, 2014.
4. Rosser, J. Barkley, Jr. On the Complexities of Complex Economic Dynamics / Rosser, J. Barkley, Jr. // Journal of Economic Perspectives. – V. 13. – N. 4 (Fall 1999). – P. 169–192.
5. Helbing, D. Rethinking Economics Using Complexity Theory / Helbing, D., Kirman A. // Real-World Economics Review. – 2013. – P. 64: 23–52.

В.В. Зубріліна,
ПВНЗ «Європейський університет»

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Проблема формування і розподілу видатків місцевих бюджетів є надзвичайно актуальною як з огляду на проведення в Україні реформи бюджетних відносин, так і з огляду на значу роль видатків для економічного розвитку як країни в цілому, так і її адміністративно-територіальних утворень. У сучасних умовах значимість формування, розподілу і використання видатків місцевих бюджетів стрімко зростає, адже місцеві бюджети здій-

снюють важливу роль в процесі соціально-економічного розвитку регіонів, забезпечують фінансування основної мережі освітніх, медичних, культурних та соціальних установ.

Важливу роль для становлення самостійних місцевих бюджетів відіграє порядок здійснення, склад та структура видатків місцевих бюджетів. Законодавство України передбачає виділення у видатковій частині місцевих бюджетів окремо видатків загального та спеціального фондів, видатків поточного бюджету і видатків бюджету розвитку. Крім того, встановлено, що видатки місцевих бюджетів поділяються на дві частини: на видатки, пов'язані з використанням власних повноважень місцевого самоврядування, і на видатки, пов'язані з виконанням делегованих повноважень органів виконавчої влади.

Видатки на фінансування делегованих повноважень складають ліву частину видатків місцевих бюджетів. Це передовсім виплати із соціального захисту та соціального забезпечення населення, утримання закладів освіти, охорони здоров'я, культури. З метою виконання власних повноважень органи місцевої влади в межах своєї компетенції самостійно визначають мінімальний обсяг фінансових ресурсів.

Практика формування і розподілу видатків місцевих бюджетів показала, що сьогодні місцеві органи влади не володіють достатніми фінансовими ресурсами для організації управління соціально-економічною сферою територій на належному рівні. Це обумовлено високим рівнем концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті країни, що знижує значення регіональних і місцевих бюджетів у вирішенні життєво важливих для населення задач; домінуючою роллю трансфертів у структурі надходження коштів до місцевого бюджету; низькою часткою закріплених за територіями податкових платежів; переважною частиною видатків соціального спрямування, пов'язаних з поточною діяльністю закладів соціально-культурної сфери.

Напрямами оптимізації структури видатків місцевих бюджетів є: подальше врегулювання законодавчої бази, децентралізація фінансових ресурсів, реформування місцевого оподаткування, пошук та застосування нових джерел фінансування місцевого самоврядування та інших.

*Науковий керівник: В.М. Мельник,
доктор економічних наук, професор.*

Л.В.Козарезенко,
кандидат економічних наук, доцент,
ДННУ «Академія фінансового управління»

РОЛЬ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Бюджетна політика є відображенням суспільних інтересів. Завдяки їй за допомогою фінансово-бюджетних інструментів регулювання

соціально-економічних процесів відбувається реалізація основних функцій і завдань держави. Система бюджетного регулювання характеризує процеси перерозподілу валового внутрішнього продукту та є потужним інструментом розвитку суспільства. Бюджетна політика здатна впливати на розвиток виробництва, активізацію інвестиційної діяльності та є дієвим механізмом, за допомогою якого держава сприяє економічному зростанню.

Складовими бюджетної політики є бюджетне прогнозування та планування, організація бюджетного процесу, бюджетне регулювання, бюджетний контроль, політика у сфері державних доходів, державних видатків, державного боргу, міжбюджетних відносин, економічні процеси країни, зовнішнє економічне середовище та їх взаємозв'язок.

Основною метою бюджетної політики є створення умов для тривалого економічного зростання, з метою розвитку людського потенціалу та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Проведений нами ретроспективний аналіз основних напрямів бюджетної політики за 1996-2013 роки (Бюджетні резолюції (Декларації) 1996-2013 рр.) показує непослідовність дій влади щодо щорічного вибору пріоритетів соціально-економічного розвитку країни. До того ж, не є чітким розуміння того, який саме напрям фінансування є пріоритетним – соціальний чи економічний. Як справедливо стверджує Затонацька Т.[1] з одного боку, збільшення економічних видатків має призводити до розвитку виробництва, збільшення інвестицій і заробітної плати населення, з другого – економіка, де виробництво стає на перешкоді всебічному розвитку людини, приречена на деградацію, що підтверджується розпадом економічно міцних імперій ХХ ст.

Нерозуміння важливості визначення пріоритетів бюджетної політики стало причиною того, що щорічне збільшення бюджетних видатків не призвело до істотного підвищення рівня життя, пришвидшення темпів економічного зростання, зростання рівня конкурентоспроможності країни. Розпорошення бюджетних коштів по бюджетних програмах також є причиною неефективності їх використання та відсутності позитивних ефектів впливу на розвиток соціально-економічних процесів в країні.

Приклад країн ЄС показує, що пріоритетом є інноваційний розвиток та розвиток людського потенціалу у відповідності до якого і відбувається формування видаткової частини як бюджетів країн-членів так і бюджету ЄС.

Список використаних джерел

1. Затонацька Т.Г. Бюджетні видатки на розвиток людського капіталу / Т.Г. Затонацька // Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 53–60. С. 55.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СПОЖИВЧОГО КОШИКА ТА СПОЖИВЧОГО НАБОРУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Відправним кроком визначення взаємодії, впливу та використання споживчого кошику, споживчого набору та прожиткового мінімуму в національній економіці є чітке визначення сутності та змісту цих економічних показників.

Проведений критичний аналіз спеціальної наукової літератури та нормативно-правових актів свідчить про наявність суттєвих розбіжностей щодо їхнього трактування та порядку розрахунку. Так, Полова А.І наголошує, що «визначення структури та розміру споживчого кошику дозволяє, по-перше, оцінити рівень життя та рівень соціальної забезпеченості населення країни. По-друге, оцінити рівень інфляції, проаналізувавши співвідношення цін споживчого кошика за теперішній та попередній роки. Це метод оцінки рівня інфляції за індексом споживчих цін. По-третє, споживчий кошик служить також базою для порівняння розрахункових та реальних рівнів споживання» [1, с.84].

Як справедливо зазначила Ковязіна К.О.: «окрему плутанину серед спільноти викликає наявність двох наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, які зазвичай ототожнюються» [2]. Підтвердженням такого висновку є надані роз'яснення прес-служби Держстату України, в яких звернуто увагу, що деякі засоби масової інформації хибно ототожують поняття «споживчий кошик» та «споживчий набір» [3].

В міжнародній практиці апелюють [4,5] термінами «кошик строкового ринку» (term market basket) та «асортимент товарів» (commodity bundle), до якого відноситься фіксований перелік предметів, використовуваних спеціально для відстеження прогресу інфляції в економіці або конкретного ринку. Найбільш поширеним типом кошику строкового ринку є «споживчий кошик товарів» (basket of consumer goods), що використовується для визначення індексу споживчих цін (ІСЦ). Це призначено для відстеження цін на споживчі товари і послуги, тобто, це зразок товарів і послуг, пропонованих на споживчому ринку. Таким чином, споживчий кошик товарів є основою для визначення індексу споживчих цін (ІСЦ) в міжнародній практиці та за суттю є аналогом показника «споживчий набір», який використовується в українській економічній науці та практиці.

Грунтуючись на проведеній критичній оцінці з метою ідентифікації визначених економічних показників в межах цього дослідження під терміном «споживчий кошик» слід розуміти вартісну величину достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я мінімального набору продовольчих та непродовольчих товарів, мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості. В свою чергу, споживчий набір

(в міжн. практиці – «споживчий кошик товарів») (basket of consumer goods)) слід розглядати як набір товарів та послуг, що найчастіше споживаються населенням, принципи формування, методологія та якість обрахунку якого визначаються МВФ та ЄС.

Список використаних джерел

1. Полова А.І. Аналіз споживчого кошика та реальних видатків населення України [Текст] / А.І. Полова // Управління розвитком. – 2011. – №16 (113). – С. 83–85.
2. Ковязіна К.О. Щодо удосконалення методики визначення споживчого кошику. Аналітична записка [Електронний ресурс] / К.О. Ковязіна // Національний інститут стратегічних досліджень при президентові України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1233/>
3. Роз'яснення прес-служби Держстату України «Поняття “споживчий кошик” не стосується розрахунку індексу споживчих цін»/ Держкомстат України. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/Noviny/new2011/zmist/r_2.htm/
4. The American Heritage. Dictionary of the English Language [Електронний ресурс]: словник / The American Heritage. – Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company. – Режим доступу: <http://www.yourdictionary.com/market-basket/>
5. Consumer price index (inflation) [Електронний ресурс]: офіц. веб-портал OECD Organisation for Economic Cooperation and Development. – Режим доступу: [http:// data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm/10.1787/eee82e6e-en/](http://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm/10.1787/eee82e6e-en/)

*Науковий керівник: С. А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

І.Б. Маркович,
кандидат економічних наук, старший викладач,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

ХАРАКТЕРИСТИКА СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ ФІНАНСОВО–ЕКОНОМІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Одним із основних загальних чинників необхідності акселерації трансформаційних процесів вітчизняної національної економіки є ускладнення структури міждержавних взаємодій, що проявляється в постійному зростанні швидкості транскордонних операцій та процесів, спрощенні процедур міждержавного переміщення більшості ресурсів (особливо фінансових), зниженні вартості транспортування і т.д.

На особливості перебігу і як доказ нагальності трансформаційних перетворень сучасного економічного простору мають вплив як загальні для всієї світової економіки чинники, так і внутрішні (специфічні).

До загальних чинників слід віднести глобалізаційні прояви ускладнення структури міждержавних виробничих та фінансових взаємодій; формування нових та інтеграція існуючих економічних систем; зростаюча відкритість економіки; зростаючий темп науково-технічного прогресу.

Основними внутрішніми чинниками, що визначають необхідність трансформації економічного простору України, є наступні: слабкість інсти-

туціонального середовища; недосконалість техніко-технологічної структури національної економіки; різке розшарування верств населення на соціальні групи за ознакою доходів; нерозвиненість вітчизняної фінансової системи.

Для України сукупність цих чинників має складну структуру та взаємовпливи, адже накладення деструктивних процесів вітчизняної економіки посилюються впливами факторів глобального характеру.

В сучасних умовах особливу увагу слід приділити фінансовому сектору економіки, який є надзвичайно чутливим до будь яких коливань середовища свого існування.

З однієї сторони, фінанси дуже часто стають підсилювачами негативних кризових явищ в економіці, з іншої, за умов обґрунтованої та послідовної стратегії, вони здатні стати джерелом активного зростання та нарощування потенціалів усіх інших секторів національного господарства.

Зв'язок між розвитком фінансової сфери та загальною макроекономічною ситуацією є дуже тісним.

Досвід багатьох країн підтверджує факт, що стабільна макроекономічна ситуація сприяє залученню іноземних інвестицій в країну, що є одним з найважливіших каналів переходу фінансового розвитку в економічне зростання.

В.А. Омеляненко,
асистент,

Сумський державний університет

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ФІНАНСУВАННЯ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Фінансування космічної галузі сьогодні – це інвестиції в майбутнє, безпека держави, розвиток новітніх технологій та підготовка фахівців.

Однак в Україні космічна галузь завжди залежала повністю від державного фінансування, в результаті недостатності якого не було забезпечено структурної перебудови та інноваційний розвиток галузі. Також через погане фінансування відсутня позитивна динаміка розвитку співробітництва академічної науки та космічної промисловості. Фінансування науки становило в середньому 0,29%, а космічних програм – 0,15% річного бюджету країни.

Європейське космічне агентство та ряд інших структур пропонують співробітництво в спільних космічних проектах на умовах співфінансування, але потенціал партнерства стримує фінансовий фактор, бо це фінансування здійснюється за схемою «50 на 50», але в Україні таких грошей немає.

Бразильсько-український проект, що передбачає створення ракетно-космічного комплексу «Циклон-4» для запуску космічних апаратів з космодрому «Алкантара» не можуть реалізувати вже близько 10 років. В Україні головні проблеми пов'язані саме з нестабільним бюджетним фінансу-

ванням та часту зміну урядів, коли космічне агентство змушене щоразу доводити, що проект є важливим для України. Тому постає завдання переходу до ринкових механізмів з ефективним міжсекторним балансом.

Проведений аналіз механізмів розвитку галузі в країнах, що є лідерами за реалізацією космічних програм, показав, що в жодній з них держава не бере на себе повністю все фінансування. Інструментом залучення приватних інвестицій є державно-приватне партнерство, що передбачає участь приватного сектора у витратах на початкових етапах реалізації проектів освоєння космосу, коли він приймає участь у витратах зі створення космічних засобів (капітальні витрати), а на наступних стадіях реалізації проектів одержує від держави контрактні платежі. Принциповим аспектом при цьому є розподіл напрямів для передачі в приватний сектор з метою залучення його компетенцій та можливостей, а також розробка інструментарію стимулювання залучення приватних інвестицій.

Досить корисним є досвід Великобританії, де з кінця 1990-х рр. за замовленням Британської національної ради з космосу (BNSC) активно впроваджувався власний різновид фінансового партнерства – Private Finance Initiative (ініціатива приватного фінансування), що враховував комерційний потенціал, трансфер технологій та можливість міжнародного партнерства.

Таким чином, модель державно-приватного партнерства дозволить, по-перше, сформуванню економічно стійку, конкурентоздатну, диверсифіковану ракетно-космічну галузь національної економіки, а по-друге, забезпечити трансфер космічних технологій у реальний сектор економіки держави.

В.В. Ружинська,
*Дніпропетровський технікум зварювання та електроніки
імені Є.О. Патона*

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Перед підприємствами малого та середнього бізнесу постають проблеми, пов'язані з банківським кредитуванням: високі відсоткові ставки, потреба ліквідної застави, загроза втрати контролю за своїм підприємством. Останнім часом банки розширили коло клієнтів, яким надають позички у вигляді овердрафту та кредитної лінії.

В сучасних умовах для українських комерційних банків особливого значення набуває вивчення світової банківської практики, насамперед вибір методів надання позики в тій чи іншій ситуації. При кредитуванні малих та середніх підприємств у вигляді кредитної лінії кредитор лімітує суму використання капіталу, вимагає, щоб підприємство задля підтримки кредитної лінії тримало на безстроковому, безпроцентному депозитному рахунку в банку відповідні кошти в межах 20-30 % від суми кредит-

ної лінії, або створило резерв позички, щоб у разі виникнення сумнівів у погашенні заборгованості за рахунок цього резерву сплачувати позичковий процент.

Українські банки практикують кредитування по відновлюваним кредитним лініям до року. Отже, повернувши частину боргу, підприємство може отримати нову позику в межах встановленого ліміту та терміну дії договору. Часто револьверна позичка може переглядатись щодо терміну її погашення. Заборгованість за такою кредитною лінією змінюється миттєво, на позичковому рахунку завжди є непогашений залишок, який може бути постійним джерелом формування оборотних коштів. Якщо здійснити спрощення процедури надання кредитів, суб'єкти малого та середнього бізнесу більш активно почнуть користуватися послугами банків.

Програма заходів з удосконалення державної фінансової підтримки малого і середнього бізнесу повинна включати основні завдання:

- підвищення правової захищеності фінансово-кредитних установ;
- вивчення і адаптація в Україні кращої світової практики мікрокредитування.

Отже, для вдосконалення шляхів кредитування малого та середнього бізнесу доцільно переглянути банківську систему кредитування малого та середнього бізнесу, а також запровадити задовільну державну фінансово-кредитну підтримку суб'єктів малого та середнього підприємництва.

*Науковий керівник: О.О. Розульська,
викладач I категорії.*

І.В. Струтинська,
кандидат економічних наук,
*Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя*

ПРОБЛЕМА ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ – СТРАТЕГІЧНЕ ПИТАННЯ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Україна має сприятливе розташування, розгалужену внутрішню транспортну систему, а регіони України характеризуються високим рівнем кооперації. Однак, можемо спостерігати неефективне протікання регіональних потоків, яке пов'язане, перш за все, з нерациональним використанням наявного потенціалу регіонального розвитку, відсутністю виваженого механізму управління економічними потоками, неефективною спеціалізацією регіонів та нерозвиненою їх логістичною інфраструктурою.

Так, низька якість автомобільних шляхів сполучення, відсутність інвестицій в модернізацію портів та аеропортів, високий знос основних засобів транспортних підприємств, відсутність комплексних регіональних логістичних центрів приводять до зростання витрат ресурсів та часу,

пов'язаних із протіканням регіональних потоків від виробника до споживача.

Нераціональне використання наявного потенціалу регіонального розвитку, потребує впровадження нових підходів до управління економікою регіонів на засадах логістики. Виконання логістикою інтегруючої функції, яка охоплює усі аспекти оптимізації економічних потоків на мікро-, регіональному та міжрегіональному рівнях, обумовлює формування регіональних логістичних систем для забезпечення сталого та конкурентоспроможного розвитку регіонів.

Адже недостатній розвиток логістичної інфраструктури регіонального товарного ринку перешкоджає: створенню загальнодоступної системи забезпечення виробників, надавачів послуг, посередників та покупців оперативною інформацією в регіоні.

В умовах сучасних трансформаційних перетворень формування будь-якого товарного ринку, адекватного до вимог соціально-орієнтованої ринкової економіки, вимагає вдосконалення його інфраструктури. Оскільки ефективна регіональна логістична інфраструктура повинна забезпечити надання високої якості логістичних послуг у найкоротші терміни з найменшими витратами, що дасть змогу виконати наступні завдання логістичної системи:

- оптимізація транспортних маршрутів по перевезенню вантажів;
- оптимізація каналів просування послуг;
- наближення сировинної бази до місць виробництва товарів;
- розвиток шляхів сполучення регіону;
- формування транспортно-спеціалізованих підприємств регіону;
- удосконалення каналів розподілу товару і прискорення процесу обслуговування клієнтів та ін.

Вважаємо, що дане питання необхідно досліджувати і на далі, адже проблема управління логістичною інфраструктурою регіону, на сучасному етапі, є найменш дослідженою проблемою в галузі логістики.

О.І. Черевко,

Тернопільський національний економічний університет

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна вітчизняна економіка вимагає нових підходів для покращення обліково-інформаційного забезпечення процесів управління компаніями для підвищення їх конкурентоздатності. Вже кілька десятиліть ефективним інструментом, що дозволяє покращити фінансові результати корпорацій є трансфертне ціноутворення.

Проблематика трансфертного ціноутворення є об'єктом активного дослідження як зарубіжних так і вітчизняних вчених-економістів – Л. Нікельса, А.О. Задой, П. В. Дзюби, Т. Г. Савченка та інших.

Метою даної роботи є аналіз економічної доцільності застосування трансфертних цін у вітчизняних компаніях.

Трансфертна ціна на товари (послуги) визначає напрямок руху грошових коштів та сприяє оптимальному перерозподілу фінансових та інших ресурсів між підрозділами транснаціональної компанії. Одночасно з перерозподілом ресурсів між підрозділами компанії відбувається також і перерозподіл фінансових ризиків шляхом розподілу комерційної та фінансової маржі.

Економічна доцільність використання трансфертних цін полягає в тому, що глобальна компанія з традиційно централізованим плануванням, управлінням та ціноутворенням отримує можливість регулювати рентабельність власних підрозділів, розташованих в різних країнах залежно від стану кон'юнктури ринку та економічної доцільності. Як результат, це вигідно для самих транснаціональних компаній, оскільки вони можуть вільно розташовувати виробництво там, де витрати на нього будуть в порівнянні меншими, а збут налагоджувати там, де норма прибутку є найбільшою.

Державні органи зацікавлені у впровадженні ефективних систем контролю за трансфертним ціноутворенням, оскільки існує ризик витоку капіталів з країни з більш високими ставками податків до низькоподаткових країн, що призводить до недоотримання першою державою запланованих доходів. Для удосконалення контролю за трансфертним ціноутворенням та приведенням його у відповідність до Настанов ОЕСР 28.12.14 р. Верховна Рада України прийняла Закон України №72-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням».

Незважаючи на державні обмеження, які існують з метою протидії заниженню (завищенню) компаніями реальної ціни на свою продукцію, на даний час трансфертне ціноутворення – дієвий механізм для ефективного розвитку бізнесу, який застосовується всіма провідними світовими корпораціями.

*Науковий керівник: М.О. Десятнюк,
доктор економічних наук, професор.*

**П.А. Чернявський,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

РОЗРОБКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні структурні зміни в економічному середовищі вимагають від підприємств системного підходу, що базується на успішному впровадженні закордонного досвіду щодо формування загальної стратегії його розвитку. В умовах структурних економічних змін важливого значення для підприємств набувають інвестиції, без яких неможливе оновлення, інноваційне нарощення виробничого потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності. Для цього потрібний перехід до загальноприйнятої у світовій практиці методології здійснення інвестицій в умовах ринкової економіки, що може бути реалізовано шляхом розробки методичних підходів до формування ін-

вестиційної стратегії підприємства. За словами Кузнецової С.А.: «Детермінантами, що визначають специфіку функціональної побудови фінансового контролю в хаотичному середовищі є: динамізм та тиск зовнішнього середовища; специфіка бізнесу та персоналу» [1; с. 5 – 6].

В Україні проблеми інтенсифікації інвестиційних процесів неодноразово ставали предметом наукових пошуків, які здебільшого стосувалися дослідження макроекономічних факторів інвестиційного клімату, розробки інструментів залучення іноземних інвестицій, аналізу окремих аспектів інвестиційних процесів на загальнодержавному рівні [3; с. 41].

Тому, метою подальшого перспективного розвитку національної економіки є визначення місця інвестиційної стратегії підприємства у його розвитку. При цьому стає неможливим управління інвестиційною діяльністю підприємств лише за допомогою традиційних теоретико-методичних основ інвестиційного менеджменту. Стратегія діяльності підприємства – це формування довгострокових цілей і розробки шляхів їхньої реалізації. Тоді, інвестиційна стратегія – це формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності й вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення [3, с. 114].

Розробка інвестиційної стратегії фірми в основному орієнтована на довгострокові цілі, але може включати окремі короткострокові елементи, що згодом ведуть до вироблення конкретних управлінських рішень за умови реалізації інвестиційних програм і проєктів.

При розробці стратегії підприємства та її адаптації в сучасному інвестиційному середовищі, інноваційний принцип розвитку повинен логічно поповнювати існуючі засади функціонування, посісти щільне місце в системі управлінських підходів та працювати на користь підприємства.[4, с. 394].

Отже, динамічний інвестиційний процес, а точніше правильна інвестиційна стратегія веде до підвищення конкурентоспроможності, забезпечують підприємству його результативній економіці стійкі позиції на ринку протягом тривалого періоду. Практичний досвід свідчить, що підприємство не в змозі розвивати ефективну господарську діяльність без залучення й ефективного використання інвестицій.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / (С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

2. Вакулич М.М. Організаційно-економічний механізм державного регулювання інвестиційного клімату [Електроннийресурс] / М.М. Вакулич. – Режим доступу: <http://acadrev.nobel-univer.edu.ua/images/stories/files/2014/Articles/7.pdf>

3. Хрущ Н.А. Стратегія компанії: механізм формування й адаптації в сучасному інвестиційному середовищі / Н.А. Хрущ. – 2008. – 180 с.

4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К.: ТОВ «Лібра», 2005. – 472 с.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САНКЦІЙ ПРОТИ РФ

Унаслідок анексії Криму і загострення воєнного конфлікту на сході України США, Японія, Австралія, Канада та ЄС ввели низку санкцій проти РФ. Постає питання, наскільки серйозними виявляться їх наслідки, зокрема ЄС оголосив про втрати (21 млрд євро) унаслідок падіння експорту до РФ.

Прикладом не дуже ефективних, але тривалих санкцій служать економічні санкції США проти Куби. За 55 років санкції то посилювалися, то послаблювалися, але до кінця скасовані не були. Неefективність санкцій обумовило те, що їм бракувало міжнародної підтримки. Країни Євросоюзу, Латинської Америки і багато інших країн продовжують торгувати з Кубою, зменшуючи вплив санкцій США.

Ефективність санкцій проти ПАР забезпечило їх поступове посилення і довготривалість. Проте ПАР успішно нівелювала негативний вплив за рахунок переорієнтації своїх торгових і фінансових зв'язків на ті країни, які займали більш стриману позицію. Адже політику найбільш жорстких санкцій проводили лише СРСР і США, а провідні країни Європи, хоча і політично засуджували режим апартеїду, але при цьому зберігали високий рівень економічних, торговельних і фінансових зв'язків з ПАР.

Запровадження санкцій проти Ірану протягом 40 років відбувалось у три етапи. Замороження банківських та промислових активів не дуже вплинуло на іранську економіку, на відміну від санкцій проти енергетичного сектора. Санкції виявились ефективними, адже регулярне введення багаторівневих обмежень повернуло країну до переговорного процесу.

Підсумовуючи досвід впровадження санкцій, можна виокремити умови їх ефективності. По-перше, успішне застосування санкцій вимагає тривалого періоду часу. По-друге, необхідна багатостороння підтримка. По-третє, поступове посилення жорсткості санкцій.

У той же час, ефективність санкцій залежить від економічного потенціалу країни, проти якої вводяться санкції. На відміну від Куби, ПАР або Ірану, економіка РФ є більш диверсифікованою.

Проте запроваджені проти суб'єктів РФ санкції не є достатньо серйозними – російські компанії, що перебувають під санкціями продовжують експортувати нафту, газ й іншу сировину (нинішня ситуація досить сприятлива також для металургів та хіміків).

Однак, враховуючи, що заморожування фінансових ринків для російських емітентів і позичальників породжує боргову проблему, адже ні уряд РФ, ні Китай та інші азійські країни не здатні замінити фінансування Заходу, навіть за таких обставин незначний зовнішній борг РФ (15% ВВП) може обернутися серйозною проблемою.

*Науковий керівник: Н. М. Шелудько,
доктор економічних наук, професор.*

ХТО ТАКИЙ СПРАВЖНІЙ ФІНАНСИСТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ?¹

В.В. Кавун, В.С. Павлов, О.В. Макоткіна,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ ФІНАНСИСТІВ: АЛХІМІК ФІНАНСІВ ДЖОРДЖ СОРОС

Сучасні зміни пріоритетів в економічній та фінансовій системах України, зміцнення фінансово-кредитного сектору, посилення його впливу на структурні перетворення у соціально-економічному розвитку країни зумовлюють відповідні зміни у змісті фінансової роботи будь-яких суб'єктів господарювання.

Сучасні умови господарювання та суттєве розширення прав підприємств у сфері фінансово-економічної діяльності визначають нові вимоги до фахівців з фінансів, які добре розуміють особливості сучасного і майбутнього економічного розвитку України, бачать шляхи розвитку фінансової системи, забезпечення фінансової стабільності та спроможні працювати в умовах інтеграції України у світове господарство. Як результат, підвищуються вимоги до професійної підготовки фахівців з фінансів, що потребує глибоких перетворень у системі вищої фінансово-економічної освіти. Тому тема дослідження є актуальною [3, с. 7 – 8].

Теоретичні аспекти професійного самовизначення молоді досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені різних поколінь: В.А. Бодров, Л.І. Божович, Е.М. Борисова, А.А. Вайсбург, Д.Н. Дубровін, А.А. Деркач, Є.А. Клімов, І.С. Кон, Т.В. Кудрявцев, А. Маслоу, Н.С. Пряжников, С.Л. Рубінштейн, П.А. Шавир, В.Д. Шадриков, Е. Еріксон та інші.

З позицій комплексного підходу висвітлити особливості самореалізації професії фінансиста в сучасних умовах економічної кризи.

Об'єктивною необхідністю сьогодення є розбудова власної високоефективної економіки за участю усіх громадян країни, проте найбільші зобов'язання і відповідальність покладається на фінансистів, знання і фаховість яких мають реалізуватися у найрізноманітніших сферах та формах господарської діяльності [2].

Фінансистами раніше називали людей, які володіли великими коштами і самі були дуже багаті. Сьогодні зміст цього слова дещо інший. Словник банківських термінів дає таке визначення: «фінансист – фахівець, що проводить великі грошові операції на легітимній основі». Сфера його ді-

¹ У даному розділі опубліковані найкращі роботи студентів за результатами конкурсу спецпроектів «Хто такий справжній фінансист в сучасних умовах?», що був проведений в межах засідання наукового клубу «FINANCIAL LIFE».

яльності – ринок, інвестиції, нерухомість. Обов'язок фінансиста – вдало і вигідно вкласти кошти, щоб вони повернулися з прибутком, оцінити ризики, знайти оптимальне співвідношення доходу і передбачуваних ризиків [4].

Роль та значення професії фінансиста для суспільства досить велика, адже фінанси – основа економіки будь-якої країни і грамотно управляти ними – значить діяти на користь не тільки собі, а й усьому суспільству в цілому. Особливо це стосується періодів кризи, коли аналітичні здібності фінансистів можуть застосовуватися для розробки фінансових розрахунків доцільності того чи іншого кроку. Фінансисти повинні вміти моделювати ситуації, проводити аналіз фінансового стану компанії; робити аналітичні висновки, розробляти фінансові стратегії, управляти грошовими потоками.

Під поняттям «професійна самореалізація» розуміємо соціалізований шлях гармонійного розвитку особистості, поєднаний із здобуттям професійно-практичного та духовного досвіду в процесі отримання кваліфікації спеціаліста в період первинного професійного становлення (навчання у вищій школі) та вдосконалення фахового зростання в процесі виконання професійних ролей і обов'язків, що є невід'ємним атрибутом розкриття і здійснення особистісного професійного потенціалу. Професійна реалізація особистості на її життєвому шляху передбачає такі основні етапи: професійне самовизначення, професійне становлення в обраній сфері діяльності, фахове зростання і розвиток компетенцій [1].

Професійне самовизначення розуміємо як вибір особистістю виду майбутньої професійної діяльності, що відбувається на основі наявних у неї професійних нахилів, інтересів і сформованих здібностей. Сутність професійного самовизначення полягає в усвідомленні особистістю відповідності своїх можливостей психологічним вимогам професії, своєї ролі в системі соціальних відносин і своєї відповідальності за виконання зобов'язань, які виникають у зв'язку зі зробленим вибором.

Фінансист – це фахівець з ведення фінансових операцій, грошових справ, знавець питань грошового обігу та кредиту; спеціаліст, який розуміється в політиці, економіці, знає все про конкурентів і повинен розпоряджатись грошовими коштами з метою збільшення капіталу; особа, що володіє великими грошовими коштами [5].

Минуло багато часу, коли у людини з'явилася потреба поліпшувати своє життя і вести господарство, використовуючи цифри і розрахунки, визначати свої грошові кошти – доходи і витрати, тобто розпоряджатися фінансами. В сучасному світі спеціаліста у сфері фінансової науки і практики називають фінансистом. Фінансист у перекладі з французької – людина, досвідчена у фінансах, тобто у грошових коштах.

Вимоги до індивідуально-особистісних особливостей фахівця [5]:

- аналітичний склад розуму;
- емоційно-вольова стійкість;
- уважність;
- сумлінність;
- нервово-психічна стійкість;

- рахунково-аналітичні здібності;
- висока працездатність;
- здібність до концентрації і розподілу уваги впродовж тривалого часу.

Професії фінансиста та банкіра ваблять точністю, пунктуальністю, милують око розкладені по полицках зливки та купюри. І саме вони, фінансисти та банківські працівники управляють цим фінансовим оркестром!

Найвідоміший чоловік-фінансист – 77-річний іспанець Амансіо Ортега [5]. Його стан – \$ 64 млрд. Власник торгової імперії Inditex (бренди Zara, Pull&Bear, Stradivarius і інші). Свою справу він заснував ще в молодості: разом з першою дружиною шив на продаж нижню білизну у себе у вітальні.

Найвідоміша жінка-фінансист – 59-річна американка Крісті Уолтон. Її стан – \$ 36,7 млрд. Крісті – вдова Джима Уолтона, першорядного спадкоємця глобальної торговельної корпорації Wal-Mart. Внаслідок того, що її чоловік загинув в авіакатастрофі в 2005 році, вдова, спочатку успадкувала 25 мільярдів доларів, стала найбагатшою жінкою Америки. До 2012 року її статок збільшився до 28,5 мільярдів доларів, що дозволило їй зайняти 10 місце в рейтингу мільярдерів світу. Wal-Mart, заснований в 1970 році, є найбільшою роздрібною мережею магазинів у світі. Загальна кількість її магазинів по всьому світу налічує понад 6500, в них трудяться майже 2 мільйони працівників, які за робочий тиждень обслуговують до 180 мільйонів покупців по всьому світу [5].

Пам'ятайте найголовніше правило фінансиста – «Захищай свої інвестиції». Теодор Драйзер казав: «Справжня людина – фінансист – не може бути знярядям в руках іншого. Він сам користується таким. Він створює. Він керує».

Одним із найвідоміших у світі фінансистів є Джордж Сорос. У всьому світі цю людину називають «найбільшим спекулятивним розумом сучасності», найдосвідченішим майстром біржових угод, найбільшим інвестором, майстерним алхіміком фінансів, «найбільшим у світі керуючим капіталом». Сам же Сорос вважає себе невдалим філософом, якому довелося перекваліфікуватися в спекулянти. Джордж Сорос (народився 12 серпня 1930 року, Будапешт, Королівство Угорщина) – визначний американський фінансист угорсько-єврейського походження, меценат, філософ угорсько-єврейського походження. Прихильник теорії відкритого суспільства і противник «ринкового фундаменталізму». Продовжувач ідей Карла Поппера.

Народився в єврейській родині середнього достатку. Його батько, Тивадар Шварц, був адвокатом, видним діячем єврейської громади міста, фахівцем з есперанто і письменником-есперантистом. У 1936 році сім'я поміняла своє прізвище на угорський варіант Шорос (Soros). Старший брат – інженер, підприємець і філантроп Пол Сорос (1926-2013).

У 1947 році Сорос переїхав до Англії. Він вступив до Лондонської школи економіки і політичних наук, успішно її закінчив через три роки. Йому читав лекції австрійський філософ Карл Поппер, який справив на нього великий вплив, ідейним послідовником якого і став Сорос. В Англії Джордж Сорос знайшов роботу на галантерейної фабриці, а потім перетворився на комівояжера, але не залишав пошуків роботи в банку. У 1953 році він отри-

мав місце в компанії «Зінгер зі Фрідландер». Робота і одночасно стажування проходило в арбітражному відділі, який знаходився поруч з біржею.

До 1956 року відносять початок кар'єри Сороса на терені фінансиста. Він прибув до Нью-Йорку на запрошення батька свого лондонського товарища, такого собі Майєра, який мав свою невелику брокерську фірму на Уолл-стріт. Кар'єра в США почалася з міжнародного арбітражу, тобто покупки цінних паперів в одній країні і продажу їх в іншій. Сорос створив новий метод торгівлі, назвавши його внутрішнім арбітражем – продаж окремо комбінованих цінних паперів акцій, облигацій і варантів перш, ніж вони могли бути офіційно відокремлені один від одного. У 1963 році Кеннеді ввів додатковий збір на іноземні інвестиції, і Сорос заклав свій бізнес. До 1967 року він обіймав посаду керівника досліджень в Arnholdand S. Bleichroeder, відомої брокерської компанії, що спеціалізується на європейських фондових ринках.

Існує дві основних точки зору щодо фінансових успіхів Сороса. Відповідно до першої точки зору, своїми успіхами Сорос зобов'язаний дару фінансового передбачення. Інша говорить, що в прийнятті важливих рішень Джордж Сорос використовує інсайдерську інформацію, що надається високопоставленими особами з політичних та фінансових кіл найбільших країн світу.

Основні спекуляції на світових фінансових ринках Сорос здійснював через хедж-фонд «Quantum Fund NV», зареєстрований як офшорна компанія на приналежному Нідерландам карибському острові Кюрасао. Це найбільший фонд всередині контрольованої Соросом групи «Quantum Group of Funds».

Професія фінансиста – це професія серед цифр, підрахунків, фінансових прогнозів. Фінанси підприємств є основою фінансової системи країни. Фінансовий стан підприємств суттєво впливає на фінансове становище країни в цілому [5].

Вихід України з тривалої економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності [7].

За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація фінансової діяльності кожного підприємства. Це потребує підготовки спеціалістів-фінансистів, що мають глибокі теоретичні і практичні знання, можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, розробити план дій щодо виходу із фінансової скрути.

Джордж Сорос – це дійсно визначний американський фінансист, меценат, філософ, інвестор та філантроп. Його діяльність викликає неоднозначну оцінку в різних країнах і різних колах суспільства. Він добровільно розлучається з частиною свого багатства та залишає слід у багатьох сферах за межами світу фінансів і в якійсь мірі навіть впливає на хід історії.

Список використаних джерел

1. Вайсбург А.А. Организация профориентационной работы школы, ПТУ, предприятия: пособие для учителя / А.А. Вайсбург; под ред. М.И. Махмутова. – М.: Просвещение, 1986.
2. Деркач А.А. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма / А.А. Деркач, Н.В. Кузьмина. – М.: РАУ, 1993.
3. Дубровин Д.Н. Профессиональное самоопределение в подростковом и раннем юношеском возрасте как психологический феномен и психолого-педагогическая проблема / Д.Н. Дубровин // Журнал прикладной психологии. – 2004. – № 45. – С. 7–11.

4. Загородній А.Г. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 508 с.

5. Финансист – Википедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82#cite_note-0. – 01.02.2011

6. Галузевий стандарт вищої освіти Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 6.050100 – «Фінанси» напряму підготовки 0501 – «Економіка і підприємство». – К.: КНЕУ, 2006.

7. Ярошевич Н.Б. Фінансова робота на підприємствах: співвідношення посадових обов'язків працівників фінансового сектора підприємства – [Електронний ресурс] / Н.Б. Ярошевич, А.В. Мазур, М.Р. Мокринська. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntlu/18_2/18_2_Jaroszewycz_226.pdf

**Д.В. Перова, В.В. Погрібна, Т.М. Шимкович, Є.І. Івченко,
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ПРОФЕСІЯ ФІНАНСИСТА ДЛЯ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИМОГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні соціально-економічні умови розвитку суспільства, процес європейської інтеграції України, запровадження принципів Болонського процесу у вищій школі викликає необхідність якісних змін у професійній підготовці фахівців фінансово-економічного профілю.

Аналіз досвіду освітніх систем провідних країн світу показує, що одним із шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження.

Переосмислення теоретико-методологічних засад та концептуально-методичних підходів до підготовки фахівців, зокрема, фінансового профілю, становлення його професійної компетентності в умовах кредитно-модульної системи навчання відповідно до вимог Болонської декларації та сучасних парадигм економічної освіти вимагає розробки нових підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення досліджуваної проблеми і на які спирається автор. Проблеми професійної підготовки фахівців досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені: А.І. Абрамова, А.М. Алексюк, С.І. Архангельський, Ю.К. Балашов, А.А. Барбарига, В.Я. Бобров, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Болдирев, І.М. Богданова, С.Я. Батишев, Б.Л. Вульфсон, М.С. Головань, Н.О. Гладушина, В.В. Давидов, В.К. Єлманова, Д.Б. Ельконін, Л.Ю. Епштейн, І.А. Зязень, В.Р. Ільченко, Е.М. Калицький, М.Д. Касьяненко, В.Г. Кремень, В.А. Козаков, В.І. Кравченко, О.Н. Куландін, О.П. Лещинський, Е.Б. Лисова, З.О. Малькова, І.Б. Марцинковський, Д. Мертенс, Н.Д. Никандров, В.О. Огнів'юк, Л.І. Поважна, В.А. Парайл, П.І. Пижніков, О.Г. Проказя,

Л.П. Пономарьов, І.Ф. Прокопенко, О.М. Собчук, Н.В. Федорова, Л.Д. Філіппова, Е.В. Чуткерашвілі та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. У наукових працях учених розкриваються проблеми неперервної професійної освіти та підготовки економічних кадрів, як суттєвого фактора розвитку економіки країни, але проблема професійної підготовки фахівців з фінансів у вищих навчальних закладах вивчена недостатньо. Зростання практичного значення проблеми формування та розвитку цілісного уявлення про сучасний процес професійної підготовки фахівців з фінансів, а також недостатність її висвітлення у наукових працях науковців визначили актуальність теми дослідження та обумовили його мету.

Формулювання цілей статті, постановка завдання. Головною ціллю цієї статті є визначення сучасних професійних вимог до фахівців фінансового профілю, а також розкриття ролі і значення компетентнісної моделі фінансиста і України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

В нашій країні професія фінансиста стала затребуваною порівняно недавно. Так, ще двадцять років тому компанії обходилися одним або декількома бухгалтерами, які планували фінансові вкладення. Сьогодні будь-яке підприємство зацікавлене у фахівці, який зможе грамотно управляти фінансами. Але затребувані лише кваліфіковані фахівці.

Для опанування професії необхідна вища професійна освіта за фахом «Фінанси і кредит».

У всьому світі ця професія вважається однією із найбільш високооплачуваних: за даними американського журналу Money Magazine, фінансові консультанти заробляють у рік 123 тисячі доларів США, що є найбільшим показником серед сформованого рейтингу «Топ-10 професій» [1].

Фінансові директори та фінансові менеджери – сьогодні це найбільш затребувані і високооплачувані фахівці. Будь-яка успішна компанія зацікавлена взяти на роботу справжнього професіонала, який зміг би якісно управляти фінансовими потоками і розробляти ефективні фінансові стратегії.

За останні два роки попит на кваліфікованих фінансистів зріс майже в 2,5 рази, а в минулому році ця професія була офіційно визнана однією з найбільш затребуваних на сучасному ринку праці. Разом з підвищенням попиту, спостерігається і стрімке зростання заробітної плати: сьогодні сумарний дохід фінансиста антрохи не поступається заробітку його зарубіжних колег. А конкретний розмір щомісячної винагороди залежить від досвіду роботи, специфіки вирішуваних завдань і професійних навичок. За даними Держкомстату України, у 2012 році фінансисти отримували найвищі зарплати поряд із працівниками авіаційного транспорту: найвища середня офіційна зарплата фінансиста – понад 5 тисяч гривень [2]. Необхідно зазначити, що на заробітні плати фінансистів суттєво вплинула фінансова криза: у 2009 році доходи бухгалтерів, фінансистів і банківських служ-

бовців знизилися на 32 %, що пов'язується зі складною ситуацією у фінансовій системі України.

Оскільки професійні вимоги до фінансових менеджерів і фінансовим директорам постійно збільшуються, лише фахівці, які активно займаються підвищенням своєї кваліфікації можуть розраховувати на високі доходи і кар'єрні перспективи. Намітилася тенденція до зростання заробітної плати стала можливою завдяки тому, що більшість компаній пройшли через реструктуризацію бізнесу, проаналізували сферу діяльності, мінімізували витрати і оптимізували механізм підбору персоналу. Багато роботодавців чітко з'ясували, що для підвищення ефективності бізнесу та виходу на міжнародний рівень їм потрібні компетентні фінансисти, які, крім дипломів про освіту і досвіду роботи, володіють реальними практичними навичками роботи з серйозними грошовими операціями, а також систематично підвищують свою кваліфікацію.

9 правил поведження з грошима:

Правило № 1. Цінуй себе.

Прагни весь час підвищувати свої доходи. Говори собі, що коштуєш більшого. Якщо твоя нинішня робота перестала задовольняти тебе у фінансовому плані, настройся на пошуки нової.

Правило № 2. Не вкладай гроші в те, чого не розумієш.

Спочатку розберися, як це працює. Адже навіть при успішному результаті справи ти можеш упустити частину прибутку. А вже що буде в разі невдачі, ти тим більше маєш собі уявляти.

Правило № 3. Не вір порожнім обіцянкам.

Ти повинен розуміти, що чим більшу суму грошей можна заробити, тим більше потрібно ризикувати. Ризик виправданий у тому випадку, якщо ти вкладаєш гроші в інвестиції, які в подальшому будуть приносити тобі дивіденди. Якщо ж ти витрачаєш гроші на щось, що тобі дохід приносити не буде, то ризикувати при цьому – немає ніякого сенсу.

Правило № 4. Вчися контролювати свої фінанси.

Більшість людей до кінця місяця не пам'ятають, куди витратили 30-50% свого доходу! Тому важливою складовою правильного поведження з грошима є контроль своїх доходів і витрат. Тобто ретельно записуй свої витрати і планований прибуток, і в кінці кожного місяця роби аналіз.

Правило № 5. Плануй особистий (сімейний) бюджет заздалегідь.

Враховуй, що під новий рік потрібно купити купу подарунків, в жовтні потрібно поставити зимову гуму, навесні потрібно відвідати зубного, а влітку з'їздити відпочити.

Правило № 6. Постійно відкладай частину зароблених грошей.

Проте можна і від накопичення грошей отримувати задоволення, адже чим більше часу проходить, тим більша сума відкладається. Таким чином, рахунок у банку зростає, і це не тільки гріє душу, але і додає упевненість в собі. Оптимально відкладати 10-20% свого щомісячного доходу, при цьому ти навіть не помітиш відсутності цих грошей. Так можна накопичити на великі покупки, подорож або просто мати постійно поповнюваний рахунок у банку, довірившись приказці «гроші до грошей притягуються»

Правило № 7. Не вилазь в борги.

Намагайся не влатити в борги, особливо у великі. Ніколи не витрачай гроші, відкладені на життя, або ті ж самі 10%, в цьому випадку ти ризикуєш залишитися взагалі ні з чим. Ніколи не інвестуй чужі гроші, якщо тобі нічим буде розплатитися в разі втрати цих грошей.

Правило № 8. Інвестуй гроші в себе.

Якщо хочеш бути успішним, необхідно постійно розвиватися. Відвідуй семінари та тренінги, поступай на курси підвищення кваліфікації. Чим дорожче ти стоїш, тим більшого заслуговуєш.

Правило № 9. Не женися за ідеалами.

Багато людей бажають мати нав'язані рекламою і глянцевиими журналами величезні будинки, шикарні машини, яхти, посади генеральних директорів або володіти бізнесом. І постійна гонка за статусом не дозволяє їм бути щасливими вже зараз.

Як створити мислення багатой людини?

Професор. економіки Каліфорнійського університету (США) А. Харбергер вивчаючи це питання і ґрунтуючись на дослідженнях успіху близько 2000 багатих людей Сполучених Штатів, зазначив яскраву закономірність, за якою основні відмінності бідних від багатих виявляються у ставленні до грошей і в ставленні до часу:

1. Ставлення до грошей.

Якщо коротко, то відмінність полягає в тому, що багаті люди думають про те, куди гроші вкласти, а бідні – де гроші взяти. Тим самим перші формують у себе установку наявності грошей, другі – нестачі грошей.

Отже, висновок номер 1: Думайте, як і куди інвестувати гроші. Читайте фінансові видання в Інтернеті, відвідуйте семінари з інвестування, спілкуйтеся з людьми, які є процвітаючими інвесторами – напевно серед Ваших знайомих вже є такі люди. Інвестуйте.

2. Ставлення до часу.

Багаті і бідні відрізняються своїм ставленням до часу і горизонтами планування. Наприклад, бідна людина постійно думає, як дожити до зарплати, а багатий – де і як відзначити свій, ще такий далекий, 90-річний ювілей.

Висновок номер 2: Плануйте свій особистий бюджет, досягнення та події Вашого життя на якомога більший термін. Бережіть час Вашого життя.

Як заробити мільйон?

Поговоримо детальніше про можливі способи, як можна заробити мільйон доларів.

1. Інвестиції на фондових ринках.

Ви можете звернутися в спеціалізовані інвестиційні фонди, які з радістю візьмуть в управління ваші заощадження і спільно з вами розроблять стратегію інвестування.

В результаті, ви отримаєте необхідну фінансову підготовку і можливість самостійно проводити всі операції на фондовій біржі зі своїми фінансовими ресурсами. Це і є ваш прямиий шлях, як заробити мільйон доларів.

2. Власний бізнес.

Це на перший погляд очевидний, але зовсім не легкий спосіб заробити мільйон. У першому випадку ви купуєте нехай невелику, але частину великої компанії, стаєте її акціонером, а тут повністю приймаєте на себе всі ризики, пов'язані з успіхом вашого починання.

Претендуючи на високі доходи і кар'єрні досягнення, сучасні фінансисти повинні відповідати таким вимогам:

- Наявність професійних навичок, підтверджених престижними сертифікатами. Сьогодні особливим попитом користуються фінансисти, професійний рівень яких підтверджений наявністю дипломів від всесвітньо відомих професійних інститутів ACCA, CIMA, IPFM і ін.;

- Уміння мислити стратегічно. Фінансовий фахівець повинен вміти формувати довгострокову перспективу бізнесу в цілому, а також контролювати будь-які фінансово-економічні операції і показники діяльності компанії;

- Досвід роботи від 3 років. Роботодавці віддають пріоритет вузько-спеціалізованим фінансистам, які мають як мінімум 3-річний досвід роботи в конкретній фінансовій сфері;

- Знання МСФЗ. В результаті стрімкого переходу російських компаній на міжнародні фінансові стандарти, різко зріс попит на фахівців в сфері трансформації та консолідації звітності. Можна сміливо говорити про те, що дана вимога переходить в розряд обов'язкових для всіх без винятку фінансових фахівців;

- Знання основ ведення податкового, аудиторського та бухгалтерського обліку;

- Знання англійської мови. Володіння іноземною мовою дає бухгалтерам і фінансистам відмінну можливість претендувати на солідний дохід і престижну роботу в міжнародній організації;

Тепер, давайте, визначимо покроковий порядок дій, як втілити мрію в реальність і заробити мільйон доларів.

- Перше, поставте собі чіткі цілі. Скільки точно ви хочете заробити? Чи потрібен вам цілий мільйон доларів або вас влаштують менші суми? Це важливо! Ви повинні абсолютно чітко уявляти, до чого прагнути.

- Друге, ви повинні бути сповнені рішучості і твердо йти до своєї мети.

- Третє, виділіть зі свого щомісячного доходу не менше 20%, які ви готові інвестувати в цінні папери або власний бізнес. Краще, якщо ця цифра складе 30-50%.

- Четверте, складіть план на найближчі кілька років. Нехай він стане дорожньою картою на шляху до першого мільйона.

Чи справедливий обмінний курс гривні?

Для економіки будь-якої країни важко переоцінити значення обмінного курсу. Він значною мірою впливає на експортноорієнтовані сектори економіки та визначає купівельну спроможність населення. Зараз в Україні відбуваються значні коливання обмінного курсу гривні по відношенню до долара США, що викликає бурхливу полеміку з питань реальної вартості гривні.

Актуальністю даної роботи є те, що в умовах сучасної ринкової економіки справедливий курс національної валюти є недосяжним, бо на вартість

валюти впливає не лише економічна складова, а й політична ситуація, ринкові спекулянти. Ці фактори значною мірою впливають на обмінний курс, тому часто національна валюта виявляється недооціненою, тобто здійснюється несправедливий обмінний курс. В деяких країнах його то штучно занижують, то, навпаки, завищують. З урахування усіх ризиків в сучасній економічній ситуації важко сказати про реальний курс національної валюти.

Метою роботи є визначення методів встановлення обмінного курсу гривні.

У ході роботи були поставлені наступні завдання:

- дослідити історичні приклади товарообміну;
- проаналізувати альтернативні методи визначення обмінного курсу гривні;
- відстежити динаміку обмінного курсу гривні, використовуючи альтернативні методики.

Ринкові відносини, що виникли більше ста років тому на основі натурального товарообміну, три чи чотири тисячоліття тому, поступово перейшли в грошові відносини, де основним був обмін любых товарів на золото. Тобто золото стало твердою і головною «валютою» в торгівлі товарами, створеними у процесі людської праці.

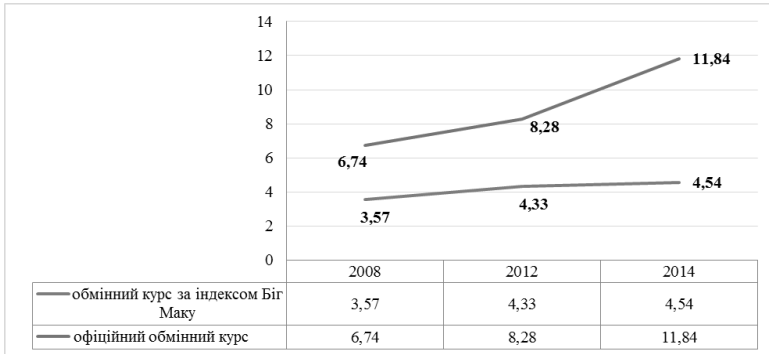
В силу обмеженості об'єму золота, що добувається, цей метал втратив силу міжнародної обмінної одиниці, на зміну якої прийшли складні кредитно-валютні відносини з великим значенням національної валюти кожної країни. Обмінний курс кожної національної валюти, як правило, порівнюється по вартості з основними резервними валютами світової економіки такими, як долар США, євро, фунт стерлінг, японська єна. В міру складності і багатогранності економічних стосунків обмінний курс не завжди є справедливим і не завжди відповідає купівельній спроможності валютної одиниці, тому в економічному середовищі виникає багато альтернативних методик визначення справедливого обмінного курсу (найбільш популярна по Біг Маку).

Для аналізу динаміки обмінного курсу гривні за індексом Біг Маку знайдемо співвідношення вартості біг маку у одній країні до його вартості у іншій країні. Цей показник порівнюємо з реальним обмінним курсом валют країн, якщо він нижче, то валюта першої країни недооцінена у порівнянні з валютою другої країни, та навпаки, якщо він вище, валюта першої країни переоцінена. На основі інформації, що знаходиться у вільному доступі розрахували індекс Біг Маку на період з 2008 по 2014 роки та співставили дані отриманого обмінного курсу гривні до діючого. Результати представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники	2008	2012	2014
Вартість «Біг Маку» в Україні, грн.	11	19	21
Вартість «Біг Маку» в США, дол. США	3,57	4,33	4,62
ІКС за індексом «Біг Маку»	3,0812	4,3879	4,5454
Офіційний обмінний курс	6,74	8,28	11,84
Девальвація гривні	47,08%	47,02%	61%

Проаналізуємо на графіку динаміку та рівень знецінення національної валюти за обмінним курсом та, за справедливим курсом, що визначається індексом Біг Маку (рис. 1).

Рис. 1. Графік динаміки національної грошової одиниці за 2008, 2012, 2014 роки

Як бачимо з графіка динаміки обмінних курсів можна зробити висновок, що знецінення української гривні в період з 2008 по травень 2014 року становить 75%, а знецінення курсу гривні за індексом Біг Маку становить 27%. Дані графіка показують, що рівень девальвації національної валюти не відповідає скороченню купівельної спроможності гривні.

Висновки з проведеного дослідження і перспективи подальших розвідок. Фінансово-економічний стан характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями. Оцінка фінансової стійкості дозволяє виявити рівень фінансового ризику, пов'язаного з структурою джерел формування капіталу, а відповідно і ступінь його фінансової стабільності в процесі розвитку.

Дослідивши історичні приклади товарообміну можна зробити висновок, що обмін товарами завжди був не надто справедливий, бо не враховував складності виробництва товару.

Проаналізувавши альтернативні методи розрахунку обмінного курсу, було виявлено декілька цікавих методик, які базуються на паритеті купівельної спроможності складного продукту вживання (борщ, бутерброд «біг мак»). Розглянувши динаміку обмінного курсу гривні, використовуючи методику Біг Маку, зробили висновок, що українська гривня є недооціненою по відношенню до американського долара, та девальвація української валюти за досліджений період відбувається швидше, ніж падіння купівельної спроможності. Але, розглядаючи індекс Біг Маку варто зазначити, що він відображає лише купівельну спроможність товарів харчування, тобто не враховує купівельну спроможність на промислові товари. Отже, можна зробити висновок,

що альтернативні методики розрахунку обмінного курсу не можуть визначити справедливий курс, бо враховують лише окремі групи товарів.

Розміщення має велике значення у фінансовій діяльності і підвищенні її ефективності. Від того, які асигнування вкладені в основні та оборотні засоби, скільки їх знаходиться у сфері виробництва і в сфері обігу, в грошовій та матеріальній формі, значною мірою залежать результати виробничо-фінансової діяльності і відповідно фінансовий стан.

Найбільш ефективним напрямком збільшення швидкості обертання капіталу є підвищення обсягу реалізації. Цінова, асортиментна та інші політики є основними передумовами для досягнення цілей.

Список використаних джерел

1. Головань М.С. Компетентність і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М.С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23–30.
2. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах: том 1 / Укладачі: Василь Яременко, Оксана Сліпушко. – К.: Аконті, 2006. – 926 с.
3. Про Національну доктрину розвитку освіти: [Указ ... 17 квіт. 2002 р. № 347/2002; Україна. Президент] // Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – Ст. 860. – С. 2–3.
4. Філософський енциклопедичний словник. Довідкове видання / Голова редколегії В.І. Шинкарук // Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди Національної академії наук України. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

Наукове видання

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

V Міжнародна науково-практична конференція
молодих вчених та студентів

Тези доповідей

18 березня 2015 р.

(українською, російською та англійською мовами)

Комп'ютерна верстка *Г.М. Хомич*

Підписано до друку 12.03.2015. Формат 60×84/16.

Ум. друк. арк. 7,90. Тираж 70 пр. Зам. № .

ПВНЗ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля».

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна В.І. Леніна, 18.

Тел. (056) 778-58-66, e-mail: rio@duer.edu

Свідоцтво ДК № 4611 від 05.09.2013 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».

49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.

Тел. (056) 794-61-05, 04

Свідоцтво ДК № 4765 від 04.09.2014 р.